বি.এইচ. কলেজ আলোচনী

COLLEGE LIBRARY

সম্পাদক : মৃগেন তালুকদাৰ

NOT FOR ISSUE

বি. এইচ্. কলেজ আলোচনী

ষষ্ঠদশ সংখ্যা

১৯৮৯-৯০ চন

B. H. COLLEGE LIBRARY
Regd. No. 21677
Acc. No.

B. H. COLLEGE LIBRARY
ESTD.: 1966
P.O. HOWLY :: BARPETA :: ASSAM

B. H. COLLEGE LIBRARY
Class No.
Book No.
Acc. No. 7

তত্ত্বাৱধায়ক :
অধ্যাপক গুণীন্দ্ৰ চৌধুৰী

সম্পাদক :
মুকেশ তালুকদাৰ

সহঃ সম্পাদক :
আব্দুল আহাদ আহমেদ

বি, এইচ, কলেজ আলোচনী

(ছাত্র একতা সভাৰ বছৰেকীয়া প্ৰকাশ)

ষষ্ঠদশ সংখ্যা ঃ ১৯৮৯-৯০ চন

সম্পাদনা সমিতি ঃ

সভাপতি ঃ শ্ৰীসত্যনাথ দাস (অধ্যক্ষ)

তত্বাৱধায়ক ঃ শ্ৰীগুণীন্দ্ৰ চৌধুৰী (অধ্যাপক)

সম্পাদক ঃ শ্ৰীমৃগেন তালুকদাৰ

সহঃ সম্পাদক ঃ আঃ আহাদ আহমেদ

সদস্য / সদস্যা ঃ শ্ৰীগিৰীন্দ্ৰ কুমাৰ দাস (উপাধ্যক্ষ), অধ্যাপক সৰ্বশ্ৰী মুনীন্দ্ৰ নাৰায়ণ গোস্বামী, সুজন চন্দ্ৰ নাথ, অমল চন্দ্ৰ ভৌমিক, অতুল চন্দ্ৰ বৰ্মন, অৰুণ দাস, অৰবিন্দ কলিতা, অধ্যাপিকা ফুলকুমাৰী কলিতা, প্ৰহলাদ নাথ (সম্পাদক, ছাত্ৰ একতা সভা)

অঙ্গসজ্জা / পৰিকল্পনা ঃ মৃগেন তালুকদাৰ (সম্পাদক)

আলোক চিত্ৰ ঃ চিত্ৰছায়া, বৰপেটাৰোড

বেটুপাত ঃ অধ্যাপক বিনয় কুমাৰ বসুমতাৰী

ছপাশাল ঃ জনসেৱা প্ৰেছ, বৰপেটা

কৃতজ্ঞতা স্বীকাৰ ঃ

- আলোচনী সম্পাদনা সমিতি
- বি, এইচ, কলেজ ছাত্ৰ একতা সভা
- বেটুপাতৰ শিল্পী
- সমূহ লেখক-লেখিকা
- বন্ধু / বান্ধৱী অজয়, ৰুমী, দিলীপ, বিভা, স্বপন, লীলা, ধনজিৎ, নৱলক্ষ্মী, অনামিকা, অমৰেন্দ্ৰ, দেবীকা, সুৰেশ, অৰূপ, খবিৰ আৰু ফুলৰা।

LIBRA.
Regd. No. P1677
Acc. No.

উছৰ্গা

যি সকলে নিজৰ জীৱনকো তুচ্ছজ্ঞান কৰি
অসমীয়া জাতিৰ অস্তিত্ব
ৰক্ষাৰ্থে
প্ৰাণ আহুতি দিব পাৰিছে
সেই সকলৰ পবিত্ৰ স্মৃতিত
এই সংখ্যা আলোচনী নিবেদিত ।।

Regd. No. P 11-22
Acc. No.

শুভেচ্ছা বাণী

ড° প্ৰবীণ চন্দ্ৰ দাস
সঞ্চালক, ছাত্ৰ কল্যাণ বিভাগ
গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়।

বৰপেটা ৰোড হাউলী মহাবিদ্যালয়ৰ ছাত্ৰ একতা সভাৰ বছৰেকীয়া আলোচনীখনৰ ষষ্ঠদশ সংখ্যাটি প্ৰকাশ হব বুলি জানিব পাই আনন্দ পাইছো। বিদ্যালয়-মহাবিদ্যালয়ৰ আলোচনীবোৰ কমাৰশালিৰ ভাটিৰ দৰে। এইবোৰৰ পাততে সৃষ্টি হয় নতুন লেখক-লেখিকাৰ সৃষ্টিৰ অংকুৰ। তদুপৰি এনে আলোচনী সমূহে একোটা অঞ্চলত সাহিত্যৰ পৰিবেশ সৃষ্টিতো ভালেখিনি বৰঙণি যোগাব পাৰে। আশাকৰো এই আলোচনীখনেও নতুন সৃষ্টিকামী ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক প্ৰকাশৰ সুযোগ দিয়াৰ লগতে অঞ্চলটোত এটি সাহিত্যিক পৰিবেশ ৰচনাতো সহায়ক হওঁক।

প্ৰবীণ চন্দ্ৰ দাস

LIBRA...
Regn. No. P1622
Acc. No.

বি, এইচ, কলেজ আলোচনী

ষষ্ঠদশ সংখ্যা

১৯৮৯-৯০ চনৰ ছাত্ৰ-একতা সভাৰ কাৰ্য্যকৰী সমিতি

সভাপতি— শ্ৰীযুত সন্তানাথ দাস (অধ্যক্ষ)
উপ সভাপতি— মইনুল ইছলাম খান
সাধাৰণ সম্পাদক— প্ৰহ্লাদ নাথ
সহঃ সাধাৰণ সম্পাদক— ইনামুল হ'ক
আলোচনী সম্পাদক— মৃগেন তালুকদাৰ
সহঃ আলোচনী সম্পাদক— আব্দুল আহাদ আহমেদ
লঘু খেল বিভাগৰ সম্পাদক— সুৰেশ আগৰৱালা
গুৰু খেল বিভাগৰ সম্পাদক— মনোজ কুমাৰ বসু
সাংস্কৃতিক সম্পাদক— মুন দাস
ব্যায়াম তথা শৰীৰ চৰ্চা শাখাৰ সম্পাদক— অশোক নাথ
খেল-ধেমালি বিভাগৰ সম্পাদক— আহমেদ আলী
ছাত্ৰ জিৰণি কোঠাৰ সম্পাদক— মনোজ কুমাৰ শৰ্মা
ছাত্ৰী জিৰণি কোঠাৰ সম্পাদিকা— উমা পাল
সমাজ সেৱা বিভাগৰ সম্পাদক— ৰবীন্দ্ৰ ৰামচিয়াৰী
তৰ্ক বিভাগৰ সম্পাদক— হিতেশ দাস

শ্ৰেণী প্ৰতিনিধি—

স্নাতক তৃতীয় বৰ্ষ (বাণিজ্য)— ভূদেৱ পাঠক
স্নাতক তৃতীয় বৰ্ষ (কলা)— চাহজাহান আলী
স্নাতক ২য় বৰ্ষ (বাণিজ্য)— মৃদুল তালুকদাৰ
স্নাতক ২য় বৰ্ষ (কলা)— ৰাজু দাস
স্নাতক ১ম বৰ্ষ (বাণিজ্য)— মানিনী গোস্বামী
স্নাতক ১ম বৰ্ষ (কলা)— হাইদৰ আলী
উঃ মাঃ ২য় বৰ্ষ (বাণিজ্য)— ৰবীন্দ্ৰ নাৰায়ণ দেৱ
উঃ মাঃ ২য় বৰ্ষ (কলা)— চিত্ৰলেখা দাস
উঃ মাঃ ২য় বৰ্ষ (বিজ্ঞান)— তপন সাহা
উঃ মাঃ ১ম বৰ্ষ (বাণিজ্য)— অনিমা কুমাৰী খেমকা
উঃ মাঃ ১ম বৰ্ষ (কলা)— অমিয় চৌধুৰী
উঃ মাঃ ১ম বৰ্ষ (বিজ্ঞান)— অনিমা বড়ো

এই সংখ্যাৰ নিবেদন—

সম্পাদকীয় / আৱাহন সম্পাদকৰ প্ৰতিবেদন ঃ — পৃষ্ঠা নং

প্ৰবন্ধ গুচ্ছ

১। জীৱনত কি শিকিলোঁ — ০ অধ্যক্ষ সত্যনাথ দাস — ১১
২। মইনামতীৰ গান — ০ অধ্যাপক সুজন চন্দ্ৰ নাথ — ১৪
৩। আলভিন টফলাৰ ঃ দ্বিতীয় বিশ্বৰ সম্ভাৱনাপূৰ্ণ জগত — ০ মনোজ কুমাৰ বৰ্মন, প্ৰৱক্তা — ২২
৪। সনাতন ধৰ্ম আৰু নিয়মাৱলি — ০ অধ্যাপক অমল ভৌমিক — ২৫
৫। অসমৰ সমাজ ব্যৱস্থাত নাৰীৰ স্থান — ০ ঊৰ্মিমালা দত্ত — ২৯
৬। স্বামী বিবেকানন্দ আৰু ধৰ্মদৰ্শন — ০ শ্ৰীমতী হিৰণ শৰ্মা, প্ৰৱক্তা — ৩২
৭। সাম্প্ৰতিক অসমীয়া কবিতাৰ দেহবিচাৰ — ০ ৰাজেন শৰ্মা — ৩৬
৮। উদ্ভিদ আৰু প্ৰজননৰ পদ্ধতি — ০ সুনীল দাস, প্ৰৱক্তা — ৩৯
৯। বিজ্ঞানীৰ চতুৰ্মুকি — ০ বনানী ৰায় চৌধুৰী — ৪২

কবিতা গুচ্ছ— — ৪৭—৫৩

১। বি. এইচ. কলেজ, '৯০ — ০ ৰাজেন শৰ্মা
২। অন্ধকাৰ এইটো নদীৰ পাৰ — ০ মুৰব্বী অধ্যাপক মুনীন্দ্ৰ নাৰায়ণ গোস্বামী
৩। সিহঁত — ০ অজয় কুমাৰ নাথ
৪। এইদৰেই — ০ প্ৰাণেশ্বৰ বড়ো
৫। কবিতা — ০ বিভা দাস
৬। অস্ফুট উচ্চাৰণ — ০ সুনাজ কুমাৰ দাস
৭। জীয়া মাছৰ একুৰিয়াম — ০ পৰমেশ গোস্বামী
৮। বি. এইচ. কলেজ সমীপেষু — ০ ৰুমী বৰ্মন
৯। কংকণ বিননি — ০ বনানী ৰায়চৌধুৰী
১০। তোমাৰটো মেটিয়া ওলাই আছে — ০ উৎপল কুমাৰ দাস
১১। মৌন বেদনা — ০ মিচ্. বিজুলি নাথ
১২। নামৰ — ০ বিজনলাল নাথ

গল্প গুচ্ছ—

১। মৌন প্ৰহৰ — ০ মিচ্. ফুলৰা নাথ — ৫৭
২। বিষ মেটেকাৰ ফুল — ০ অধ্যাপিকা চন্দ্ৰা দেৱী — ৬৩
৩। মৃগতৃষ্ণা — ০ ৰুমী বৰ্মন — ৬৭
৪। সুগন্ধি পখিলা — ০ সুৰেন তালুকদাৰ — ৭০

সাক্ষাৎকাৰ — — ৭৩
সম্পাদকীয় প্ৰতিবেদন — — ৭৫—৮৪
কলেজ সপ্তাহৰ ফলাফল — — ৮৫—

COLLEGE LIBR
P. O.,
Dist., (Assa
Regd. No.
Acc. No.

প্ৰতিষ্ঠাৰে পৰা বৰ্ত্তমানলৈকে প্ৰকৃত নিষ্ঠা সহকাৰে কৰ্মৰত আমাৰ শ্ৰদ্ধাৰ
অধ্যক্ষদেৱ শ্ৰীযুত সতানাথ দাস

[illegible] অধ্যাপক অমল চন্দ্র ভৌমিক, অধ্যাপক সুভাষ চন্দ্র নাথ, অধ্যাপক রথীন্দ্র চৌধুরী, অধ্যক্ষ সত্যনাথ দাস, উপাধ্যক্ষ ক্ষিতীশ
[illegible] নারায়ণ গোস্বামী, অধ্যাপিকা [illegible] করিম।

[illegible] আহমেদ (সহ আলোচনী সম্পাদক), সুমেন তালুকদার (আলোচনী সম্পাদক)
[illegible] অধ্যাপক মঙ্গল চন্দ্র শর্মা, অধ্যাপক অমল দাস, অধ্যাপক অরবিন্দ বণিক, উজ্জ্বল নাথ (সম্পাদক, ছাত্র একতা সভা)

COLLEGE LIBRARY
Estd. 196

আমাৰ কলেজৰ গৌৰৱ

মিঃ বি, এইচ চি (১৯৮৯-৯০)
বলোৰাম দাস

শ্ৰেষ্ঠ নাট্যদল
নাটক : মহান আত্মাৰ জীয়া চিত্ৰৰ
বাওঁফালৰ পৰা থিয় হৈ—
মিচ বীনা কলিতা, স্বপ্না দাস, কণাঞ্জলী
ডেকা, কবিতা দাস, আৰু বহি—
কমল তালুকদাৰ (পৰিচালক)

শক্তিশালী মানর
মৃনাল কান্তি পাঠক

শ্ৰেষ্ঠ খেলুৱৈ
গুলাম মুস্তাফা

শ্ৰেষ্ঠা গায়িকা
মিচ্ দীপ্তি দাস

শ্ৰেষ্ঠা অভিনেত্ৰী
মিচ্ কবিতা দাস

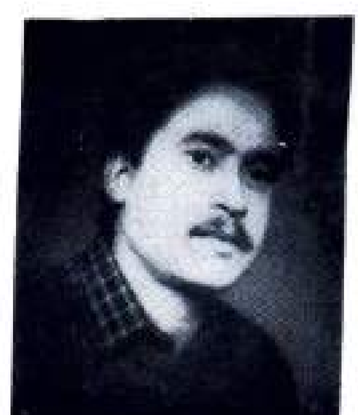

শ্ৰেষ্ঠ চিত্ৰকৰ
মনজিং দাস

সম্পাদকীয়

... COLLEGE LIBRARY
... (Assam)
Date 1985
Regd. No. ...
Acc. No. ... D1677

প্ৰতিবেদনৰ প্ৰত্যুষ বেলাত অসমৰ অস্তিত্ব ৰক্ষাৰ সংগ্ৰামত ত্যাগৰ শিখাৰে জ্বলোৱা চিতাজুইত আত্মাহুতি দি উত্তৰ পুৰুষৰ অফুৰন্ত প্ৰেৰণাৰ যিসকল উৎস হৈ ৰ'ল তেওঁলোকক শ্ৰদ্ধাৰে সুঁৱৰিছোঁ।

সমাজ বিহীন সাহিত্য জ্যোতি বিহীন অন্তৰ দৰে। অৰ্থাৎ সাহিত্য সমাজৰ দ্বাৰা চালিত হয় আৰু সমাজৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰিয়েই সাহিত্যৰ সৃষ্টি আৰু মূল্যায়ন হয়। কৰ্ত্তব্য সাধন, বাস্তৱতা, সততা, প্ৰগলভতা আৰু সংগ্ৰামৰ ভেটিত প্ৰতিষ্ঠিত সাহিত্য কালজয়ী বুলি যে স্বীকৃত হব এই কথা অনস্বীকাৰ্য্য। জনসাধাৰণৰ দুখ-দৈন্য অথবা আশা-নিৰাশাই যি লিখনিত প্ৰবিষ্ট হব পৰা নাই সেই সাহিত্য উচ্চ সাংস্কৃতিক প্ৰমূল্য বিচাৰৰ নামত কলঙ্ক মাথোন। বাস্তৱ বিমুখিতাই সাহিত্যক নিৰৱছিন্ন জনজীৱনৰ পৰা ফালৰি কটাই নৈৰাশ্যৰ ফালে ধাৱিত কৰে। গতিকে সাহিত্যত জাতীয় জনজীৱনৰ প্ৰকৃত ছবিখনৰ প্ৰতিফলনৰ বাবে লাগিব পুষ্ট অভিজ্ঞতা, বিশ্লেষণাত্মক দৃষ্টি ভংগী, কঠোৰ অধ্যাৱসায় আৰু উচ্চ আদৰ্শ— জোৰ সাধনা। সেইদৰে বাস্তৱমুখী সাহিত্যত প্ৰতিভাসিত হৈ উঠিব লাগিব আমাৰ সমাজৰ সমস্যাবোৰৰ পৰিবৰ্ত্তনমুখী বিশাল জাতিৰ কুসংস্কাৰবোৰৰ প্ৰশমনৰ পথ।

আকৌ,— শোষিত আৰু নিপীড়িত গণজীৱনৰ বিপৰ্য্যয় আৰু অৱস্থাবোৰ অংকিত সাহিত্যইহে সামাজিক অৱক্ষয় আৰু অনাদৃত মানৱতাক উদঙাই দেখুৱাব পাৰিব। আৰু ইয়াৰ বাবে আৱশ্যক হৈ পৰিছে এচাম সূক্ষ্ম চিন্তাশক্তি সম্পন্ন সাহিত্যিকৰ যিয়ে সত্য আৰু ন্যায় প্ৰতিষ্ঠাৰ বাবে সংগ্ৰাম কৰিবলৈ কুণ্ঠিত নহয়।

বৰ্তমান দৈনন্দিন জীৱনৰ প্ৰকৃষ্টতা আৰু উৎকৃষ্টতা, উত্থান-পতনে আজিৰ সাহিত্যত যি এক বিভীষিকাময় দোদুল্যমান অৱস্থাৰ প্ৰভাৱ পেলাইছে তাৰ বাবে এতিয়া প্ৰতিজন সচেতন শুভাকাংক্ষীয়ে সমাজৰ বিপৰ্য্যয়, মানৱীয় অসামঞ্জস্য আদি কুৰিটা সমস্যাৰ প্ৰকৃত স্বৰূপটো বিশ্লেষণাত্মক বৈজ্ঞানিক দৃষ্টিভংগীৰে চালিজাৰি চোৱাৰ সময় সমাগত হৈছে।

পৰিশেষত,— মোৰ কাৰ্য্যকাল ছোৱাত দিহা-পৰামৰ্শ আগবঢ়াই সৰ্বতোপ্ৰকাৰে সহায়-সহযোগ কৰা শ্ৰদ্ধাৰ অধ্যক্ষ মহাশয়, শিক্ষাগুৰুসকল আৰু ভাতৃ-ভগ্নী-প্ৰতিম বন্ধু-বান্ধৱী সকলৰ ওচৰত মই চিৰ কৃতজ্ঞ। ধন্যবাদেৰে—

শ্ৰীমৃগেন তালুকদাৰ
আলোচনী সম্পাদক

সাধাৰণ সম্পাদকৰ প্ৰতিবেদন ঃ

প্ৰতিবেদনৰ পাতনিতে যিসকলে আইৰ চৰণত জীয়া তেজৰ শিখা জ্বলালে, যিসকলে ভাৰতীয় সেনাৰ বৰ্বৰ অত্যাচাৰৰ বলি হ'ল তেখেত সকলৰ পবিত্ৰ স্মৃতিত শ্ৰদ্ধাঞ্জলি জ্ঞাপন কৰিছোঁ।

কুৰি শতিকাৰ শেষ লগ্নতো সমগ্ৰ পৃথিৱীতেই সংঘাত আৰু বিপৰ্যয়ৰ সময়সূচি সংঘৰ্ষৰ আৰু সংঘাতৰ মানসিকতাৰে ভীতত্ৰস্ত হৈছে। দেশে, দেশে জাতি উপজাতিয়ে সংঘৰ্ষৰ ভাবী ফল কি হব তাক কোৱাটো যেন আগবাঢ়ি আহিছে। এই সংঘাত আৰু সংঘৰ্ষৰ ভাবী ফল কি হব সংঘাতে ভৰা ধ্বংসমুখী পৃথিৱীখনক অসহ্য হৈ পৰিছে। কিন্তু এইটো সম্পূৰ্ণ সত্য যে সংঘাতে ভৰা ধ্বংসমুখী পৃথিৱীখনক নতুন ভাবে দিগ্‌ নিৰ্ণয় কৰাৰলৈ নতুনকৈ জীৱন দান দিবলৈ, সমাজ আৰু সংস্কাৰক নতুন ভাবে দিগ্‌ নিৰ্ণয় কৰাৰলৈ উজ্জল ভৱিষ্যতৰ সোণালী কাৰেংৰ দুৱাৰ নাস্ত হব সমগ্ৰ বিশ্বৰ যুৱ শক্তিৰ ওপৰতেই। উজ্জল ভৱিষ্যতৰ সোণালী কাৰেংৰ সপোন দেখাৰ লগে লগে প্ৰতিজন অসমীয়াই নিজকে সংচৰিত্ৰ কৰি তুলিব লাগিব আৰু এনে গুৰুত্বপূৰ্ণ দায়িত্বৰ মূলতে আছে শিক্ষা। সৎ আদৰ্শ, সৎ চৰিত্ৰ, ধৈৰ্য্য, আত্ম সংগ্ৰাম, সহিষ্ণু, কৰ্ত্তব্যনিষ্ঠা, সাহস আৰু দৃঢ় সঙ্কল্পৰে আজি প্ৰতিজন অসমীয়াই সূৰ্য্য উঠা অসম মাতৃৰ জাতীয় জীৱনক মহীয়ান কৰি তুলিবলৈ অংগীকাৰবদ্ধ হবৰ সময় সমাগত হৈছে।

মাতৃতীৰ্থগামী অসমীয়া সংস্কৃতি বৰ্তমান ভীষণ সঙ্কটৰ গৰাহত উপস্থিত। এই মহিমামণ্ডিত আৰু বিশ্ববিশ্ৰুত অসমীয়া সংস্কৃতিক ৰক্ষা কৰিবলৈ প্ৰতিজন অসমীয়া যুৱকে কঁকালত টঙালি বান্ধি বৰলুইতৰ কোবাল সোঁতত সাঁতুৰিব লাগিব। অসমীয়া জাতি গঠন প্ৰক্ৰিয়াক ফলপ্ৰসূ কৰিব লাগিলে উচ্চ-নীচ, ধনী-দুখীয়াৰ ভেদা ভেদ আঁতৰাব লাগিব। পৰ্বত, ভৈয়াম সকলোতে সৰু জাতি, প্ৰজাতি, উপজাতি সমূহক উজ্জীৱিত কৰি মহান অসমীয়া সংস্কৃতিৰ সমভাগী কৰি ভয় ভ্ৰান্তি বিদ্বেষৰ ক'লা ডাৱৰ আঁতৰাই হেৰোৱা সন্মান ঘূৰাই অনাৰ মহান দায়িত্ব প্ৰতিজন অসমীয়াৰ ওপৰতেই ন্যস্ত হৈছে। দেশ-প্ৰেম মানুহৰ জন্মগত স্বত্ব আৰু দেশ প্ৰেম নথকা ব্যক্তি এজন স্বাৰ্থপৰ, প্ৰতাৰক আৰু ধুৰন্ধৰ বাহিৰে আন একোৱেই হব নোৱাৰে। সেয়েহে নিজৰ ওপজা ঠাই অসম মাতৃৰ তথা দেশৰ সৰ্বাঙ্গীণ উন্নতিৰ অৰ্থে ক্ষমতা লোভী প্ৰতাৰক আৰু কুচক্ৰী শক্তিৰ বিৰুদ্ধে প্ৰতিবাদ কৰা, অন্যায় অবিচাৰৰ পাহাৰ খহাই ঐক্য, শান্তি, ভাতৃত্ব আৰু সমতাৰ গান গাবলৈ আপোনালোক চিৰদিন মুক্ত। শিক্ষাৰ আন এটি মুখ্য লক্ষ্য হ'ল সমাজৰ দুৰ্বল আৰু শোষিত আৰু নিপীড়িত সকলৰ মুক্তিৰ সন্ধান দিয়া। শিক্ষাই যদি মানুহক শোষণৰ আৰু প্ৰকৃত মুক্তিৰ বাট দেখুৱাব নোৱাৰে তেনেহলে সেই শিক্ষা অৰ্থহীন আৰু পঙ্কিলতা পূৰ্ণ। সেয়েহে সমাজৰ অন্যায়, অবিচাৰ, শোষণ, নিষ্পেষণ আঁতৰাবলৈ আজি প্ৰতিজন অসমীয়াৰ কি কৰ্ত্তব্য, সেয়াও এক বিচাৰ্য্য বিষয়।

ছাত্ৰ একতা সভাৰ সাধাৰণ সম্পাদক হিচাপে কাৰ্য্যনিৰ্বাহ কৰা কালছোৱাত মোক সৰ্বতোপ্ৰকাৰে সৎ পৰামৰ্শ দি সহায় সহযোগ কৰাৰ বাবে কলেজৰ সমূহ শিক্ষাগুৰু, কৰ্মচাৰী আৰু ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক কৃতজ্ঞতাৰে সুঁৱৰিছোঁ।

জয়তু বি. এইচ. কলেজ।
জয় আই অসম।

—প্ৰহ্লাদ নাথ
সাধাৰণ সম্পাদক

I court others in verse, but I love thee in prose ;
And they have my whimsies, but thou hast my heart.

—**Matthew Prior**

জীৱনত কি শিকিলো

● সত্যনাথ দাস,
অধ্যক্ষ, বি, এইড, কলেজ

জীৱনত জানিব লগা, দেখিব লগা, শিকিব লগা ইমানবোৰ কথা আছে যে, তাৰ তুলনাত মানুহৰ জীৱনকাল ক্ষুদ্ৰাতিক্ষুদ্ৰ। কোটি কোটিবাৰ জন্ম গ্ৰহণ কৰিলেও, এই অনাদি অনন্ত জ্ঞান সমুদ্ৰৰ পাৰাপাৰ পোৱা টান। কিন্তু বিন্দুতে সিন্ধু বিচাৰি পোৱাৰ দৰে, ক্ষুদ্ৰাতিক্ষুদ্ৰ জীৱন কালত দুই চাৰিটা বৰ মূল্যবান কথা শিকিব পাৰি যাৰ প্ৰভাৱ সমগ্ৰ জীৱনত বিস্তাৰিত হৈ থাকে। প্ৰতি মুহূৰ্ত্ততে ই এনে উৎসাহ আৰু অনুপ্ৰেৰণা যোগায় যে, জীৱনৰ সকলো দুখ যন্ত্ৰণা নিৰবে সহ্য কৰি যাত্ৰাপথত আগুৱান হোৱাৰ সাহস আৰু আত্ম-বিশ্বাস গোটাব পাৰি।

অদ্যাৱধি জীৱনত একো কথাই জনা নাই, বুজা নাই; ই সঁচা। One thing I know very well that, I do not know anything. তথাপি এটা কথা কিঞ্চিত শিকি তাৰ মৰ্ম্মাৰ্থ উপলব্ধি কৰিবলৈ প্ৰয়াস কৰিছো। সেয়া হ'ল— Sincerity is the key to success and happiness in life. নিষ্ঠা আৰু আন্তৰিকতাই হ'ল জীৱনৰ কৃতকাৰ্য্যতা আৰু আনন্দৰ মূল চাবিকাঠি। আত্মবিশ্বাস আৰু সৎসাহসেই জীৱনৰ উন্নতিৰ মূল কাৰণ। নিষ্ঠাবান ব্যক্তি কৃতকাৰ্য্য ব্যক্তি, নিষ্ঠাবান ব্যক্তি জীৱনত সুখী ব্যক্তি। পক্ষান্তৰে, নিষ্ঠাহীন ব্যক্তি জীৱনত কেতিয়াও কৃতকাৰ্য্য হব নোৱাৰে, সুখী হব নোৱাৰে।

এবাৰ হেনো বিশ্ববিখ্যাত বৈজ্ঞানিক আইনষ্টাইনক তেওঁৰ জীৱনৰ কৃতকাৰ্য্যতাৰ মূল কাৰণ কি বুলি সোধাত তেওঁ কৈছিল, $x + y + z$. অৰ্থাৎ, জীৱনৰ কৃতকাৰ্য্যতা তিনিটা বস্তুৰ সমষ্টি:

x মানে, নিজৰ কৰ্ত্তব্যকৰ্ম নিষ্ঠাৰে সম্পাদন কৰা,

y মানে, খেলাধূলাত অংশ গ্ৰহণ কৰা

আৰু z মানে, নিৰৱতা বা মৌনতা অৱলম্বন কৰা। সহজ ভাষাত কবলৈ হ'লে, নিজৰ কৰ্ত্তব্য কৰ্ম নিষ্ঠা আৰু আন্তৰিকতাৰে সম্পাদন কৰা, নিয়মীয়াকৈ খেলা-ধূলাত অংশ গ্ৰহণ কৰা আৰু সময়ে সময়ে নিৰৱ বা মৌন হৈ একক ভাবে চিন্তা-চৰ্চ্চা কৰা— এই তিনিটাই হ'ল তেওঁৰ মতে জীৱনৰ সাফল্যৰ মূল কথা।

সুখ বা আনন্দ এটা মনোধৰ্মী ধাৰণা (subjective concept). সুখ বোলা তেনে নিৰ্দ্দিষ্ট কোনো বস্তু নাই। মনেই সুখৰ হেতু। মনৰ এটা বিশেষ অৱস্থাকে সুখ বোলা হয়। এতিয়া প্ৰশ্ন হয়, সুখৰ উৎপত্তি কেনেকৈ হয়? সুখৰ উৎপত্তি হয় কৃত-কাৰ্য্যতাত। ঐকান্তিক আত্মবিশ্বাস, নিষ্ঠা আৰু সততাৰে নিজৰ কৰ্ত্তব্য কৰ্ম নিয়াৰিকৈ

সম্পাদন কৰিলে, স্বাভাৱিকতে মনত নিৰ্মল আনন্দ পোৱা যায়। এই আনন্দ সাফল্যৰ আনন্দ, কৃতকাৰ্য্যতাৰ আনন্দ। বৃথা তৰ্ক-জালত নোসোমাই এই কথা দৃঢ়ভাৱে কব পাৰি যে, নিষ্ঠা, সততা আৰু আন্তৰিকতাৰে যি কামেই কৰা হয়, সি সফল হবই। উদাহৰণ স্বৰূপে ধৰক, এজন কৃষক বা শিক্ষক বা উকীল বা ছাত্ৰৰ কথা। কৃষকৰ প্ৰধান কৰ্ত্তব্য হ'ল কৃষিকাৰ্য্যত সম্পূৰ্ণ মনোনিৱেশ কৰি মাটি চহোৱা, বীজ সিঁচা, সাৰ যোগান ধৰা, পানী যোগান ধৰা, খেতি নিৰাই বিধাই পোক, কীট আদিৰ পৰা শস্য ৰক্ষা কৰি উপযুক্ত সময়ত চপোৱা। নিষ্ঠাসহকাৰে এই কৰ্ম কৰাই হ'ল তেওঁৰ মূল আৰু প্ৰাথমিক কৰ্ত্তব্য। যি কৃষকে এনেভাৱে আত্মনিয়োগ কৰে, তেওঁ সুফল লাভ কৰিবই, কৃষক হিচাবে কৃতকাৰ্য্য হবই। কৰ্ত্তব্য কৰ্ম নিয়াৰিকৈ সম্পাদন কৰাত যি আনন্দ পোৱা যায়, তাৰ তুলনা নাই ; সেয়া নিৰ্মল আনন্দ, সেয়া পৰম তৃপ্তি। শিক্ষক, ডাক্তৰ, উকীল, ছাত্ৰ ইত্যাদি সকলোৰে ক্ষেত্ৰত এই কথা সমানে প্ৰযোজ্য। যোগস্থঃ হৈ যি নিজৰ কৰ্ত্তব্য কৰ্ম কৰে, তেওঁ কালৈকো ভয় কৰিব লগা একো নাই। ভগৱত কৃপাত জীৱনত শ্ৰী, বিজয় আৰু যশ তেওঁ আপোনা-আপুনিয়েই লাভ কৰিব। Basil King-এও কৈছে, "Be bold and all mighty forces will come to your aid".

নিষ্ঠাবান ব্যক্তি সৰ্বদিশতে নিষ্ঠাবান। সকলো কৰ্মতে তেওঁ সৎ, অব্যভিচাৰী। আংশিক নিষ্ঠাবান ব্যক্তি, কল্পনাতীত। A man or a woman cannot be sincere in parts. শিক্ষক হিচাবে যিজন প্ৰকৃতাৰ্থত নিষ্ঠাবান ব্যক্তি, তেওঁ পিতৃ হিচাবে, স্বামী হিচাবে, ভাতৃ হিচাবে, সমাজকৰ্মী হিচাবে বা বন্ধু হিচাবে কেতিয়াও ব্যভিচাৰী আৰু স্বাৰ্থপৰ হব নোৱাৰে ; ই স্বভাৱ বিৰোধী। এবাল্টি গাখীৰত এটা শিলগুটি মাৰি পঠিয়ালে, গাখীৰৰে বুদ্‌বুদনি ওলাব। আনহাতে, তলিত ক্লেদসিক্ত কেৱল ওপৰত গাখীৰ থকা এবাল্টি গাখীৰত শিলগুটি মাৰি পঠিয়ালে, বুদবুদনিত ক্লেদহে ওলাব। তদ্ৰূপ নিষ্ঠাবান ব্যক্তি শুদ্ধ গাখীৰৰ বাল্টি যেন। শিলগুটি মাৰিলেও গাখীৰ, নামাৰিলেও গাখীৰহে ওলাব, ক্লেদ নোলায়। ভালৰ ভাল সৰ্বতি কাল, বেয়াৰ কদাপি ভাল নহয়। নিষ্ঠাবান ব্যক্তি জীৱনত শত সহস্ৰ ঘাট-প্ৰতিঘাটৰ সন্মুখীন হৈও, নিজস্ব ধৰ্ম আৰু ব্যক্তিত্ব বিসৰ্জন নিদিয়ে। সিংহই খাবলৈ নাপাই শুকাই মৰিব, তথাপি কেতিয়াও ঘাহ নাখায়।

নিজৰ কৰ্ত্তব্যত গাফিলতি কৰা, ফাঁকি দিয়া, স্বাৰ্থপৰ ব্যক্তি আপাতদৃষ্টিত সুখী, সম্পত্তিশালী যেন লাগিলেও, প্ৰকৃতাৰ্থত ই কেতিয়াও নহয়। ফাঁকিবাজ, মিথ্যাবাদী আৰু স্বাৰ্থপৰ ব্যক্তিয়ে কেৱল আত্মপ্ৰৱঞ্চনাই নকৰে, তেওঁ নিজৰ ব্যক্তিগত তথা সমাজ জীৱনকো কলুষিত আৰু অশান্তিময় কৰি তোলে। এনেবোৰ ব্যক্তিৰ কপট আচৰণ আৰু ভ্ৰষ্টাচাৰৰ ফলতেই আজি সমাজত শাশ্বত মূল্যবোধৰ দ্ৰুত অৱক্ষয় হৈছে। কথা আৰু কামৰ সামঞ্জস্যহীনতাই (inconsistency in words and deeds) সমাজত ঘৃণা, বিদ্বেষ আৰু অবিশ্বাসৰ ভাব যোগাই তুলিছে। পাৰস্পৰিক বিশ্বাস, বুজা-বুজি আৰু শ্ৰদ্ধা-ভক্তি নাথাকিলে, কোনো ব্যক্তি বা সমাজ উন্নতিৰ পথত অগ্ৰসৰ হব নোৱাৰে।

সেয়ে মোৰ দৃঢ় মত, আমি প্ৰত্যেকে

নিজৰ নিজৰ কৰ্তব্যত নিষ্ঠাবান হব লাগে। ভগবানৰ ওপৰত সম্পূৰ্ণ বিশ্বাস আৰু আস্থা স্থাপন কৰি, নিস্বাৰ্থভাৱে নিজ নিজ কৰ্তব্য আৰু দায়িত্ব পালন কৰিলে, জীৱনত কৃতকাৰ্য্য হবই, সুখী হবই; ই ধ্ৰুৱপ। স্বামী বিবেকানন্দৰ মতে, জীৱনৰ উদ্দেশ্যও সুখলাভ বা আনন্দ লাভ। নিষ্ঠাবান মানুহৰ জীৱন সঁচাকৈ সাৰ্থক!

এইখিনিতে এটা কথা মনত ৰাখিব লাগিব। সমাজত একশ্ৰেণীৰ লোক আছে, যি নিজে একো নকৰে; কৰাৰ সামৰ্থ্যও নাই। কিন্তু লোকক সমালোচনা কৰা, লোকৰ দোষ খোচৰাত এওঁলোক বৰ ওস্তাদ। পৰচৰ্চা, পৰনিন্দা আৰু লোকক সমালোচনা কৰাই এওঁবিলাকৰ কাম। এই শ্ৰেণীৰ লোক বৰ পৰশ্ৰীকাতৰ, হিংসুক আৰু অত্যন্ত স্বাৰ্থপৰ। তেওঁলোকৰ জীৱনত কেতিয়াও উন্নতি নহয়। কাৰণ যি সামান্য শক্তি বা সামৰ্থ্য আছিল সেইখিনি লোকৰ অহিত চিন্তাকৰোঁতেই নিঃশেষ হয়।

প্ৰকৃত কৰ্মযোগীয়ে নিন্দুকৰ নিন্দাত বা তোষামোদকাৰীৰ মিথ্যা প্ৰলোভনত আত্ম বিস্মৃত হব নালাগিব। এই সন্দৰ্ভত এগৰাকী ইংৰাজ লেখকৰ এষাৰ কথা বৰ মন কৰিব লগা— "Pay no heed to what the critics say. No statue has ever been erected in the memory of a critic." Henry Ford-এও এষাৰ বৰ মূল্যবান কথা কৈছিল— "Find no fault. Find a remedy".

কাম কৰিলে ত্ৰুটি-বিচ্যুতি হব পাৰে, ই নিতান্তই স্বাভাৱিক। "হস্তীৰো পিচলে পাৱ, সজ্জনৰো বুৰে নাও।" সেয়ে হতাশাগ্ৰস্ত নহৈ ভৱিষ্যতে যাতে দোষ-ত্ৰুটিবোৰৰ পুনৰাবৃত্তি নহয় তাৰ বাবে বিশেষ সাৱধানতা অৱলম্বন কৰিব লাগে। জীৱনত শান্তি আৰু সমৃদ্ধি লাভৰ এইটোৱেই এক মাত্ৰ প্ৰশস্ত পথ বুলি মোৰ বিশ্বাস। ●

হতাশাক কেতিয়াও প্ৰশ্ৰয় নিদিবা, তাক লাহে লাহে বাধা দিয়া, অন্যথা ই সেয়েই তোমাক গ্ৰাস কৰি পেলাব।

— চিভনী স্মিথ।

সাময়িক বাধাক সমগ্ৰ জীৱনৰ আশা-আকাংক্ষাৰ পথত কণ্টক হবলৈ দিব নালাগে।

— সত্যনাথ বৰা।

ময়নামতীৰ গান

● সুজন চন্দ্ৰ নাথ
অধ্যাপক, ইতিহাস বিভাগ

অসমৰ পশ্চিম সীমান্তৰ গোৱালপাৰা (অবিভক্ত) জিলাৰ সাম্প্ৰতিক কালত লুপ্ত-প্ৰায় কৃষ্টি এটা হ'ল ময়নামতীৰ গান আৰু ময়নামতীৰ যাত্ৰাভিনয়। আজিৰ পৰা ৬০/৬৫ বছৰ আগতে এই অঞ্চলৰ পাৰে-তুৱে এই গান আৰু যাত্ৰাভিনয় বৰ জনপ্ৰিয় আছিল। ময়নামতীৰ গান আৰু যাত্ৰাভিনয় লুপ্ত হোৱাৰ পিছতে গোৱালপৰীয়া আন কেইটামান উল্লেখযোগ্য কৃষ্টি যেনে, কুষান গান, বাশী-পুৰাণ গান, দোতোৰাৰ গান আদিও বৰ্ত্তমানে লুপ্ত হোৱাৰ পথত। ময়নামতী গান আৰু ময়নামতীৰ কাহিনী এতিয়া কেৱল বয়োবৃদ্ধ দুই-চাৰিজন লোকৰ মুখতহে শুনিবলৈ পোৱা যায়। কিন্তু কিছুবছৰ আগতে এই গানে কেৱল গোৱালপাৰা জিলাতে নহয়; সমগ্ৰ উত্তৰ ভাৰততে খুব জনপ্ৰিয়তা লাভ কৰিছিল। ময়নামতী আৰু তেওঁৰ পুত্ৰ গোপী চন্দ্ৰ বা গোবিন্দ চন্দ্ৰক লৈ ৰচিত হোৱা গীতি-কাব্য বাংলা, হিন্দী, উৰ্দু, আৰু অন্যান্য ভাষাতো পোৱা যায়। মাৰাঠী ভাষাত ময়নামতী আৰু গোপী চন্দ্ৰৰ গান সুপ্ৰসিদ্ধ। মাৰাঠী কবি মহীপতিয়ে ১৭শ শতিকাতে সুললিত ভাষাত ময়নামতী আৰু গোপীচন্দ্ৰৰ সন্ন্যাস গ্ৰহণৰ গীত ৰচনা কৰি মানুহক বিমোহিত কৰিছিল। তিব্বতীয় ভাষাতো এই গান প্ৰচলিত আছে।

এতিয়াৰ ধুবুৰী জিলাৰ বিলাসীপাৰা অঞ্চলতো এই গান এসময়ত বৰ জনপ্ৰিয় আছিল। সৰুৰে পৰা ময়নামতীৰ কাহিনী শুনি বৰ আনন্দ লাভ কৰিছিলোঁ আৰু ডাঙৰ হোৱাত এই বিষয়ে কিবা পুথি-পাঁজি পোৱা যায় নেকি — সেই বিষয়ে আগ্ৰহী হৈছিলোঁ। ১৫ / ১৬ বছৰ মান আগতে মোৰ গাওঁৰে ওচৰৰে আব্বাচ আলি নামৰ এজন বয়োবৃদ্ধ ব্যক্তিৰ ঘৰত "ময়নামতীৰ গান"ৰ এখন হাতে লিখা পুথি দেখিবলৈ পাইছিলোঁ। আব্বাচ আলি ডেকা কালত এই গানৰ এজন গায়ক আৰু অভিনেতা আছিল। তেওঁৰ পৰা শুনি আৰু উক্ত পুথিখন পঢ়ি মই "ময়নামতীৰ গান"ৰ কাহিনী, সাহিত্যিক মূল্য আৰু ঐতিহাসিকতাৰ বিষয়ে জানিবলৈ আগ্ৰহী হওঁ আৰু বহলভাৱে অধ্যয়নৰ প্ৰয়াস কৰোঁ। বৰ্ত্তমানলৈকে যিখিনি অধ্যয়ন কৰিছোঁ— তাৰে পৰা এটি চমু আলোচনা দাঙি ধৰাৰ বাবে এই প্ৰবন্ধত প্ৰয়াস কৰা হৈছে।

ময়নামতী গীতি-কাব্যৰ কাহিনী বৰ মনোৰঞ্জক আৰু চিত্তাকৰ্ষক। কাব্যৰ নায়িকা ময়নামতীৰ জন্ম মেহেৰকুলত। দেউতাক আছিল মেহেৰকুলৰ ৰজা তিলকচাঁদ। তিলক চাঁদৰ দুই কন্যা— ময়নামতী আৰু সিন্দুৰমতী। যোগ ধৰ্মত দীক্ষা লোৱাৰ আগতে নাম আছিল "সুবুদ্ধি তাৰা আই বা তাৰা মা।" কবি ভবানী দাসৰ মতে বাল্য কালৰ নাম আছিল

Acc. No. 7

শিৱমতী আই। দীক্ষা লোৱাৰ পিছত গুৰু গোৰক্ষ নাথে নাম দিছিল "ময়নামতি ৰাই"।

"যোগপথে হৈল নাম ময়নামতি ৰাই"।

ময়নামতী আছিল অতীব ৰূপ-লাৱণ্যৰ গৰাকিনী। তেওঁৰ ৰূপত তুলনা ত্ৰিভুৱনত পাবলৈ নাই। আন মানুহৰ কথাই নাই; ময়নাই নিজে নিজৰ ৰূপ দেখি বিমোহিতা। এদিন সৰোবৰৰ পানীত নিজৰ প্ৰতিবিম্ব দেখি ময়নামতীয়ে কৈছে,

"আপনাৰ আবোছেয়া ময়না জলতে দেখিল।
আপনাৰ ৰূপ দেখি ময়না কান্দিতে
লাগিল॥
এতৰূপ দিয়া বিধি কৰাইছে নিৰমাণ।
কোথায় ৰাখিয়া যাব যমেৰ ভুৱন॥"

—কিন্তু আচৰিত কথা, এনেহেন ৰূপৱতী ময়নাৰ আয়ুস কাল আছিল মাত্ৰ ষোল বছৰ। ময়না গুণৱতীও। বাল্যকালৰ পৰাই শাস্ত্ৰ অধ্যয়ন আৰু শ্ৰৱণত ময়নামতী বৰ আগ্ৰহী। এনেহেন ৰূপৱতী আৰু গুণৱতী কন্যাৰ পিতৃ হ'বলৈ পাই— ৰজা তিলকচাঁদৰ মনত অপাৰ আনন্দ। ৰজাই দুই কন্যাৰ উপযুক্ত শিক্ষাৰ ব্যৱস্থা কৰিলে। দুই বাই-ভনীয়ে হাতত ফলি-পুথিলৈ নিতৌ ৰাতিপুৱা অধ্যয়নৰ বাবে যায় এক শাস্ত্ৰজ্ঞ ব্ৰাহ্মণৰ ওচৰলৈ। বুদ্ধিমতী ময়নাই অলপ দিনৰ ভিতৰতে সকলো শাস্ত্ৰৰ জ্ঞান আয়ত্ত কৰি পেলালে। এদিন অধ্যয়নৰ বাবে গুৰুগৃহলৈ যাওঁতে বাটতে দৰ্শন লাভ কৰিলে মহাযোগী গুৰু গোৰক্ষ নাথৰ।

"এহিৰূপে শাস্ত্ৰ পড়ি গুৰুৰ পাঠশালে।
উদয় হইল গুৰু আমাৰ কপালে॥
গুৰুৰ বাড়ী যাই আমি শাস্ত্ৰ পড়িতে।
দৈবযোগে দেখা হইল জতি গোৰ্খৰ
সাথে॥"

কঁকালত কৌপিন, কাণত কুণ্ডল, চৰণত সোণৰ খৰম, গলত ৰুদ্ৰাক্ষৰ মালা, কপালত চন্দনৰ ফোঁট আৰু সৰ্বাংশৰীৰত ছাই-ভস্ম সনা জ্যোতিৰ্ময় এই মহাযোগীৰ বয়সত আছিল ষোল শ যোগী। ময়নামতীয়ে গলবস্ত্ৰ যোগীৰ চৰণত প্ৰণিপাত জনালে। গুৰু গোৰক্ষ নাথ ময়নামতীৰ ভক্তিত সন্তুষ্ট হ'ল আৰু ৰাজকন্যাৰ ওচৰত ভিক্ষা খুজিলে। ময়নামতীয়ে গুৰু গোৰক্ষ নাথক পুষ্পোদ্যানৰ নিভৃত কোণৰ ঘৰ এটিত বিশ্ৰাম লবলৈ দি যোগীৰ সেৱাৰ বস্তু আনিবলৈ ঘৰলৈ লৰ মাৰিলে। সেৱাৰ সামগ্ৰী লৈ ময়না সোনকালে উভতিল। সেৱাত গুৰু গোৰক্ষনাথ পৰম সন্তুষ্ট হ'ল আৰু বৰ স্বৰূপে ময়নামতীক আসন্ন অকাল মৃত্যুৰ পৰা ৰক্ষা কৰাৰ উদ্দেশ্যে মহাজ্ঞানৰ দীক্ষা দিবলৈ ইচ্ছা প্ৰকাশ কৰিলে।

"এতো সুন্দৰ বালোক যাব যমেৰ পুৰীতে॥
গুৰু বোলে সংসাৰে খ্যাতি ৰাখিব।
নিজ নাম দিয়া কন্যাক অমৰ কৰিব॥"

গুৰু গোৰক্ষনাথে ময়নামতীক ওচৰতে বহুৱাই লৈ মহাজ্ঞানৰ দীক্ষা দি অকাল মৃত্যুৰ পৰা পৰিত্ৰাণ পোৱাৰ উপায় দিলে। গুৰুৱে আশীৰ্বাদ দিলে চাৰি যুগৰ অমৰ হবলৈ আৰু কলে,

"এক অক্ষৰে তিনি নাম সৰ্ব্বনামেৰ সাৰ।
সেহি ব্ৰহ্মনাম গুৰু শুনাইল তিনিবাৰ॥
এক নামে অনন্ত নাম অনন্তে এক হয়।
সেহিসে অজপা নাম গুৰুদেৱে কয়॥
এহি নাম জপিহ ৰাছা আসন কৰিয়া।
কি কৰিতে পাৰে যম আপনে আসিয়া॥"

দীক্ষা লাভৰ পিছতে ময়নামতীয়ে যোগাসনত উপবিষ্ট হৈ সেই অজপা নাম জপিবলৈ ধৰিলে। লগে লগে ময়নামতীৰ জৰা, মৃত্যু সকলো আঁতৰি পলাল। গুৰু

গোৰক্ষনাথে বৰ দিলে ময়নামতীৰ বিয়া হব ৰজা মানিক চন্দ্ৰৰ লগত। ময়নামতীয়ে ভবিষ্যত বিবাহিত জীৱনৰ বিষয়ে জানিব খোজাত গুৰু গোৰক্ষনাথে কৈছে ঃ

"এক পুত্ৰ হৈব তোমাৰ আমি দিলাম বৰ।
... ...
গুনী চন্দ্ৰ নামে পুত্ৰ হইবে তোমাৰ।
আঠাৰ বছৰ পৰমায়ু হইবে তাহাৰ।।
আঠাৰো বছৰেৰ যখন হইবে বালোক।
তখন কৰাবে বালোক হাড়িফাৰ সেৱক।।
যখনে ভজিবে বালোক হাড়িফাৰ চৰন।
বাড়িবে পৰমায়ু তখন নাহবে মৰণ।।"

কবি দুৰ্লভ মল্লিকৰ বৰ্ণনামতে ময়নামতীয়ে গুৰু গোৰক্ষনাথৰ ওচৰত যোগধৰ্মৰ দীক্ষা লৈছিল আৰু এই দীক্ষা গ্ৰহণ কাৰ্য্য ময়নামতীৰ বিয়াৰ আগতে সম্পন্ন হৈছিল। দুৰ্লভ মল্লিকৰ বৰ্ণনামতে গুৰু গোৰক্ষনাথে মন্ত্ৰ দানৰ আগতে ময়নামতীৰ সতীত্বৰ পৰীক্ষা লোৱা নাছিল। কিন্তু অধ্যাপক বিজন বিহাৰী ভট্টাচাৰ্য্যৰ "গোবিন্দ চন্দ্ৰ আৰু ময়নামতী" নামৰ প্ৰবন্ধত পোৱা যায় যে ময়নামতীয়ে মহাজ্ঞান লাভৰ আগতে গুৰু গোৰক্ষনাথৰ ওচৰত তেওঁৰ সতীত্বৰ পৰীক্ষা দিব লগা হৈছিল। অধ্যাপক ভট্টাচাৰ্য্যৰ মতে ময়নামতীয়ে যেতিয়া গুৰুদেৱলৈ আগবঢ়োৱা সেৱাৰ সামগ্ৰী গ্ৰহণৰ বাবে অনুৰোধ জনালে তেতিয়া গুৰুদেৱে ভাবিছিল,

"অন্ন লৈয়া গোৰক্ষনাথ মনে মনে গুণে।
সতী কি অসতী কন্যা বুঝিব কেমনে।।"

গতিকে গুৰু গোৰক্ষনাথে ময়নামতীৰ সতীত্ব পৰীক্ষাৰ বাবে,

"বাৰ সূৰ্য্যেৰ তাপ সিদ্ধা তলপ কৰিল।
যতেক সূৰ্য্যেৰ তাপ মৈনাৰ গায়ে দিল।।"

এটা সূৰ্য্যৰ তাপ সহ্য কৰাটোৱে টান, তাতে বাৰটা সূৰ্য্যৰ তাপ। কিন্তু ময়নামতীয়ে বাৰটা সূৰ্য্যৰ তাপ অনায়াসে সহ্য কৰিলে। গুৰু গোৰক্ষনাথে বুজি পালে যে ময়নামতীৰ চৰিত্ৰ নিষ্কলুষ। তেওঁ ময়নামতীয়ে আগবঢ়োৱা অন্ন গ্ৰহণ কৰিলে। পৰম সন্তুষ্ট হৈ গুৰুদেৱে ময়নাক দীক্ষা দিলে আৰু গুৰুৰ আশীৰ্ব্বাদত জৰা-মৃত্যু ময়নাৰ কৰতলগত হ'ল। দীক্ষা লাভৰ পিছত ময়নাৰ বিয়া হ'ল মাণিক চন্দ্ৰৰ লগত।

মূৰ্খ স্বামীৰ ভাগ্যত বিদুষী পত্নীলাভ হলে সাধাৰণতে যেনে হয় মাণিকচন্দ্ৰৰ ভাগ্যতো সেয়ে হ'ল। মাণিকচন্দ্ৰই পত্নীৰ মহাজ্ঞান শক্তিৰ পৰিচয় পাই ভয়ত সন্ত্ৰস্ত হ'ল। বাহিৰত তেওঁ যিমানে পুৰুষত্ব নেদেখুৱাওক কিয়, অন্তৰত তেওঁৰ সদায় ভয়। ৰজা মাণিক চন্দ্ৰই দিনে-ৰাতিয়ে এক ভয়ানক হীন-মন্যতাত ভুগিব ধৰিলে। ইতিমধ্যে এটা বিশেষ ঘটনাৰ বাবে মাণিক চন্দ্ৰ ময়নামতীৰ ওপৰত ভীষণ ক্ৰুদ্ধ হ'ল। এদিনাখন ময়নাই ধ্যানযোগে জানিব পাৰিলে যে মাণিক চন্দ্ৰৰ পৰমায়ু প্ৰায় শেষ পাই আহিছে। এই কথা জানিব পাৰি ময়নামতীয়ে এদিন মাণিক চন্দ্ৰক এক নিৰ্জ্জন ঠাইলৈ লৈ গ'ল আৰু অকাল মৃত্যুৰ পৰা পৰিত্ৰাণ পোৱাৰ উদ্দেশ্যে গুৰু গোৰক্ষ নাথৰ পৰা পোৱা মহাজ্ঞান তেওঁকো শিকাব খুজিলে। মহাজ্ঞান সাধন ব্যতীত যে এই অকাল মৃত্যুৰ পৰা পৰিত্ৰাণ পোৱাৰ আন কোনো উপায় নাই — ময়নামতীয়ে সেই কথা স্বামীক বুজাবলৈ বহুতো চেষ্টা কৰিলে। কিন্তু নিজ স্ত্ৰীৰ পৰা মহাজ্ঞান-মন্ত্ৰ গ্ৰহণ কৰাত মাণিকচন্দ্ৰৰ পৌৰুষত্বই বাধাৰ সৃষ্টি কৰিলে। ৰজাই ভাবিলে, পুৰুষ হৈ মৃত্যুৰ ভয়ত নিজ স্ত্ৰীৰ ওচৰত দীক্ষা ললে প্ৰজাবৰ্গই তেওঁক

গোৰক্ষনাথে বৰ দিলে ময়নামতীৰ বিয়া হব ৰজা মানিক চন্দ্ৰৰ লগত। ময়নামতীয়ে ভবিষ্যত বিবাহিত জীৱনৰ বিষয়ে জানিব খোজাত গুৰু গোৰক্ষনাথে কৈছে ঃ

"এক পুত্ৰ হৈব তোমাৰ আমি দিলাম বৰ।
... ...
গুণী চন্দ্ৰ নামে পুত্ৰ হইবে তোমাৰ।
আঠাৰ বছৰ পৰমায়ু হইবে তাহাৰ।।
আঠাৰো বছৰেৰ যখন হইবে বাৰ্লোক।
তখন কৰাবে বাৰ্লোক হাড়িফাৰ সেৱক।।
যখনে ভজিবে বাৰ্লোক হাড়িফাৰ চৰণ।
বাড়িবে পৰমায়ু তখন নাহবে মৰণ।।"

কবি দুৰ্ল্লভ মল্লিকৰ বৰ্ণনামতে ময়না-মতীয়ে গুৰু গোৰক্ষনাথৰ ওচৰত যোগধৰ্মৰ দীক্ষা লৈছিল আৰু এই দীক্ষা গ্ৰহণ কাৰ্য্য ময়নামতীৰ বিয়াৰ আগতে সম্পন্ন হৈছিল। দুৰ্লভ মল্লিকৰ বৰ্ণনামতে গুৰু গোৰক্ষনাথে মন্ত্ৰ দানৰ আগতে ময়নামতীৰ সতীত্বৰ পৰীক্ষা লোৱা নাছিল। কিন্তু অধ্যাপক বিজন বিহাৰী ভট্টাচাৰ্য্যৰ "গোবিন্দ চন্দ্ৰ আৰু ময়নামতী" নামৰ প্ৰবন্ধত পোৱা যায় যে ময়নামতীয়ে মহাজ্ঞান লাভৰ আগতে গুৰু গোৰক্ষনাথৰ ওচৰত তেওঁৰ সতীত্বৰ পৰীক্ষা দিব লগা হৈছিল। অধ্যাপক ভট্টাচাৰ্য্যৰ মতে ময়না মতীয়ে যেতিয়া গুৰুদেৱলৈ আগবঢ়োৱা সেৱাৰ সামগ্ৰী গ্ৰহণৰ বাবে অনুৰোধ জনালে তেতিয়া গুৰুদেৱে ভাবিছিল,

"অন্ন লৈয়া গোৰক্ষনাথ মনে মনে ঘুণে।
সতী কি অসতী কন্যা বুঝিব কেমনে।।"

গতিকে গুৰু গোৰক্ষনাথে ময়নামতীৰ সতীত্ব পৰীক্ষাৰ বাবে,

"বাৰ সূৰ্য্যেৰ তাপ সিদ্ধা তলপ কৰিল।
যতেক সূৰ্য্যেৰ তাপ মৈনাৰ গায়ে দিল।।"

এটা সূৰ্য্যৰ তাপ সহ্য কৰাটোৱে টান, তাতে বাৰটা সূৰ্য্যৰ তাপ। কিন্তু ময়নামতীয়ে বাৰ সূৰ্য্যৰ তাপ অনায়াসে সহ্য কৰিলে। গুৰু গোৰক্ষনাথে বুজি পালে যে ময়নামতীৰ চৰিত্ৰ নিষ্কলুষ। তেওঁ ময়নামতীয়ে আগবঢ়োৱা অন্ন গ্ৰহণ কৰিলে। পৰম সন্তুষ্ট হৈ গুৰুদেৱে ময়নাক দীক্ষা দিলে আৰু গুৰুৰ আশীৰ্ব্বাদত জৰা-মৃত্যু ময়নাৰ কৰতলগত হ'ল। দীক্ষা লাভৰ পিছত ময়নাৰ বিয়া হ'ল মানিক চন্দ্ৰৰ লগত।

মূৰ্খ স্বামীৰ ভাগ্যত বিদুষী পত্নীলাভ হলে সাধাৰণতে যেনে হয় মানিকচন্দ্ৰৰ ভাগ্যতো সেয়ে হ'ল। মানিকচন্দ্ৰই পত্নীৰ মহাজ্ঞান শক্তিৰ পৰিচয় পাই ভয়ত সন্ত্ৰস্ত হ'ল। বাহিৰত তেওঁ যিমানে পুৰুষত্ব নেদেখুৱাওক কিয়, অন্তৰত তেওঁৰ সদায় ভয়। ৰজা মানিক চন্দ্ৰই দিনে-ৰাতিয়ে এক ভয়ানক হীন-মন্যতাত ভুগিব ধৰিলে। ইতিমধ্যে এটা বিশেষ ঘটনাৰ বাবে মানিক চন্দ্ৰ ময়নামতীৰ ওপৰত ভীষণ ক্ৰুদ্ধ হ'ল। এদিনাখন ময়নাই ধ্যানযোগে জানিব পাৰিলে যে মানিক চন্দ্ৰৰ পৰমায়ু প্ৰায় শেষ পাই আহিছে। এই কথা জানিব পাৰি ময়নামতীয়ে এদিন মানিক চন্দ্ৰক এক নিৰ্জ্জন ঠাইলৈ লৈ গ'ল আৰু অকাল মৃত্যুৰ পৰা পৰিত্ৰাণ পোৱাৰ উদ্দেশ্যে গুৰু গোৰক্ষ নাথৰ পৰা পোৱা মহাজ্ঞান তেওঁকো শিকাব খুজিলে। মহাজ্ঞান সাধন বাতীত যে এই অকাল মৃত্যুৰ পৰা পৰিত্ৰাণ পোৱাৰ আন কোনো উপায় নাই — ময়নামতীয়ে সেই কথা স্বামীক বুজাবলৈ বহুতো চেষ্টা কৰিলে। কিন্তু নিজ স্ত্ৰীৰ পৰা মহাজ্ঞান-মন্ত্ৰ গ্ৰহণ কৰাত মানিকচন্দ্ৰৰ পৌৰুষত্বই বাধাৰ সৃষ্টি কৰিলে। ৰজাই ভাবিলে, পুৰুষ হৈ মৃত্যুৰ ভয়ত নিজ স্ত্ৰীৰ ওচৰত দীক্ষা ললে প্ৰজাবৰ্গই তেওঁক

ঠাট্টা কৰিব; তেওঁ লোকসমাজত মুখ দেখুৱাব নোৱাৰা হ'ব। নাৰী পুৰুষৰ, বিশেষকৈ নিজ স্বামীৰ গুৰু হ'ব—এনেকথা যেন কেতিয়াও কাহানিও শুনা নাই আৰু কোনো শাস্ত্ৰতো তাৰ বিধান নাই। মানিকচন্দ্ৰই সদৰ্পে উত্তৰ দিলে,

"জন্মিলে মৰণ আছে সকলোকে কয়।
আমি হব নাৰীৰ সেৱক মৰণেৰ ভয়॥"

অকালতে মৰিলে মৰিব, তথাপি নিজ স্ত্ৰীক গুৰু বুলি মানি লবলৈ মানিকচন্দ্ৰই কোনো পধে সন্মত নহ'ল। ময়নামতীয়ে মানিকচন্দ্ৰৰ মনৰ ভাব বুজিব পাৰি শঙ্কিত হ'ল। দৈৱ অলংঘনীয়, নহলে মানিকচন্দ্ৰই কিয় আঁকোৰ-গোজ মনোভাব লব— ইয়াকে ভাবি ময়নামতীয়ে দুখ কৰিবলৈ ধৰিলে। তথাপি তাই নিৰাশ নহ'ল। ময়নাই ৰজাক সন্মত কৰাবলৈ যৎপৰোনাস্তি চেষ্টা চলালে। কিন্তু ৰজাৰ সেই একে উত্তৰ। ময়নামতীয়ে একে কথাকে অনবৰত পেঘেনিয়াই থকাত ৰজাই অতিশয় বিৰক্তি বোধ কৰিলে। ময়নামতীৰ সাহাৰ্য এৰাই চলাৰ উদ্দেশ্যে মানিকচন্দ্ৰই নতুনকৈ আৰু ৫০ জনী কন্যা বিয়া কৰালে। তেওঁলোকৰ ভিতৰত পাঁচজনী আছিল দেৱপুৰৰ কন্যা আৰু এই কেইজনীয়ে তেওঁলোকৰ প্ৰগাঢ় অনুৰাগেৰে ৰজাক প্ৰথমা মহিষীৰ কথা পাহৰাই ৰখাৰ আপ্ৰাণ চেষ্টা চলালে।

দেৱপুৰৰ সুন্দৰীবিলাকে মানিকচন্দ্ৰৰ পৰা মৰম-চেনেহ পালেও সংসাৰৰ কৰ্তৃত্ব পোৱা নাছিল। সংসাৰৰ কৰ্তৃত্ব এতিয়াও ময়নামতীৰ হাতত আছিল। গতিকে ময়নামতীৰ লগত তেওঁলোকৰ কাজিয়া লগাটো সম্পূৰ্ণ স্বাভাৱিক আছিল। ৰজাই এই কাজিয়াত নৱ-পৰিণীতাসকলৰ পক্ষকে অৱলম্বন কৰিলে। ফল স্বৰূপে ময়নামতী ৰাজপ্ৰাসাদৰ পৰা বহিষ্কাৰ কৰা হ'ল। কেতেকীয়ে ফেৰুসা নামে নগৰলৈ সে কথা পঁজা ৰটিত আশ্ৰয় লব লগা হ'ল।

"মহাৰাজা ৰাজা কৰি থায় পাটৰ উপৰ।
ময়নামতী চৰখা কাটি ভাত খায় বন্দৰৰ
ভিতৰ॥"

ময়নামতীয়ে ৰাজপ্ৰাসাদ পৰিত্যাগ কৰা দিনৰে পৰা মানিকচন্দ্ৰৰ ৰাজ্যত নানান অভাৱ-অভিযোগ আৰু দুৰ্যোগ সৃষ্টি হ'ল। ৰাজ্যৰ চাৰিওফালে কেৱল অশান্তি। ৰাজকৰ্মচাৰী সকলে ৰজাক ফাঁকি দিবলৈ আৰম্ভ কৰিলে। খাদ্যৰ অভাৱত প্ৰজাসকলৰ দুখ-কষ্টৰ সীমা নোহোৱা হ'ল। ৰজাৰ খাজনা পৰিশোধ কৰিবলৈ তেওঁলোকে কোলাৰ কেঁচুৱাকো বেচিব লগা হ'ল। মানিকচন্দ্ৰৰ দেহ-মন ভাগি পৰিল। তেওঁ শয্যা ললে। কোনেও তেওঁৰ তদাৰক নকৰা হ'ল। তেওঁৰ হৃদয়ৰ কোনো এক নিভৃত কোণত ময়নামতীৰ প্ৰতি থকা ভাল পোৱাই এতিয়া তেওঁক মনোকষ্ট দিব ধৰিলে। ৰজাৰ আৰোগ্য লাভৰ বাবে কৰা সকলো চেষ্টাই যেতিয়া ব্যৰ্থ হ'ল তেতিয়াহে তেওঁ উপলব্ধি কৰিলে যে মৃত্যু সমাগত। ইফালে যমৰাজেও চিত্ৰগুপ্তৰ দপ্তৰলৈ গৈ জানিব পাৰিলে যে মানিকচন্দ্ৰৰ পৰমায়ু আৰু মাত্ৰ ছমাহ। চাওঁতে চাওঁতে ছমাহ সময় পাৰ হৈ গ'ল। যমৰাজৰ আদেশ পাই গোদা যমদূত মানিকচন্দ্ৰৰ ৰাজপ্ৰাসাদত উপস্থিত হ'ল। বাকী মাত্ৰ আৰু কেইটামান মুহূৰ্ত। তাৰ পিছতে মানিকচন্দ্ৰৰ জীৱন-বন্তি চিৰদিনলৈ নুমাই যাব। মানিকচন্দ্ৰই তেওঁৰ জীৱনৰ অন্তিম মুহূৰ্ত সমাগত বুলি জানি চট্‌ফটাবলৈ আৰম্ভ কৰিলে। মৃত্যুৰ আগমুহূৰ্তত আত্মীয়-স্বজন সকলোৰে লগত দেখা সাক্ষাৎ হ'ল; কিন্তু ময়নামতীক লগত দেখা নেপালে। তেওঁ ভাবিছিল, টান হ'লে দেখা নেপালে।

মৰিবাৰ খবৰ পাই ময়নামতী নিজে স্বামীক দেখা কৰিবলৈ আহিল। কিন্তু ময়না আছিল সাধাৰণ নাৰীৰ বহুত ঊৰ্দ্ধত। সুখ-দুখ সকলো সময়তে নিজকে ধীৰ আৰু সংযত ৰখাটোৱে আছিল ময়নামতীৰ চাৰিত্ৰিক বৈশিষ্ট্য। যি স্বামীৰ জীৱন ৰক্ষাৰ্থে তেওঁ কিমান কাকুতি মিনতি কৰিছিল, যি স্বামীৰ পৰা তেওঁ কেৱল অপমান আৰু অৱহেলাই পাইছিল— সেই নিৰ্বোধ স্বামীৰ মৃত্যুৰ সময়ত গৈ কেৱল চকু পানী টুকা, ময়নামতীয়ে নিৰৰ্থক বুলি ভাবিলে।

কিন্তু আজি মৰণ-সাগৰৰ পাৰত থিয় হৈ মাণিকচন্দ্ৰৰ মন-প্ৰাণ হঠাতে ময়নামতীৰ কাৰণে ব্যাকুল হৈ পৰিল। আজি যেন তেওঁৰ হৃদয়ে বাৰে বাৰে কৈছে — ময়নামতী তেওঁৰ অতিকৈ আপোন। পৃথিৱীৰ পৰা শেষ বিদায় লোৱাৰ আগমুহূৰ্ত্তত তেওঁ এবাৰৰ বাবে হলেও ময়নামতীক ওচৰৰ পৰা চাই লবলৈ অতিকৈ ব্যাকুল হৈ পৰিল। ৰাজদূতে বেগকৈ গৈ ময়নামতীক সবিনয়ে ৰজাৰ শেষ ইচ্ছাৰ কথা নিবেদন কৰিলে। ময়নামতীয়ে ধ্যান যোগে সকলো জানিব পাৰি— তত্তালিকে বাৰ্ত্তাবহৰ লগতে ৰাজপ্ৰাসাদলৈ যাত্ৰা কৰিলে। ময়নামতীক দেখা পোৱা মাত্ৰকে মাণিকচন্দ্ৰই কপালত চপৰিয়াই কান্দিব ধৰিলে। যিজনে এদিন সদৰ্পে কৈছিল, "জন্মিলে মৰণ আছে সৰ্বলোকে কয়" — সেইজনে আজি মৃত্যুৰ ভয়ত কেঁচুৱাৰ দৰে ফেকুৰি ফেকুৰি কান্দি উঠিল। ময়নামতীয়ে সান্ত্বনা দি ৰজাক কলে, এতিয়াও সময় আছে ; তেওঁ ময়নামতীৰ মাত্ৰ এটি অনুৰোধ ৰক্ষা কৰিব লাগে।

"কিছু জ্ঞান কহি দিমু আড়াই অক্ষৰ।
পৃথিৱী টলিলে না যাইবে যমঘৰ ॥"—

আকৌ এবাৰ ৰজাক সবিনয়ে প্ৰাৰ্থনা জনালে— মহাজ্ঞান শিকি লৈ অনন্ত জীৱন আৰু যৌৱন লাভৰ বাবে। কিন্তু মহাজ্ঞানৰ প্ৰস্তাৱ শুনাৰ লগে লগে মাণিকচন্দ্ৰৰ সুপ্ত চেতনা আকৌ জাগৰিত হ'ল। নিমিষতে তেওঁৰ মনৰ সকলো দুৰ্ব্বলতা আঁতৰি গল। অকম্পিত কণ্ঠে মাণিকচন্দ্ৰই উত্তৰ দিলে,— প্ৰাণৰ ভয়ত মই স্ত্ৰীৰ ওচৰত দীক্ষা নলওঁ। ময়নামতীয়ে বিধিৰ বিধান অখণ্ডনীয় বুলি বুজিব পাৰিও স্বামীৰ প্ৰাণ ৰক্ষাৰ চেষ্টা এৰি নিদিলে। এইবাৰ নিজৰ সাধনালব্ধ জ্ঞানৰ দ্বাৰা স্বামীৰ প্ৰাণ ৰক্ষাৰ চেষ্টা কৰিলে। গুৰুৰ নাম স্মৰণ কৰি ময়নামতী স্বামীৰ পদতলত বহি পৰিল। ওচৰতে ৰজাৰ মৃত-শিতানত থিয় হৈ আছে গোদা যমদূত। ময়নাই যমদূতৰ ওচৰত স্বামীৰ প্ৰাণ ভিক্ষা খুজিলে। নানান তোষামোদ আৰু ভাৰভেটি দি ময়নামতীয়ে যমদূতক কেবাদিনো ঘূৰোৱাই পঠিয়ালে। কিন্তু যমদূত আহিবলৈ নেৰিলে। দিন যিমানে পাৰহৈ যায়, সমাগত যমদূতৰ সংখ্যাও সিমানে বাঢ়ি আহিছে। ময়নামতীয়ে স্বামীৰ চৰণত ধৰি বুজালে, মানৱ-জীৱন অৱহেলাৰ বস্তু নহয়, সামান্য জেদৰ বশৱৰ্ত্তী হৈ অমূল্য মানৱ-জীৱন অবাবত নষ্ট কৰা উচিত নহয়। শাস্ত্ৰত আছে— পণ্ডিতে কু-স্থানৰ পৰাও সোণ বুটলি লয়। ময়না অৱহেলিত হলেও, মহাজ্ঞান অৱহেলাৰ বস্তু নহয়। পতিক ময়নামতীয়ে ৰজাক শেষ আহ্বান জনালে,

"আমাৰ শৰীৰেৰ অমৰ জ্ঞান তোমাকে শিখাই।
স্ত্ৰী-পুৰুষে বুদ্ধি কৰি যমেৰ দায় এড়াই"।

কিন্তু মাণিক চন্দ্ৰ হিমালয়ৰ দৰে অচল-অটল। তেওঁ গুৰু গম্ভীৰ কণ্ঠে উত্তৰ দিলে,

"এমনি যদি আমাৰ প্ৰাণ যায় ছাড়িয়া।
তবু ত মাইনাৰ জ্ঞান না নিব শিখিয়া ॥"

— শুনি ময়নামতীয়ে দীঘ নিশ্বাস পেলালে।

নিৰুপিনা গোদাযম বহুত অনুচৰ লৈ মানিক চন্দ্ৰৰ প্ৰাণ লৈ যোৱাৰ বাবে উপস্থিত হ'ল। ময়নামতীয়ে আজি আন একো উপায় নেপাই যোগবলেৰে চৌকপ ধাৰণ কৰিলে। যমদূতৰ লগত তুমুল যুদ্ধ হ'ল। যুদ্ধত যমদূত পৰাস্ত হৈ মহাদেৱৰ শৰণ ললে। মহাদেৱৰ পৰামৰ্শ মতে আটাইবোৰ যমদূতে একেলগে আক্ৰমণ চলাই ময়নামতীয়ে মানিক চন্দ্ৰৰ জীৱন ৰক্ষাৰ বাবে কৰা সকলো ব্যৱস্থাকে লণ্ডভণ্ড কৰি পেলালে। পিয়াহত পানী এটোপাও নোপোৱা কৰিলে। বুদ্ধিয়মে মানিক চন্দ্ৰৰ কণ্ঠত ৰহি পানী বিচাৰিলে। দাসী এজনীক পানী আনিবলৈ কোৱা হ'ল। বুদ্ধিয়মে মানিক চন্দ্ৰৰ দ্বাৰা কোৱালে, তেওঁ দাসীৰ হাতে পানী নাখায়; ময়নামতীৰ হাতেৰেহে পানী খাব। নিৰুপায় হৈ ময়নামতী পানী বিচাৰি ওলাল। কিন্তু কতো পানী এটুপিও নাই। পানী বিচাৰি ময়না গঙ্গাৰ পাৰ পালে। এই সুযোগতে গোদাযমে মানিক চন্দ্ৰৰ প্ৰাণ লৈ পলাল। ময়নামতীয়ে পানীত নমাৰ লগে লগে গঙ্গাই মাত লগালে,

"ওগো মা, যাৰ জন্যে জল ভৰো তুমি
হেটমুণ্ড হইয়া।
সে তোৰ দুলাল স্বামী গেল পাৰ হইয়া।"

ময়নামতীৰ মূৰত আকাশী সৰগ ভাঙি পৰিল। স্বামীক এৰি পানী আনিবলৈ অহাৰ সুযোগতে যমদূতে মানিকচন্দ্ৰৰ জীৱন লৈ পলাল। ময়নাই নিজৰ ভুলৰ বাবে অনুতাপ কৰিব ধৰিলে। তাই বুজি পালে, ৰজাৰ মৰণ-পিয়াহ যমদূতৰে ছলনা। মুহূৰ্তৰ ভিতৰতে তাই নিজৰ কৰ্তব্য ঠিক কৰি ললে। গোদাযমক বিচাৰি ময়না যমপুৰীলৈ ৰাওনা হ'ল। গুৰুৰ নাম স্মৰণ কৰি ময়নামতীয়ে যোগবলেৰে সকলো বাধা-বিঘিনি অতিক্ৰম কৰি নিমিষতে যমপুৰীত উপস্থিত হ'ল। ময়নামতীৰ আগমনৰ বাতৰি পাই গোদা মহাদেৱৰ শৰণাপন্ন হ'ল। ময়নামতীও মহাদেৱৰ কাষ পালে। মহাদেৱে ময়নামতীক বুজালে, গোদা আজ্ঞাবাহী ভৃত্য; মানিকচন্দ্ৰৰ আয়ুস কাল শেষ পাই আহিছে, সেয়েহে তেওঁ বিধাতাৰ আদেশ অনুসৰি মানিকচন্দ্ৰৰ প্ৰাণ লৈ আহিছে। সেই বাবে গোদা দোষী হব নোৱাৰে। ময়নামতীৰ নিচিনা জ্ঞানৱতী নাৰীয়ে নিছাতে গোদাক শাস্তি দিয়া উচিত নহয়। মহাদেৱৰ বুজনিত ময়নাই গোদাক এৰি দিলে। মহাদেৱে আশীৰ্ব্বাদ দি ময়নামতীক ঘৰলৈ ওভোতাই পঠিয়ালে।

ময়নামতীয়ে স্বামীৰ লগত সহমৰণৰ ইচ্ছা প্ৰকাশ কৰিলে। মানিকচন্দ্ৰৰ চিতা প্ৰস্তুত হ'ল। ময়নামতী গা-পা ধুই সকলোৰে পৰা বিদায় গ্ৰহণ কৰি স্বামীৰ লগত চিতাত শয়ন কৰিলে। চিতা জ্বলি উঠিল। সাত দিন সাত ৰাতি চিতাৰ জুই জ্বলিল। মানিক চন্দ্ৰৰ দেহ পুৰি ভস্মীভূত হ'ল। কিন্তু কি আচৰিত! ময়নামতীৰ চুলি এডালো নুপুৰিল। ময়নামতীয়ে যি তিতা কাপোৰেৰে স্বামীৰ লগত চিতাত আৰোহণ কৰিছিল, চিতাৰ জুই নুমাই যোৱাত সেই তিতা কাপোৰেৰে চিতাৰ পৰা উত্থান কৰিলে।

"তিতা বস্ত্ৰে উঠে মুনি নৈঞা তিতাচুল ॥
সপ্ত দিবা ৰাত্ৰি যদি হুতাশন জ্বলে।
কি কৰিতে পাৰে মুনিৰ নিজ নামেৰ বলে॥"

ময়নামতী শ্মশানৰ পৰা মেহেৰকুললৈ উভতিল। মেহেৰকুলত আছিল ময়নাৰ পুত্ৰ গোপী চন্দ্ৰ বা গোবিন্দ চন্দ্ৰ। লগত আছিল যোগী হাড়িপা বা হাড়িফা নাথ। স্বামীৰ

দেৰ পুত্ৰকো যাতে প্ৰকাশতে হেৰুৱাব লগা নহয়— তাৰ বাবে গোপী চন্দ্ৰক যোগধৰ্মত দীক্ষা দিয়াৰ ব্যৱস্থা কৰিলে। "গোপীচন্দ্ৰৰ সন্ন্যাস" — সেয়া আৰু এক মনোৰম, চিত্তাকৰ্ষক আৰু দীঘলীয়া কাহিনী। ময়নামতীৰ জীৱনী-কাহিনী আমি বৰ্তমানে ইয়াতে সামৰিছোঁ। গোপীচন্দ্ৰৰ সন্ন্যাস গ্ৰহণ আৰু ময়নামতীৰ পৰৱৰ্তী জীৱনী-কাহিনী ভৱিষ্যতে লিখাৰ ইচ্ছা থাকিল।

ভাৰতৰ বহু ঠাইতে জনপ্ৰিয়তা লাভ কৰা "ময়নামতীৰ গান" আৰু "গোবিন্দ চন্দ্ৰৰ গীত" কেতিয়া ৰচিত হৈছিল, সেই বিষয়ে সঠিককৈ কোৱা টান। এই গীতবোৰ বহু কাল ধৰি মুখে মুখে প্ৰচলিত হৈ আছিল। অসম আৰু বঙ্গদেশত "ময়নামতীৰ গানে" জনপ্ৰিয়তা লাভ কৰে আজিৰ পৰা দুশ বছৰ আগতে। ইয়াক লিখিত গীতি-কাব্য ৰূপ দিয়া কবি সকল হিন্দু আৰু মুছলমান উভয় সম্প্ৰদায়ৰে লোক আছিল। জনপ্ৰিয়তাও লাভ কৰিছিল উভয় সম্প্ৰদায়ৰ মাজত সমানে। পণ্ডিতসকলৰ মতে পল্লী (গাওঁ) অঞ্চলত এই গীতবোৰ গাই ফুৰা কবিসকল আছিল বংশ পৰম্পৰাগত। দক্ষিণ-পূব এছিয়াৰ হিন্দু সভ্যতাৰ দেশ সমূহৰ অধিবাসীসকল পঞ্চদশ শতিকাতে ইছলাম ধৰ্ম গ্ৰহণ কৰিলেও আজিকোপতি হিন্দু সংস্কৃতিৰ প্ৰভাৱত প্ৰভাৱান্বিত হোৱাৰ দৰে বঙ্গদেশ আৰু অসমৰ পশ্চিম প্ৰান্তৰ এই মুছলমান "পল্লী-কবি" সকলৰ পূৰ্ব্ব পুৰুষসকল হয়তো অতীতত হিন্দু-ধৰ্মী লোক আছিল। যি কি নহওঁক, এই গীতবোৰে গাওঁলীয়া অঞ্চলৰ হিন্দু-মুছলমান উভয় সম্প্ৰদায়ৰ লোকক আনন্দ প্ৰদান কৰাত বিশেষ কৃতকাৰ্য্যতা লাভ কৰিছিল। এই গীত-বোৰৰ আদি স্ৰষ্টা আছিল নাথ সম্প্ৰদায়ৰ লোকসকল। সাহিত্যিক-সমালোচক ডিম্বেশ্বৰ নেওগেও স্বীকাৰ কৰিছে যে বঙ্গদেশৰ দুৰ্লভ মল্লিক আৰু সুকুৰ মহম্মদে পুথি আকাৰে সংগ্ৰহ কৰাৰ আগতে "এই গীতবোৰ পূৰ্ব-ভাৰতৰ 'যুগী' (যোগী) বা নাথ সম্প্ৰদায়ৰ মুখেই এইদৰে প্ৰচলিত হোৱা সম্ভৱপৰ।"

"ময়নামতীৰ গান"ত উল্লেখিত ব্যক্তি সকল ঐতিহাসিক ব্যক্তি। অৱশ্যে এওঁলোকৰ আবিৰ্ভাৱ কাল আৰু স্থান নিৰ্ণয় সম্পৰ্কে পণ্ডিতসকল একমত নহয়। গুৰু গোৰক্ষ নাথ, হাড়িপা নাথ আদি নাথ আচাৰ্য্য সকলৰ আবিৰ্ভাৱ কাল খৃষ্টীয় দশম-একাদশ শতিকাৰ ভিতৰতে বুলি পণ্ডিতসকলে কব খোজে। নাথ-ধৰ্মৰ পূৰ্ণ বিকাশৰ সময়ো এইখিনিয়ে। মানিকচন্দ্ৰ ৰজাৰ সময় সঠিককৈ নিৰ্ণয় কৰিব নোৱাৰিলেও এওঁ খৃষ্টীয় একাদশ শতিকাৰ আগভাগৰ ৰজা বুলি ঠাৱৰ কৰিব পাৰি। গুৰু গোৰক্ষ নাথৰ শিষ্য হাড়িপা বা হাড়িফা নাথৰ আবিৰ্ভাৱ কালো খৃষ্টীয় দশম-একাদশ শতিকা। তেনেহলে ৰজা মানিকচন্দ্ৰ আৰু তেওঁৰ পুত্ৰ গোবিন্দ চন্দ্ৰৰ আবিৰ্ভাৱ তেতিয়াই হৈছিল। বাংলাদেশৰ কুমিল্লাৰ ওচৰত ময়নামতী লালমাই নামে ঠাই এডোখৰ এতিয়াও আছে। এই ময়নামতী লালমাইৰ সংলগ্ন অঞ্চলকে মেহেৰকুল কোৱা হৈছিল। মানিকচন্দ্ৰৰ ৰাজধানী যদিও মেহেৰ কুলত আছিল, তেওঁৰ মৃত্যু মেহেৰকুলত হোৱা নাছিল। সম্ভৱতঃ উত্তৰবঙ্গৰ ৰংপুৰত তেওঁৰ ৰাজাৰ দ্বিতীয় ৰাজধানী আছিল আৰু ইয়াতেই তেওঁৰ মৃত্যু হৈছিল। তেওঁৰ মৃত্যুৰ সময়ত পুতেক গোবিন্দ চন্দ্ৰ তেওঁৰ কাষত নাছিল। চিতাৰ পৰা পুনৰুত্থান কৰি ময়নামতী, পুত্ৰ গোবিন্দ চন্দ্ৰক নাথ ধৰ্মত দীক্ষা দিয়াৰ উদ্দেশ্যে যোগী হাড়িপাৰ লগত

মেহেৰকুলত থাকিল। ডিম্বেশ্বৰ নেওগৰ মতে গোবিন্দ চন্দ্ৰৰ ৰাজ্য উত্তৰবঙ্গৰ ৰংপুৰ অঞ্চলতে আছিল। "ময়নামতী চেৰা কাটি ভাত খায় বন্দৰেৰ ভিতৰ"— নেওগ ডাঙৰীয়াৰ মতে মানিকচন্দ্ৰৰ ৰাজ্যৰ "বন্দৰ" ব্ৰহ্মপুত্ৰ আৰু যমুনাৰ সঙ্গমস্থল ৰংপুৰ জিলাতে আছিল।

"ময়নামতীৰ গান" বাংলা সাহিত্য নে অসমীয়া সাহিত্যৰ অন্তৰ্ভুক্ত— এই লৈ পণ্ডিতসকলৰ মাজত বাদানুবাদ চলি আছে। ১৮৭৩ খৃষ্টাব্দত চাৰ জৰ্জ আব্ৰাহাম গ্ৰিয়াৰ্চনৰ "ময়নামতীৰ গান" Royal Asiatic Society ৰ পত্ৰিকাত প্ৰকাশ হোৱাৰ পিছতে বংগদেশৰ পণ্ডিতসকলে এই বিষয়ে বিশদ আলোচনা আৰু গৱেষণা আৰম্ভ কৰে। তেওঁলোকে "ময়নামতীৰ গান"ক বাংলা ভাষাৰ পুৰণি সাহিত্যৰ অন্তৰ্ভুক্ত বুলি দাবী কৰে। বঙালী সাহিত্যিক আৰু সমালোচক সকলে নানান যুক্তি প্ৰমাণেৰে "ময়নামতীৰ গান" আৰু "গোবিন্দ চন্দ্ৰৰ গীত"ক বাংলা ভাষাৰ প্ৰাচীন সাহিত্য বুলি দাবী কৰিলেও তেওঁলোকে প্ৰাচীন অসমীয়া ভাষাৰ সাহিত্য বুলি দাবীকৰাৰ মুদা মাৰিব পৰা নাই। সাহিত্যিক-সুৰজীৱন ডিম্বেশ্বৰ নেওগৰ মতে, "বিশেষকৈ মৌখিক গীতৰ ওপৰত সংগৃহীত হোৱা আৰু সেই মৌখিক গীতবোৰ পুৰণি কামৰূপ-কমতা ৰাজ্য বংগদেশৰ অন্তৰ্ভুক্ত হোৱাৰ ডাঙৰমান কালৰ পাছত লিখিত অৱস্থালৈ আনিলেও এইবোৰ যে পুৰণি কামৰূপ-কমতাৰ প্ৰাচীন অসমীয়া ভাষা, সেই কথা নাজানি বা পাহৰি অসমীয়া ভাষাৰ গভীৰ অজ্ঞতাৰে সংগ্ৰাহক বা সম্পাদকসকলে ইয়াক বঙালী গীত বুলি ব্যৱহাৰ কৰিলেও, এই গীতৰ পাঠত, মাইকৈ পাঠান্তৰত, অসমীয়া শব্দাৱলী আৰু অসমীয়া ব্যাকৰণৰ চিন-চাব একেবাৰে মাৰি পেলাব পৰা নাই।" তেখেতে আক্ষেপ কৰি আৰু কৈছে, "কিন্তু এই গীত খিনি অন্ততঃ অসমীয়া পণ্ডিতৰ সহায়ত সংগৃহীত আৰু সম্পাদিত হোৱা হলেও নিশ্চয় ইয়াৰ ৰূপৰ বহুত সলনি হ'লহেঁতেন।" বিশ্বেশ্বৰ ভট্টাচাৰ্য আৰু ভবানী দাসৰ দ্বাৰা সম্পাদিত "ময়নামতীৰ গান" পঢ়িলেও গোৱাল পৰীয়া ভাষা যেনেই লাগে। আব্বাচ আলিৰ ঘৰৰ পৰা মই সংগ্ৰহ কৰা "ময়নামতীৰ গান"ৰ ভাষা গোৱালপৰীয়া। গতিকে এই বিষয়ে অসমীয়া পণ্ডিত সকলে এতিয়াও গৱেষণা কৰাৰ যথেষ্ট থল আছে। ●

আলোচ্য গ্ৰন্থ সমূহ—

১। ময়নামতীৰ পুথি— ভবানী দাস।

২। ময়নামতীৰ গাথা— বিশ্বেশ্বৰ ভট্টাচাৰ্য।

৩। ময়নামতীৰ গান— সুকুৰ মহম্মদ।

৪। ময়নামতীৰ গান— ডাঃ নলিনী কান্ত ভট্টশালী আৰু বৈকুণ্ঠ নাথ দত্ত সম্পাদিত।

৫। ৰাজচক্ৰ যোগিবংশ— সুৰেশচন্দ্ৰ নাথ মজুমদাৰ। (৩য় সংস্কৰণ)

৬। নতুন পোহৰত অসমীয়া সাহিত্যৰ বুৰঞ্জী— ডিম্বেশ্বৰ নেওগ।

মেহেৰকুলাত পৰিছিল। ডিম্বেশ্বৰ নেওগৰ মতে গোবিন্দ চন্দ্ৰৰ ৰাজ্য উত্তৰবঙ্গৰ ৰংপুৰ অঞ্চলতে আছিল। "ময়নামতী মেলা কাটি আছে আৰু বন্দৰৰ ভিতৰ"— নেওগ ডাঙৰীয়াৰ মতে মাণিকচন্দ্ৰৰ ৰাজ্যৰ "বন্দৰ" ব্ৰহ্মপুত্ৰ আৰু যমুনাৰ সঙ্গমস্থল ৰংপুৰ জিলাতে আছিল।

"ময়নামতীৰ গান" বাংলা সাহিত্যনে অসমীয়া সাহিত্যৰ অন্তৰ্ভুক্ত— এই লৈ পণ্ডিতসকলৰ মাজত বাদানুবাদ চলি আছে। ১৮৭৮ খৃষ্টাব্দত চাৰ জৰ্জ আব্ৰাহাম গ্ৰিয়াৰ্ছনৰ "ময়নামতীৰ গান" Royal Asiatic Societyৰ পত্ৰিকাত প্ৰকাশ হোৱাৰ পিছত বংগদেশৰ পণ্ডিতসকলে এই বিষয়ে বিশদ আলোচনা আৰু গৱেষণা আৰম্ভ কৰে। তেওঁলোকে "ময়নামতীৰ গান"ক বাংলা ভাষাৰ পুৰণি সাহিত্যৰ অন্তৰ্ভুক্ত বুলি দাবী কৰে। বঙালী সাহিত্যিক আৰু সমালোচকসকলে নানান যুক্তি প্ৰমাণেৰে "ময়নামতীৰ গান" আৰু "গোবিন্দ চন্দ্ৰৰ গীত"ক বাংলা ভাষাৰ প্ৰাচীন সাহিত্য বুলি দাবী কৰিলেও তেওঁলোকে প্ৰাচীন অসমীয়া ভাষাৰ সাহিত্য বুলি দাবীকৰাৰ সুৰা মাৰিব পৰা নাই। সাহিত্যিক-বুৰঞ্জীবিদ ডিম্বেশ্বৰ নেওগৰ মতে, "বিশেষকৈ মৌখিক গীতৰ ৰূপত সংগৃহীত হোৱাত আৰু সেই মৌখিক গীতবোৰো পুৰণি কামৰূপ-কমতা ৰাজ্য বংগদেশৰ অন্তৰ্ভুক্ত হোৱাৰ বৰ্তমান কালৰ মাজত লিখিত অৱস্থালৈ আনিলেও এইবোৰ যে পুৰণি কামৰূপ-কমতাৰ প্ৰাচীন অসমীয়া ভাষা, সেই কথা নাজানি বা পাহৰি অসমীয়া ভাষাৰ সঠিক অজ্ঞতাৰ সংগ্ৰাহক বা সম্পাদকসকলে ইয়াক বঙালী গীত বুলি ব্যৱহাৰ কৰিলেও, এই গীতৰ পাঠত, আটাইকে পাঠান্তৰত, অসমীয়া শব্দাৱলী আৰু অসমীয়া ব্যাকৰণৰ চিন-চাব একেবাৰে মাৰি পেলাব পৰা নাই।" তেওঁ আক্ষেপ কৰি আৰু কৈছে, "কিন্তু এই গীত যদি অন্ততঃ অসমীয়া পণ্ডিতৰ সহায়ত সংগৃহীত আৰু সম্পাদিত হোৱা হ'লেও নিশ্চয় ইয়াৰ ৰূপৰ বহুত সলনি হ'লহেঁতেন।" বিশ্বেশ্বৰ ভট্টাচাৰ্য আৰু ভৱানী দাসৰ দ্বাৰা সম্পাদিত "ময়নামতীৰ গান" পঢ়িলেও গোৱালপৰীয়া ভাষা যেনেই লাগে। আজিও আলিৰ সৰহ পৰা নাই সংগ্ৰহ কৰা "ময়নামতীৰ গান"ৰ ভাষা গোৱালপৰীয়া। গতিকে এই বিষয়ে অসমীয়া পণ্ডিত সকলে এতিয়াও গৱেষণা কৰাৰ যথেষ্ট থল আছে। ●

আলোচ্য গ্ৰন্থ সমূহ —

১। ময়নামতীৰ পুথি— ভৱানী দাস।
২। ময়নামতীৰ গান— বিশ্বেশ্বৰ ভট্টাচাৰ্য।
৩। ময়নামতীৰ গান— সুকুৰ মহম্মদ।
৪। ময়নামতীৰ গান— ডাঃ নলিনী কান্ত ভট্টশালী আৰু বৈকুণ্ঠ নাথ দত্ত সম্পাদিত।
৫। [illegible]— সুৰেশচন্দ্ৰ নাথ মজুমদাৰ। (৪ৰ্থ খণ্ড)
৬। নতুন পোহৰত অসমীয়া সাহিত্যৰ বুৰঞ্জী— ডিম্বেশ্বৰ নেওগ।

আলফা চেন্টাউৰী : দ্বিতীয় বিশ্বৰ সম্ভাৱনাপূৰ্ণ জগত।

● [illegible]
[illegible]

আমাৰ ধৰ্ম সমূহৰ মূল ভেটি হ'ল মানৱ জীৱনৰ উদ্দেশ্য আৰু লক্ষ্যৰ অতি নিৰ্ণয় কৰা চিন্তাৰ একক বা যৌথ অনুভূতি। পৰিবৰ্তন শব্দৰ বাহিৰে অপৰিবৰ্তিত ধাৰণা এটা নাই। ধৰ্ম প্ৰকাৰে কোনো এটা ধৰ্মৰ নীতি-নিয়ম সমূহ আঁতৰি দিয়াৰ লগে লগে যেনে প্ৰতিক্ৰিয়া মানৱ সমাজত পৰে, সময়ে তাক কিছু কালাকাল কাৰণে প্ৰতিফলন কৰে। প্ৰতিফলনৰ বাবে প্ৰতিবিম্ব দেখিলেও সূক্ষ্ম বিচাৰেৰে ইয়াক লক্ষ্যবস্তুৰ সকলো গুণেৰে পৰিপূৰ্ণ দ্বিতীয় লক্ষ্যবস্তু বুলি কব নোৱাৰি। এনেকুৱা হ'ল ধৰ্মৰ বিবৰ্তনৰ ধাৰা আৰু আনুষংগীয় লক্ষ্য। মনঃপুত বিশ্লেষণ নহলেও জীৱনৰ মূল সূত্ৰৰ লগত এটা শাখা হিচাবে ধৰ্ম লগলাগি থাকে নাইবা বাহ্যিক ভাৱে জাপি দিয়াৰ পৰা উভৰ-উঠনি হয়। অৱশ্যে উদ্ভৱ প্ৰভাৱৰ পৰা মুক্ত মানৱ বিশ্বত নথকা নহয়।

জীৱিত প্ৰাণীৰ বাবে খাদ্য যেনে অপৰিহাৰ্য্য ঠিক তেনেকৈ মানসিক সুস্থিৰতা বা আপাত সুস্থিৰতাৰ বাবে মানৱ মনৰ চিন্তাৰ প্ৰয়োজন। চিন্তাবোৰ কওঁতে দীৰ্ঘম্যাদী আৰু তাৎক্ষণিক দুয়োটা হব পাৰে। ক্ষুধাত মানৱৰ আন এটা সমকালীন চিন্তা হ'ল বিশ্বব্ৰহ্মাণ্ডত অন্য সভ্যতাৰ উপস্থিতি। পৃথিৱীত থকা প্ৰাণীৰ পৰা বা মানৱ সভ্যতাৰ সমসাময়িকৰ জগত মহাকাশৰ আন কোনোবা ঠাইত আছে নেকি ? এই ধাৰণাৰ আৰম্ভণি বহু দিনৰ পুৰণি। এই ধাৰণাই কিমান নিৰ্ভৰযোগ্য সেই কথা কোৱাৰ আগতে আমি কিছুমান কথা জুকিয়াই চাব লাগিব। যেনে কোনোবাই কেতিয়াবা 'ইউফো' (UFO) বুলি কলে আমি আচৰিত নহও। এইবোৰৰ সচৰাচৰ মাত্ৰ কিছুমান বিশেষ পৰিঘটনা যেন লাগে। কিন্তু কোনোবাই ইয়াৰ অতি বিচাৰিলে, এটা সময়ত নিজকে কুঁৱলীৰে আবৃত পৰিবেশত সোমোৱা যেন পাব। অচিনাকি বিদেহী বস্তুৰ সঁচা উৎস আজিলৈ ঠাৱৰ কৰিব পৰা নাই। এই ধৰণৰ কথা আমাৰ এটা পৰ্য্যায়ৰ পিছত আচহুৱা যেন লাগে। ইয়াতেই অতি সাধাৰণ পৰিঘটনা সম্বন্ধে জুকিয়াই চালে কি দেখা পাম বাৰু ?

আপুনি যদি আমাক প্ৰশ্ন কৰে যে কি কাৰণৰ বাবে আমি আমাৰ দৈনন্দিন কাম কাজ কৰিব পাৰিছো ? তপৰাই উত্তৰ দিব নোৱাৰো। ইয়াতো ক'ম শাৰীৰিক শক্তি প্ৰয়োগ কৰি আমি কাম কাজ কৰো। উত্তৰটো সম্পূৰ্ণ সত্য হ'লনে ? ইয়াৰ উপৰিও আমি আপোনাক ওলোটাই যদি সোধো যে আপুনি এনেকুৱা পৰিবেশত পৰিল যে পানী খাওঁতে

শিলাচৰ পৰা পানী বাকি দিয়া সত্ত্বেও পানী আপোনাৰ মুখত পৰা নাই। ইয়াৰ কাৰণ কি হ'ব পাৰে? আপুনিও নিৰুত্তৰ। এই ধৰণৰ আন কিছুমান কথা হ'ল, আমি খোজ কাঢ়িব-ফুৰিব পাৰো কিয় আৰু একো অৱস্থানতে কি পৰিবেশত নোৱাৰিলোহেঁতেন, গা ধোওঁতে মূৰৰ ওপৰত পানী ঢালি দিও যদি পানী একে স্থানত থাকিলহেঁতেন। আচৰিত নেলাগেনে? বস্তু এটা ওপৰলৈ দলিয়াই দিলে ঘূৰি আহে কিন্তু চন্দ্ৰ পৃথিৱীত খহি নপৰে। এইবোৰৰ গুৰিতে হ'ল মাধ্যাকৰ্ষণ। চাওকচোন, মাধ্যাকৰ্ষণ নহলে কি হ'লহেঁতেন!

মানুহৰ ধাৰণাক সময় আৰু বাস্তৱ পৰিঘটনাই সদায় সলনি কৰি থাকে। প্ৰাথমিক অৱস্থাত সৌৰ জগত সম্পৰ্কে ধাৰণা আছিল যে পৃথিৱী স্থিৰ আৰু সূৰ্য্য আদি নক্ষত্ৰ পৃথিৱীৰ চাৰিওফালে ঘূৰি আছে। ইয়াৰ লগত ধৰ্মৰ প্ৰভাৱ নথকা নহয়। মানৱ জীৱ শ্ৰেষ্ঠ সেয়ে মানৱ জগতৰ সাপেক্ষে সকলো গতিশীল। নিউটন আদিৰ দৰে মনীষাৰ নবীন মনৰ সুস্থ চিন্তাৰ ফলশ্ৰুতি হ'ল প্ৰাথমিক ধাৰণা ভুল। অৰ্থাৎ সূৰ্য্য সাপেক্ষে আমাৰ ক্ষুদ্ৰ সৌৰ জগতখন গতিশীল। সেইবুলি সূৰ্য্য একেবাৰে স্থিৰ নক্ষত্ৰ নহয়। সূৰ্য্যক কেন্দ্ৰ কৰি সৌৰ জগতখন হাতীপটি তাৰকাৰাজ্যৰ ক্ষুদ্ৰ অংশ বিশেষ। হাতীপটি তাৰকাৰাজ্যৰ উপৰিও অন্য তাৰকাৰাজ্য নিশ্চয় আছে। এই তাৰকাৰাজ্য সমূহৰ কথা বেলেগেই। গতিকে ইমান বিশাল মহাকাশত অন্য সভ্যতা নাই বুলি ভাবিবলৈহে আচৰিত লাগে। আনহাতে যদি আছে তেনেহলে আমি ইমান দিনে কিয় একো সম্ভেদ পোৱা নাই, সেইটোও এটা ৰহস্য। এই খিনিতে এটা প্ৰশ্ন আমাৰ মনলৈ আহে যদি আমি কিবা এটাৰ উপস্থিতি পাব লাগে তেনেহলে সেইটোৰ পৰা কিবা এটাই আমাক সচকিত কৰি তুলিব লাগিব। এই সংবেদ পৰিবহনত আটাইতকৈ বেগী হ'ল পোহৰ। পোহৰতকৈ বেছি বেগ শূন্যমাধ্যমত একো নাই। এই বেগৰ মান হ'ল প্ৰতি চেকেণ্ডত এক লাখ কিলোমিটাৰ। অৰ্থাৎ পোহৰৰ ক'ণিকা এটাই প্ৰতি চেকেণ্ডত তিনি লাখ কিলোমিটাৰ দূৰত্ব অতিক্ৰম কৰে। এই মানটো কিমান ডাঙৰ সেইটো আমি উঠি ফুৰা বাহন এখনৰ বেগৰ লগত তুলনা কৰিলে গম পোৱা যায়। আমাৰ বাবে ভাল বেগত চলা গাড়ীৰ মান হ'ল প্ৰতি ঘণ্টাত ষাঠি কিলোমিটাৰ অৰ্থাৎ প্ৰতি চেকেণ্ডে 0·0167 কিলোমিটাৰ। এই মানটোৰ লগত 3,00,000 কিলোমিটাৰ তুলনা কৰিলে কেনেকুৱা অনুমান হয়? ইয়াৰ পৰা আমাৰ এটা কথা স্পষ্ট যে আমাৰ কাম কাজ যথেষ্ট লেহেম গতিত চলে। ইয়াৰ লগে লগে মাজে সময়ে এই নিৰবিচ্ছিন্ন লেহেম গতিত চলিব নোৱাৰি ব্ৰেক মাৰো। যেনে— পথ বন্ধ, কৰ্মবিৰতি, শোভাযাত্ৰা আদি হ'ল ব্ৰেক মৰাৰ বিভিন্ন অৱলম্বন। ইয়াৰ ফলত কাৰ কি লাভ লোকচান সেইবোৰ সময়ে কব। ইয়াৰ আগতে পৃথিৱীত জীৱ জীয়াই থকাৰ মূল উৎস কি সেই সম্পৰ্কে বিচাৰ কৰি চোৱা যাওক।

ধৰিলওক ছমাহৰ বাবে সূৰ্য্য আমাৰ দৃষ্টিত নাই। অৰ্থাৎ সূৰ্য্যৰ পৰা আমি পোহৰ আৰু তাপ পোৱা নাই। তেতিয়া আমি জীয়াই থাকিম নে?

বহুতৰে উত্তৰ হব 'থাকিম'। পিছে কিমান দিন? যুক্তি হব 'কাঠ, কয়লা, ইলেকট্ৰিক লেম্প, হিটাৰ আদিৰ পৰা কৃত্ৰিম পোহৰ আৰু তাপ পাম।' আমি এটা কথা জানো যে সূৰ্য্যৰ পোহৰত থকা সৌৰ শক্তিয়েই জীৱজগতৰ

জীৱন স্বৰূপ। সূৰ্য নাথাকিলে উদ্ভিদৰ বৃদ্ধি হ'ব আৰু তেতিয়া অনিশ্চিত সময়ৰ বাবে খাদ্য পোৱা নাযাব। ইয়াৰ উপৰি গছে শ্বাস-প্ৰশ্বাস বন্ধ কৰিলে বায়ু মণ্ডল কাৰ্বন-ডাই-অক্সাইডে ভৰি পৰিব আৰু লগে লগে প্ৰাণীৰ মৃত্যু আৰম্ভ হ'ব। আনহাতে বিজুলি শক্তিও বন্ধ হ'ব। বিজুলি শক্তিৰো মূল হ'ল সূৰ্য। কাৰণটো পাঠকৰ বাবে প্ৰশ্ন হৈ থাকিল। মুঠতে পৃথিৱী ঘোৰ অন্ধকাৰত নিৰ্জীৱ পদাৰ্থৰ এটা গ্ৰহ হৈ থাকিব। এইবোৰ কথাৰ পৰা চালে পুৰণি গ্ৰীচৰ মানুহে সূৰ্যক পূজা কৰাটো অৰ্থপূৰ্ণ যেনেই লাগে।

ইয়াৰ পিছত কিছুসংখ্যক একা-বেঁকা চিন্তাৰ মানুহৰ মনত প্ৰশ্ন হ'ব সূৰ্য নাথাকিলে পৃথিৱী কাৰ চাৰিওফালে ঘূৰিব? সম্ভাৱনাপূৰ্ণ উত্তৰ আমাৰ আছে। সূৰ্যৰ পিছতেই পৃথিৱীৰ ওচৰ-চুবুৰীয়া নক্ষত্ৰটো হ'ল আলফা চেণ্টাউৰী (α Centauri)। পৃথিৱীৰ পৰা এই নক্ষত্ৰটোলৈ দূৰত্ব হ'ল চাৰে চাৰি আলোকবৰ্ষ। আলোকবৰ্ষমানে পোহৰে এবছৰত যিমান দূৰত্ব অতিক্ৰম কৰে। সহজ অৰ্থত পোহৰৰ বেগত কোনোবাই গতি কৰিলে নক্ষত্ৰটো পাবলৈ চাৰে চাৰি বছৰ লাগিব। ভাবি চাওক-চোন আমাৰ ভাল বেগৰ বাছত গলে কিমান দিন লাগিব। গতিকে সূৰ্যৰ অন্তৰ্ধান হলে আমি সেই নক্ষত্ৰটোৰ কবলত পৰিম অৰ্থাৎ যিটোৱেই এৰি দিয়া পোহৰ পৃথিৱী পাবলৈ চাৰে চাৰি বছৰ লাগিব। এইখিনিতে আমি আমাৰ বিচাৰৰ দিশ সলনি কৰিম। যদি প্ৰতিটো নক্ষত্ৰক লৈ একোখন জগত কল্পনা কৰা হয় তেনেহলে চেণ্টাউৰিৰ চাৰিওফালে এখন জগত আছে। সূৰ্যৰ চাৰিওফালে নিৰ্দিষ্ট দূৰত্বত পৃথিৱীৰ উষ্ণতাত জীৱ জীয়াই থকা সম্ভৱ হলে চেণ্টাউৰীৰ চাৰিওফালে থকা কোনোবা গ্ৰহত জীৱ থকা বুলি ভবাটো নিশ্চয় ভুল নহ'ব। বৈজ্ঞানিক অনুসন্ধানৰ পৰা দেখা গৈছে যে সৌৰজগতৰ নটা গ্ৰহৰ ভিতৰত কেৱল পৃথিৱীতহে জীৱ আছে। শেহতীয়াকৈ মংগল গ্ৰহত কিছুমান অনুজীৱ থাকিব পাৰে বুলি অনুমান কৰা হৈছে। এই সম্বন্ধে নিশ্চিত হ'ব পৰা হোৱাগৈ নাই।

শেহতীয়াকৈ আমি আলফা চেণ্টাউৰীৰ চাৰিওফালে অনুসন্ধান চলোৱাৰ কথা কব পাৰো। মানৱ যান পঠোৱাৰ ব্যৱস্থা বৰ্ত্তমানলৈ ভাবিব পৰা নাই কিয়নো যান এখনে বৰ্তমান হাজাৰ কিলোমিটাৰৰ ওপৰত গতি কৰা সম্ভৱ হৈ উঠা নাই। সেয়ে তেনেকুৱা যান এখনে উক্ত লক্ষ্যস্থান পাবলৈ বহুত বছৰ লাগিব। ইয়াৰ মাজতে মাধ্যাকৰ্ষণিক ক্ষেত্ৰৰ পৰিবৰ্ত্তন হ'ব— যানে কোন গতি লব কব নোৱাৰি। এইখিনিতে পাঠকে এটা কথা শুনি আচৰিত হ'ব যে মহাকাশযাত্ৰী সকলো নিজৰ ইচ্ছামতে খোজ কাঢ়িব নোৱাৰে, খাব নোৱাৰে ইত্যাদি। সমস্যা হ'ল যাত্ৰী এজনে যদি পানী খাবলৈ ইচ্ছাকৰি গিলাচৰ পৰা পানী ঢালি দিলেও পানী মুখত নপৰে, যি স্থানত আছিল তাতেই থাকিব। সুখৰ খবৰ এয়েযে আজিকালি এইবোৰ আহুকালৰ পৰা হাতসৰাৰ উপায় ওলাইছে।* আনহাতে অতিবেগী বস্তুৰ লগত আচহুৱা কথা এটা জড়িত হৈ আছে। সেইটো হ'ল আপেক্ষিকতা বাদ মতে পোহৰৰ বেগত কোনো এটা বস্তু গতি কৰিলে সি অতীতৰ দিনলৈ আগবাঢ়ে। অৰ্থাৎ মানুহ এজনে যাত্ৰা কৰিলে সি শিশু অৱস্থালৈ যাব লগে লগে বুদ্ধি বৃদ্ধিৰ পৰিসৰো হ্ৰাস হ'ব পাৰে। সেয়ে এনেধৰণৰ সমস্যাৰ যিদিনাই সমাধান ওলাব বা বয়স বোলা বস্তুটো মানৱৰ আয়ত্বাধীন হ'ব, সেইদিনাই অন্য সভ্যতাৰ ** উপস্থিত সম্বন্ধে সঁচা মতত উপনীত হ'ব পৰা যাব। ●

* কৃত্ৰিম মাধ্যাকৰ্ষণ প্ৰয়োগ কৰি সমস্যাৰ সমাধান পোৱা যায়।
** অন্য গ্ৰহ বা গ্ৰহান্তৰত থকা সভ্যতা। যি সভ্যতাৰ ৰেহৰূপ আমাৰ কল্পনা ৰাজ্যৰ সভ্যতা।

সনাতন ধৰ্ম আৰু বিশ্বশান্তি

• অমল ভৌমিক
মুৰব্বী অধ্যাপক, বঙালী বিভাগ

ধৰ্ম ভাৰতীয় সংস্কৃতিৰ প্ৰাণস্বৰূপ। 'ধৰ্ম' শব্দটো ভাৰতবৰ্ষত বিভিন্ন অৰ্থত ব্যৱহৃত হয়। 'ধৰ্ম' শব্দটোৰ ব্যুৎপত্তিগত অৰ্থ হ'ল, যি ধাৰণ কৰে সি ধৰ্ম। সমাজ কিংবা সামাজিকক যি ধাৰণ কৰে সি ধৰ্ম। "ধাৰণাৎ ধৰ্মমিত্যাহুঃ ধৰ্মো ধাৰয়তি প্ৰজাঃ" সমাজ হিতকৰ বিধি, সুনীতি বা নৈতিকতা, পুণ্যকৰ্ম নাইবা শাস্ত্ৰানুযায়ী কৰা আচাৰ বা বিহিত কৰ্ম, উপাসনা পদ্ধতি ইত্যাদি বিভিন্ন অৰ্থত ধৰ্ম শব্দটোৰ প্ৰয়োগ কৰা হয়। পাশ্চাত্যত 'Religion' শব্দৰ প্ৰতিশব্দ হিচাবে ধৰ্ম এবিধ বিশেষ মনোবৃত্তি আৰু উপাসনা পদ্ধতি। একমাত্ৰ 'ধৰ্ম' শব্দটো দিয়েই ভাৰতীয় ধৰ্মবোধ উপলব্ধি কৰা সম্ভৱ, 'Religion' শব্দ দি নহয়।

সমাজৰ প্ৰতিটো ব্যক্তিৰ পালনীয় কৰ্তব্য আছে সেইটোৱেই ব্যক্তিৰ স্বধৰ্ম। গীতাত স্বধৰ্ম পালন বিষয়ে এনেদৰে কৈছে—

"শ্ৰেয়ান্ স্বধৰ্মো বিগুনঃ পৰ ধৰ্মাৎস্বনুষ্ঠিৎ।
স্বধৰ্মে নিধনং শ্ৰেয়ঃ পৰোধৰ্মো ভয়াবহ ॥"

ব্যক্তিৰ সুখ শান্তি, সমাজৰ স্থিৰতা আৰু সুব্যৱস্থাৰ কাৰণেই ভাৰতীয় সংস্কৃতি আৰু নীতি শাস্ত্ৰত পুৰুষাৰ্থ হিচাবে ধৰ্মৰ ওপৰত সৰ্বাধিক গুৰুত্ব আৰোপ কৰা হৈছে। ধৰ্ম মানুহৰ মানসিক, শাৰীৰিক আৰু আত্মিক উন্নতিৰ সহায়ক। সমাজৰ জাগতিক, অধি-জাগতিক আৰু মহাজাগতিক ভাৰসাম্য সৃষ্টি কৰাত দেশৰ সামাজিক, ৰাজনৈতিক আৰু ধৰ্মীয় দৃষ্টি ভংগীৰ প্ৰয়োজন অনস্বীকাৰ্য।

'নীতি' শব্দেৰে কৰ্তব্যাকৰ্তব্য নিৰ্ণায়ক সূত্ৰ নাইবা বিধিনিয়মক বুজায়। ভাৰতীয় শাস্ত্ৰ গ্ৰন্থসমূহত 'ধৰ্ম' শব্দক এইদৰেই ব্যাখ্যা কৰা হয়। আৰু কৰ্তব্যাকৰ্তব্য নিৰ্ণায়ক শাস্ত্ৰক ধৰ্মশাস্ত্ৰ বোলা হয়।

ধৰ্মৰ দুটা দিশ— এটি বহিৰ্মুখ বা ব্যৱহাৰিক ধৰ্ম আৰু আনটো হ'ল অন্তৰ্মুখ বা মোক্ষধৰ্ম। পাৰিবাৰিক, সামাজিক আৰু জাগতিক বিষয়ে পৰস্পৰৰ প্ৰতি যি ব্যৱহাৰ কৰ্তব্য সেইটোৱে লৌকিক বা ব্যৱহাৰিক ধৰ্ম। পৰমেশ্বৰৰ জ্ঞান বা সাক্ষাৎকাৰৰ কাৰণে যিবিলাক বিশিষ্ট সাধন প্ৰণালী নিৰ্দিষ্ট আছে, তাক মোক্ষধৰ্ম বোলে। পাশ্চাত্যবাসী সকলে ইয়াকেই ধৰ্ম বা Religion বুলি ভাবে। ভাৰতীয় নীতি শাস্ত্ৰ বা ধৰ্ম শাস্ত্ৰৰ বেছি ভাগৰেই সকলো বিধি ব্যৱস্থাই মোক্ষানুকূল, সেই কাৰণে প্ৰাচীন ভাৰতীয় ধৰ্মশাস্ত্ৰত নীতি আৰু ধৰ্মৰ মূল ধৰ্ম গ্ৰন্থ গীতা আৰু ভাগৱত। গীতাত ধৰ্ম বা কৰ্মনীতিৰ মূল ভিত্তি হ'ল— সৰ্ব ভূতাত্মৈক্যজ্ঞান। সৰ্বভূতে এক আত্মা, সকলোতে ভগৱান— এই জ্ঞানেই প্ৰকৃত জ্ঞান, ইয়াতেই মোক্ষ। এনেকুৱা জ্ঞান লাভ হ'লে সকলোতে সমত্ব বুদ্ধি হয়। এনেকুৱা দৃষ্টি-

কেই 'আত্মোপলব্ধি' দুটিট বুলি কোৱা হৈছে।

ঈশ্বৰ বিষয়ে সৰ্বসাধাৰণৰ সাধাৰণ ধাৰণা হ'ল, তেওঁ জীৱ আৰু জগতৰ পৰা স্বতন্ত্ৰ। তেওঁ জগতৰ পালনকৰ্তা, ৰক্ষাকৰ্তা, দণ্ডদাতা, পুৰস্কাৰ দাতা। সেই কাৰণে সমাজ ৰক্ষক পাৰ্থিব ৰজাৰ প্ৰতি প্ৰজাসকলৰ যেনেকৈ কৰ্তব্য আছে তদ্রূপ জগতৰক্ষক ঈশ্বৰৰ প্ৰতিও আমাৰ এটা কৰ্তব্য আছে। সেই কৰ্তব্য হৈছে তেওঁক ভক্তি কৰি ধন্যবাদ জ্ঞাপন কৰা ইত্যাদি। বস্তুতঃ সকলো সমাজৰ সকলো ধৰ্মাৱলম্বী মানুহৰেই ঈশ্বৰ বিষয়ে ধাৰণা এনেকুৱা। কিন্তু সনাতন ধৰ্মাৱলম্বী সকলৰ ঈশ্বৰ ধাৰণা ইয়াতকৈ বেলেগ, এওঁলোকৰ বিশ্বাস ঈশ্বৰ সৰ্বভূতাত্মক, তেওঁ সৰ্বভূতৰে অন্তৰাত্মা। কোনো মানুহ কিংবা মনুষ্যেতৰ জীৱ ঈশ্বৰবিহীন নহয়। এইবোৰ চেতনাত্মক জীৱক ভাল পোৱাৰ মাজেৰেই ঈশ্বৰক ভাল পোৱা হয়। সেই কাৰণে জাগতিক প্ৰীতিৰ পোষকতা সনাতন ধৰ্মৰ মূল বৈশিষ্ট্য। অচ্ছেদ্দ, অভিন্ন, জাগতিক প্ৰীতি ব্যতিৰেকে হিন্দুত্ব থাকিব নোৱাৰে। মনুষ্য প্ৰীতিই ঈশ্বৰ প্ৰীতি বা ভক্তি। ভক্তি আৰু প্ৰীতি সনাতন ধৰ্মৰ অভিন্ন অভিব্যক্তি।

সনাতন ধৰ্মত মানুহৰ প্ৰতিটো কৰ্ম ঈশ্বৰৰ প্ৰদত্ত কৰ্ম। কৰ্ম ঈশ্বৰত নিবেদিত হলেই সেই কৰ্ম দোষমুক্ত হৈ ধৰ্মকৰ্মত ৰূপান্তৰিত হয়। এনেকুৱা মনোভাবৰ কৰ্মীয়ে ঈশ্বৰক আগত ৰাখি অপ্ৰিয় বা পাপকৰ্ম কৰিব নোৱাৰে। এইদৰে ঈশ্বৰ বিশ্বাসী মানুহৰ জীৱনৰ প্ৰতিটো কৰ্মধৰ্ম কৰ্মৰূপে পৰিগণিত হয়। মানুহৰ জৈৱিক সত্তাৰ ওপৰত আত্মিক সত্তাৰ প্ৰভুত্ব সাব্যস্ত হয়; মানুহ ক্ৰমে মনুষ্যত্ব অৰ্জন কৰি দেৱত্ব অৰ্জনৰ লক্ষ্যত অগ্ৰসৰ হয়। পশুবিলাকে পশুবৃত্তিক জয় কৰিব নোৱাৰে। একমাত্ৰ মানুহেই তেওঁৰ পশুবৃত্তিক জয় কৰি মনুষ্য বৃত্তিত আৰোহণ হৈ মহাত্মাৰূপে জনাজাত হ'ব পাৰে।

পাশ্চাত্যৰ হিতবাদী সকলক (Utilitarians) যদি প্ৰশ্ন কৰা হয় আমি কিয় নিঃস্বাৰ্থপৰ হ'ম ? তেওঁলোকে ইয়াৰ যথাৰ্থ উত্তৰ দিব নোৱাৰে। ইয়াৰ যথাৰ্থ উত্তৰ হেজাৰ বছৰ আগতেই ভাৰতীয় ঋষি সকলে এনেদৰে দি থৈ গৈছে —

'ন বা অৰে লোকানাং কামায় লোকাঃ প্ৰিয়া ভৱন্ত্যাত্মনস্তু কামায় লোকাঃ প্ৰিয়া ভৱন্তি।'

—বৃহদাৰণ্যক উঃ (৪ / ৫ / ৬)

—'লোক সকলোৰ প্ৰতি অনুৰাগবশতঃ লোকসকল প্ৰিয় নহয় আত্মাৰ প্ৰতি অনুৰাগৰ কাৰণেই (নিজৰ প্ৰতি) লোকসকল প্ৰিয় হয়।'

তোমাৰ আত্মাক তুমি ভাল পোৱা কাৰণে তোমাৰ শত্ৰুকো তোমাৰ ভাল লাগিব। তুমিয়েই সেই 'তত্ত্বমসি' এই তত্ত্বটোৱেই সনাতন ধৰ্মৰ ভিত্তি; সেই কাৰণে সনাতন ধৰ্ম বিশ্বমানৱৰ ধৰ্ম। বিশ্বশান্তি, বিশ্বমৈত্ৰী স্থাপনত এই ধৰ্মৰ যথেষ্ট গুৰুত্ব আছে।

ধৰ্ম কৰ্ম মানুহৰ মনুষ্যত্বৰেই প্ৰকাশ। মানুহৰ যাৱতীয় ধৰ্ম-কৰ্ম মানুষ্যত্বৰেই প্ৰকাশ মাথো। কৰ্মতেই মানুহৰ শ্ৰেষ্ঠত্বৰ প্ৰকাশ জন্মত নহয়।

বহু হেজাৰ বছৰ আগতেই ভাৰতবৰ্ষত ঈশ্বৰযুক্ত আৰু ঈশ্বৰবিহীন মানৱতাৰ আদৰ্শ চৰ্চা হৈছিল, আজিও সেইবোৰ চৰ্চাৰ অন্ত পৰা নাই। কিন্তু ভাৰতবৰ্ষৰ বেছি ভাগ মানুহেই অনন্ত কাল ধৰি ঈশ্বৰযুক্ত মানৱতাৰ বিষয়েই পৃষ্ঠপোষকতা কৰা লক্ষ্য কৰা যায়।

পাশ্চাত্যৰ ঈশ্বৰ বিহীন মানৱতাত উদ্বুদ্ধ হৈ ঊনবিংশ শতিকাত ভাৰতবৰ্ষত নব্য মানৱতা বাদৰ প্ৰচাৰ হৈছিল। দাৰ্শনিক মতবাদ ৰূপে মানৱ ধৰ্মৰ অস্তিত্ব প্ৰাচীন

আৰু মধ্যযুগীয় ভাৰতবৰ্ষত লক্ষ্য কৰা নেযায়। ভাৰতীয় জীৱন সাধনাৰ ঐতিহ্য সম্পূৰ্ণ স্বতন্ত্ৰ ধৰণৰ। যুগে যুগে প্ৰচাৰিত আৰু ৰূপান্তৰিত হৈ অহা মানৱ ধৰ্মটোৰ অভিব্যক্তি যদি আমি বিশ্লেষণ কৰো তেন্তে সহজেই আমি এটা ক্ৰমঃ বিবৰ্তনৰ সুৰ লক্ষ্য কৰিব পাৰো। এই ক্ৰমৰ ৰূপ নিৰূপণৰ সময়ত আমি লক্ষ্য কৰো, মানুহ ক্ৰমে কল্পিত দেৱ-দেৱী বা নৈসৰ্গিক শক্তিৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীলতা হেৰুৱাই আত্মিক মুক্তি অৰ্জনৰ পথত আগবাঢ়িছে। বস্তু পৃথিৱীৰ অনুভৱত, মানৱিক পৃথিৱীৰ চেতনাত আৰু আত্মিক শক্তিৰ বিষয়ে মানুহ ক্ৰমশঃ বেছিকৈ আস্থাবান হবলৈ ধৰিছে। আৰু বৈষয়িক পৃথিৱীত নিজকে প্ৰতিষ্ঠিত কৰাৰ কাৰণে ব্যস্ত হৈ পৰিছে।

এইটো শতিকাত এইটো মনোভাব গা কৰি উঠাত গ্ৰহৰ দূৰত্ব কমি গলেও মানুহৰ পৰা মানুহৰ দূৰত্ব ক্ৰমশ: বাঢ়িবলৈ লৈছে; জন অধ্যুষিত লোকালয় সমূহ পশুৰূপী হিংস্ৰ মানুহৰ জন অৰণ্যত পৰিণত হবলৈ ধৰিছে। আজি মানুহৰ পাশৱিক বৃত্তিবোৰ ৰূপান্তৰিত কৰি মনুষ্যত্ব বেছি জাগ্ৰত কৰিবলৈ নিতান্ত প্ৰয়োজন হৈ পৰিছে। এই ক্ষেত্ৰত আধুনিক বিজ্ঞান চিন্তাৰ যথেষ্ট গুৰুত্ব স্বীকাৰ কৰিও আমি কব লাগিব যে অধ্যাত্ম বিদ্যা চৰ্চাৰ সহযোগ ব্যতিৰেকে এই কাম সম্পূৰ্ণ কৰা সম্ভৱ নহব। অধ্যাত্ম চৰ্চা বাদ দি বিজ্ঞান সদায়ে অসম্পূৰ্ণ হৈ থাকিব। জৈৱিক বা পাশৱিক চাহিদাৰ মাজত সীমাবদ্ধ হৈ নেথাকি মানৱিক চাহিদাৰ প্ৰতিও আমাৰ আত্মোপলব্ধি দৰকাৰ। তেতিয়াহে মানৱ ধৰ্ম হোৱা দৰকাৰ। শ্ৰুতি শাস্ত্ৰত জীৱৰ প্ৰতিষ্ঠা হোৱা সম্ভৱ। শ্ৰুতি শাস্ত্ৰত জীৱৰ নিত্য পৰিচয় এইদৰে আছে—

'শৃণ্বন্তু বিশ্বে অমৃতস্য পুত্ৰাঃ।'

'জীৱসকল তোমালোকে অমৃতৰ সন্তান। ঈশ্বৰ হ'ল সনাতন নিত্যপূৰ্ণ আৰু অমৃতময়। তেওঁৰে অংশ শক্তি আৰু সেৱক হ'ল জীৱ।'

এইটো জন্মজন্মান্তৰৰ সম্বন্ধ। মহাভাৰতত বকৰূপী ধৰ্মৰাজেও ধৰ্মৰাজ যুধিষ্ঠিৰৰ প্ৰশ্নৰ উত্তৰত কৈছিল— 'মৃত্যুৰ পিছত ধৰ্মই একমাত্ৰ আত্মাৰ লগৰীয়া হৈ যায়।' মনুষ্যদেহ ধাৰণ কৰি চাৰি বৰ্ণ, আৰু চাৰি আশ্ৰমৰ অন্তৰ্গত হৈ প্ৰতি মুহূৰ্তত আমি নৈমিত্তিক কৰ্ম বা ধৰ্মৰ আচৰণ কৰিছো। কিন্তু আমাৰ দেহটো যাৰ আশ্ৰিত তেওঁৰ বিষয়ে অকণো চিন্তা কৰা নাই। আত্মানুশীলন আৰু আত্মব্যৱহাৰ নকৰা পৰ্যন্ত জীৱৰ নিত্য শান্তি বা নিত্য আনন্দ লাভ হব নোৱাৰে।

অমৃতৰ সন্তানৰ চিন্তাচৰ্চাত বিশ্বপ্ৰেমৰ বীজ সুপ্ত হৈ থাকিলেও এই বীজ অংকুৰিত কৰি বৃক্ষত পৰিণত কৰাৰ দায়িত্ব জীৱৰেই। নিজকে ভাল পোৱাৰ মাজেদিয়েই আনক ভাল পাব শিকিব লাগিব। জীৱৰ মূল লক্ষ্য হব, নিজকে ভাল পাই সামগ্ৰিকভাৱে বিশ্ব মানৱক ভাল পাব লাগিব। মানুহে যদি শান্তি আৰু সহাবস্থানৰ মনোভাব লৈ সমাজত বসবাস কৰিবলৈ শিকে তেন্তে এদিন বিশ্ব শান্তি অৱশ্য সম্ভৱ হৈ উঠিব। নিজৰ অন্তৰত শান্তি প্ৰতিষ্ঠা নকৰালৈ বিশ্বশান্তি বিচাৰি যোৱা মূৰ্খতাৰ নামান্তৰ। জৈৱিক বা দৈহিক শান্তিত প্ৰকৃত সুখ নাই, আত্মিক শান্তি প্ৰকৃত শান্তি।

মানৱতাবাদী মানুহেই সকলো ধৰণৰ সংকীৰ্ণতামুক্ত আৰু উদাৰ হয়। এওঁলোকেই মহাত্মা। জৈৱধৰ্মত বিশ্বাসী মানুহ ইন্দ্ৰিয় তৰ্পণত সদায় ব্যস্ত থাকে। ইন্দ্ৰিয়ৰ অধিপতিক চিন্তা নকৰে। এওঁলোকেই পৃথিৱীত মানৱ সেৱাৰ নামত জাতীয়তাবাদ, আন্তৰ্জাতিকতাবাদ, মানৱতাবাদ প্ৰভৃতি আদৰ্শ প্ৰচাৰৰ মাজেদি তেওঁলোকৰ কৰ্মক্ষেত্ৰৰ পৰিধি বিস্তৃত

কৰ দেখা যায়। এইবোৰ কামৰ মাজেদি এইবোৰৰ ব্যক্তিগত ভোগ বাসনাৰ বিষয়ে লক্ষ্য কৰা নগলেও ইয়ে এক ধৰণৰ বৃহৎ ভোগ বাসনা মাত্ৰ। ব্যক্তিগত ইন্দ্ৰিয় চৰ্চা নথাকিলেও বৃহৎ সমাজৰ ইন্দ্ৰিয় তোষণকাৰী এইবোৰ কৰ্ম আপাতিক দৃষ্টিত কল্যাণকৰ হলেও ইয়াৰ কোনো আধ্যাত্মিক মূল্য নাই। এইবোৰ কৰ্ম ঈশ্বৰৰ কৰ্ম হলেহে ইয়াৰ আধ্যাত্মিক মূল্য নিৰূপিত হয়।

মানৱ সভ্যতাক ধ্বংস কৰাৰ কাৰণে মানুহেই পাৰমাণৱিক অস্ত্ৰ আৱিষ্কাৰ কৰিছে। অকল ৰাছিয়া বা আমেৰিকাৰ হাতুতেই যি অস্ত্ৰ মজুত আছে সেই অস্ত্ৰৰ আমাৰ পৃথিৱী-ধনক সাতবাৰ ধ্বংস কৰাৰ কাৰণে যথেষ্ট। অহিংসক মানি যে নিজেও মৰিব লাগিব, এই কথা আজি বিশ্বক নেতৃত্ব দিয়া নেতাসকলে বুজিও নুবুজা হৈছে। শান্তিৰ বাহক ভাৰতবৰ্ষ বিশ্বশান্তি প্ৰতিষ্ঠা কৰাত ভাৰতে যুগে যুগে অগ্ৰদূতৰ ভূমিকা পালন কৰি আহিছে। ভাৰত আত্মাত প্ৰতিধ্বনিত হৈ আহিছে—

'বসুধৈব কুটুম্বকং, ভূমৈব সুখম্
নাল্পেসুখমস্তি।'

বিশ্বৰ সকলোকে এক আত্মাৰ আত্মীয়তাৰ ডোলেৰে বান্ধিব নোৱাৰিলে আত্মীয়তাৰ পৰিবেশ সৃষ্টি নহব, তাৰ কাৰণে বিশ্বশান্তি বিঘ্নিত হৈ থাকে বাবে। ●

"জৈৱিক অহংকাৰৰ সম্পত্তিয়েই হ'ব সামাজিক পদমৰ্যাদাৰ হেতু, ধনেই হব ধৰ্মৰ মূল, অভিৰুচিয়েই হ'ব দাম্পত্য সম্বন্ধ সূত্ৰ, অসত্যই হ'ব ব্যৱহাৰিক জগতৰ অস্ত্ৰ, যৌন আসক্তিয়েই হ'ব উপভোগৰ মূল নীতি আৰু বাহ্যিক আৱৰণেই হ'ব নীতি ধৰ্মৰ স্বৰূপ।"

●

"আজি অনেকৰ অসমীয়াৰ হিয়াৰ মাজত এটি সংকেত দাঙি উঠা উচিত, অসমক হিয়াৰ আমঠু কৰিবৰ কাৰণে বুকুৰ তেজ যি সকলে দি গৈছে আৰু দিছে, সকলোটি জাতিয়া অঙ্কুহি মৰমেৰে, ভোনাৰেৰে, প্ৰীতি-শ্ৰদ্ধা-ভক্তিৰে অসমীয়াৰ হিয়াৰ মাজলৈ টানি আনি একেলগ কৰো।

....লাখ লাখ বছৰ সাধনাৰ ফলত গঢ়া অসমীয়া কৃষ্টি আৰু সংস্কৃতিক আউতি পুৰুষীয়াকৈ ৰাখি পুনৰ চিৰউজ্জ্বল কৰি তুলিম।"

—ভমোনৰ দেউ

অসমৰ সমাজ ব্যৱস্থাত নাৰীৰ স্থান

• ঊৰ্মিমালা দত্ত

প্ৰাচীন কালৰ পৰাই অসমত নাৰীক শক্তি হিচাপে গণ্য কৰি পূজা কৰা হয়। তাৰ উপৰিও অতীজৰে পৰা অনেক নাৰীয়ে নিজ স্বদেশ প্ৰেম, সাহস, আত্মবলৰ দ্বাৰা উদ্বুদ্ধ হৈ নানান কাৰ্য্য কৰি সমাজত উচ্চ স্থান গ্ৰহণ কৰিব পাৰিছে। কিন্তু এইবোৰৰ দ্বাৰা এইটো কব নোৱাৰি যে অসমৰ সমাজ ব্যৱস্থাত নাৰীয়ে অতি উচ্চ স্থান লাভ কৰিব পাৰিছে। কিয়নো, অসমৰ লোক সংস্কৃতিৰ ভঁৰাল খন মেলি চালেই তাত নাৰীৰ প্ৰতি অসন্মান সূচক নানান মন্তব্য পোৱা যায়। আনকি অসমৰ ইতিহাসৰ পাত লুটিয়াই চালেও এনে কিছুমান ঘটনা পোৱা যায় যি বিলাকে প্ৰমাণ কৰে যে সেই সময়ৰ সমাজ ব্যৱস্থাত পুৰুষ সকলে নাৰীক সামগ্ৰী হিচাপে গণ্য কৰিছিল।

পুৰণি কালৰে পৰা মানুহৰ মুখে মুখে চলি অহা জনপ্ৰিয় সাধু কথা হৈছে "তিলনীৰ জীয়েকৰ সাধু"। এই সাধুটোৰ আৰম্ভণি হ'ল এনে ধৰণৰ —"এজন ধোবীৰ ঘৈণীয়েকে এবাৰ পিছত এটাকৈ কেবাজনীও ছোৱালী জন্ম দিয়াত ধোবীজনে বৰ খং কৰিছিল। তাৰ পিছত এবাৰ যেতিয়া ঘৈণীয়েক পুনৰ গৰ্ভৱতী হ'ল, তেতিয়া সি তাইক এইবুলি সকীয়াই দিলে যে তাই যদি পুনৰ কন্যা সন্তান জন্ম দিয়ে, তাইক সন্তানৰ ভাত বেঢ়ি দিব। ধোবীৰ ঘৈণীয়েকে বৰ ভয় খালে আৰু সন্তান জন্মৰ সময়ত মাকৰ ঘৰলৈ গ'ল। পুনৰ কন্যা সন্তানে জন্ম হোৱাত তাই সন্তানটো পানীত উটুৱাই দিলে।" এনেধৰণৰ সাধু কথাই নিশ্চয় নাৰী জাতিৰ প্ৰতি সন্মান প্ৰদৰ্শন নকৰি অপমানিত কৰিছে। কিয়নো এই সাধু কথাটোৰ পৰা এইটো পৰিলক্ষিত হয় যে সেই সময়ত স্বামী দেৱতা(?) সকলে নিজ পত্নীক অহিন বস্তু বেচাৰ দৰে বিক্ৰী কৰিব পাৰিছিল। আনকি কন্যা সন্তান বিলাক ইমান মূল্যহীন আছিল যে সিহঁতক মৃত্যুৰ মুখলৈ ঠেলি দিবলৈও কুণ্ঠাবোধ কৰা নাছিল।

আহোম সকলে অসমত ছশ বছৰ ধৰি ৰাজত্ব কৰিছিল। এই ৰাজত্ব কালছোৱাত বৰ ৰজা ফুলেশ্বৰীৰ দৰে নাৰীয়ে অতি সফল ভাবে ৰাজত্ব কৰিছিল, জয়মতী, মূলাগাভৰুৰ দৰে নাৰীয়ে দেশ ৰক্ষাৰ্থে প্ৰাণ ত্যাগ কৰিছিল। কিন্তু আহোম স্বৰ্গদেউ জয়ধ্বজ সিংহই মোগলৰ লগত যুদ্ধত পৰাস্ত হৈ সেই সময়ৰ মোগল সম্ৰাট ঔৰংজেৱৰ পুতেক আজমতাৰালৈ বুলি অন্যান্য সামগ্ৰীৰ লগতে নিজৰ জীয়েক ৰমণী গাভৰুক উপহাৰ স্বৰূপে প্ৰদান কৰি সন্ধি স্থাপন কৰিছিল। এনে ধৰণে ছোৱালীবিলাক উপহাৰ দিয়া কাৰ্য্যৰ দ্বাৰা নাৰী জাতিৰ প্ৰতি অসন্মানজনক ব্যৱহাৰ কৰা হৈছিল। তাৰ উপৰিও সৰ্বসাধাৰণ ছোৱালীবিলাক ৰজাঘৰীয়া লোকসকলৰ কামনাৰ বলি হব লগা হৈছিল। এইবোৰ নিশ্চয় নাৰী নিৰ্য্যাতনৰে অংশ। এইবোৰ কথাই এইটোকে প্ৰতীয়মান কৰে যে আহোম ৰাজত্ব কালৰ সমাজ ব্যৱস্থাত

নাৰীসকলক পুৰুষসকলে সাধাৰণ সামগ্ৰীতকৈ আৰু বেছি একো নহয় বুলি ভাবিছিল। নহলে কোনো পিতৃয়ে নিজ সন্তানক অইনলৈ উপহাৰ স্বৰূপ নিদিলেহেতেন বা ৰজাঘৰীয়া লোকে সৰ্বসাধাৰণ ছোৱালীক ধৰি আনি নিজ কামনা চৰিতাৰ্থ নকৰিলেহেতেন।

১৯৪২ চনৰ গণ আন্দোলনত গহপুৰ থানাত পতাকা উত্তোলন কৰিবলৈ যাওঁতে ইংৰাজ পুলিচৰ গুলী খাই মৃত্যু বৰণ কৰা যোল্ল বছৰীয়া গাভৰু কনকলতাই অকল অসমৰেই নহয় সমগ্ৰ ভাৰতৰ স্বাধীনতা আন্দোলনৰ বুৰঞ্জীত নিজৰ নাম সোণালী আখৰেৰে লিপিবদ্ধ কৰিলে আৰু লগতে স্বাধীনতা আন্দোলন লৈ আগবঢ়াই গ'ল এক অনবদ্য অৱদান। কিন্তু সেই সিদিনা ১৯৮৩ চনৰ অস্তিত্ব ৰক্ষাৰ আন্দোলনৰ সময়তে এই কনকলতাৰ ৰাজ্যৰে উত্তৰ কামৰূপত দেশৰ সুৰক্ষাৰ দায়িত্বত থকা সামৰিক লোকে নাৰী সকলৰ ওপৰত ঘৃণনীয় অত্যাচাৰ চলালে। সেই দুৰ্ভগীয়া নাৰী সকলৰ যদিও দোষ যদিও একোৱেই নাছিল তথাপি আমাৰ সমাজৰ বহুতে তেওঁলোকক ঘৃণাৰ চকুৰে চাবলৈ কুণ্ঠাবোধ কৰা নাই। সেই নাৰীসকলৰ বহুতেই এতিয়া সংস্থানৰ অভাৱত এমুঠি ভাতৰ বাবে হাহাকাৰ কৰি ফুৰিবলগীয়া হৈছে।

অসমৰ অস্তিত্ব ৰক্ষাৰ আন্দোলনতে ৰঙিয়া থানাৰ পুলিচ আৰু মুখ্য শিক্ষা কেইজনমান ভদ্ৰলোকৰ দ্বাৰা নিৰ্য্যাতিত হৈ প্ৰাণ বিসৰ্জন দিলে স্কুলীয়া ছাত্ৰী ৰীণা ডেকাই। এতিয়া সেই আন্দোলনৰ সমাপ্তি ঘটিল আৰু আন্দোলনকাৰী সকলে চৰকাৰ গঠন কৰিলে যদিও ৰীণা ডেকাৰ দৰে অনেক ছোৱালীয়ে এতিয়াও পুলিচৰ হাতত নিজৰ সৰ্বোচ্চ সম্পদ হেৰুৱাব লগীয়া হৈছে। তাৰ এক সুন্দৰ উদাহৰণ হৈছে সেইসিদিনা বৰপেটা চহৰৰ মাজ মজিয়াতে দুজনী গাঁৱলীয়া ছোৱালীক পুলিচে তুলি নি বলাৎকাৰ কৰা ঘটনা। তাৰ উপৰিও নাৰীসকলে বাটে-ঘাটে সকলোতে পুৰুষৰ নিৰ্য্যাতনৰ সন্মুখীন হব লগীয়া হৈছে।

বৰপেটাৰ কীৰ্ত্তন ঘৰলৈ বিভিন্ন ঠাইৰ পৰা বিভিন্ন মানুহ আহে। কিন্তু এই কীৰ্ত্তন ঘৰৰ ভিতৰত নাৰীৰ প্ৰৱেশ নিষেধ যিয়ে নাৰীৰ মৰ্যাদাত আঘাত কৰে। এনে ধৰণৰ ব্যৱস্থাৰ সহায়ত পুৰুষসকলে নাৰীসকলক শোষণ আৰু বঞ্চনা কৰা নজিৰ অসমৰ সমাজত বহুতো আছে।

যৌতুক প্ৰথা বা নাৰীৰ গা-ধন প্ৰথা গোটেই ভাৰতৰে নাৰীসকলৰ বাবে এক জলন্ত সমস্যা। আগৰ কালত অসমৰ নাৰীসকল ইয়াৰ পৰা মুক্ত আছিল যদিও ই বৰ্তমান সমাজত বিহগুটিৰ দৰে পুলি-পোখালি মেলি গজি উঠিছে। এতিয়া অসমৰো অনেক লোকে অৰ্থাৎ স্বামী পক্ষই কইনাজনীয়ে লগত বেছিকৈ বস্তু আনিব নোৱাৰিলে নানান অত্যাচাৰ চলায়। অসমৰ মাজ মজিয়াতে সেই সিদিনা এক সম্ভ্ৰান্ত পৰিয়ালৰ বোৱাৰী সংপ্ৰীতি দেৱীক স্বামী আৰু স্বামীৰ বাপেক-মাকে ধৰি জ্বলাই মাৰি পেলালে। এনেদৰে অনেক দুৰ্ভগীয়া নাৰী আছে— যিয়ে যৌতুক আনিব নোৱাৰা বাবে স্বামী পক্ষৰ অত্যাচাৰ সহি থাকিব লগীয়া হৈছে আৰু শেষত উপায়হীন হৈ আত্মহত্যাৰ পথকে বাছি লব লগা হৈছে।

তাৰ উপৰিও অসমৰ সমাজত এতিয়াও অনেক পিতৃমাতৃ আছে যিয়ে নিজৰ পুত্ৰেকৰ কোনো দোষ নেদেখে, সকলো ক্ষেত্ৰতে কেৱল বোৱাৰী সকলকহে নিৰ্য্যাতন কৰে। তাৰ উপৰিও আজিৰ এই আধুনিক সমাজতো কিছুমান এনে অন্ধ বিশ্বাসী লোক আছে যে তেওঁলোকে বুঢ়া কালত সুখ দিব বুলি কেৱল পুত্ৰসকলকহে দেৱতা পূজা দি পুজি থাকে, ছোৱালী সন্তানক

পৰৰ বস্তু বুলি গণ্য কৰে। আনকি বহুতো পুৰুষে আজিও নিজ পত্নী সকলক সন্তান জন্ম দিয়া যন্ত্ৰ বুলিহে গণ্য কৰি গণ্ডাই গণ্ডাই সন্তান জন্ম দিয়ে।

উপৰৰ কথাবোৰৰ পৰা নিশ্চয় বুজিব পাৰি অসমৰ সমাজ ব্যৱস্থাত নাৰীৰ স্থান কেনেকুৱা। বৰ্ত্তমানলৈকে অসমৰ সমাজ ব্যৱস্থাই নাৰী জাতিক নানান ধৰণে শোষিত, লাঞ্ছিত কৰিছে। এতিয়া অসমৰ নাৰীসকলে সাহসেৰে ৰাজপথলৈ ওলাই আহি সমাজৰ এনে ব্যৱস্থাৰ বিৰুদ্ধে জেহাদ ঘোষণা কৰিবৰ সময় হ'ল। ●

শায়েৰী —

तेरी सुरत को चांद समझ कर।
देखनेवाले देखते रह जाते है।
ये इश्क का दरिया है सम्भालो।
इसमें तो मम आते है और जाते है।

তোমাৰ সৌন্দৰ্য্য আকাশৰ জোনবাইৰ পোহৰৰ দৰে যে চাই থকা জনে ইয়াত বিভোৰ হৈ পৰে। আৰু এনেকুৱা প্ৰেমৰ গভীৰতাক তুমি ঢাকি থোৱা য'ত মানুহৰ অনুভূতিৰ অন্ত নাই।

সংগ্ৰাহক —
— *নিজামউদ্দিন আহমেদ*

"অসমীয়াক লাগে, নিজ দেশত তাৰ আত্মনিয়ন্ত্ৰণৰ নিৰ্ব্বিবাদ অধিকাৰ ;— অসমীয়াক লাগে, তাৰ নিজ দেশত এক জাতীয়তা (homogeneity) ; অসমীয়াক লাগে, নিজ দেশৰ আৰ্থিক, সামাজিক, সাংস্কৃতিক আৰু ৰাজনৈতিক সমস্যাৰ সমাধান, যিবিলাক সমাধান সি আন কোনো প্ৰদেশত আশা কৰা অসম্ভৱ ; অসমীয়াক লাগে নিজস্ব আদৰ্শৰ পথেৰে নিজ দেশত তাৰ আত্মবিকাশৰ মুকলি অধিকাৰ, পূৰ্ণ স্বাধীনতা, যিটো সি বিভিন্ন আদৰ্শৰ লোক সংখ্যাধিক্যত লাভ কৰিবৰ তাৰ আশা নাই।

— *অম্বিকাগিৰী ৰায় চৌধুৰী*

স্বামী বিবেকানন্দ আৰু ধৰ্মদৰ্শন

[illegible]

অতীতৰ পৰা অদ্যাৱধি বিশ্বৰ প্ৰথম সভ্যতাৰ পোহৰ উদ্ভাসিত হয় আমাৰ পুণ্য ভাৰতভূমিত। সত্যৰ বাণী মূৰ্ত প্ৰতীক উপনিষদবিলাকৰ প্ৰতিটো মন্ত্ৰ যুগ যুগ ধৰি বহু জ্ঞানী ঋষি মুনিয়ে কৰা আধ্যাত্মিক সত্যৰ অনুভূতিৰ সমষ্টি মাত্ৰ। পবিত্ৰ ভাৰতবৰ্ষ। ধৰ্ম আৰু দৰ্শনৰ উৎস স্থান এই ভাৰতবৰ্ষই বহু মহাত্মাৰ জন্ম দিয়াৰ লগতে পৃথিৱীৰ জনগণক দেখুৱাইছিল মহৎ আদৰ্শৰ পথ। অতীতৰ ভাৰতভূমিৰ প্ৰতিভা কালৰ বুকুত লীন হৈ বৰ্তমানে ভুল পথে পৰিচালিত হৈছে। চাৰিও দিশতে হিংসা, অশান্তি, উচ্ছৃংখলতা, স্বাৰ্থপৰতা, সংকীৰ্ণতা ইত্যাদিয়ে ভাৰতবাসীক গ্ৰাস কৰিবলৈ উদ্যত হৈছে।

যদা যদা হি ধৰ্মস্য গ্লানিৰ্ভৱতি ভাৰত।
অভ্যুত্থানমধৰ্মস্য তদাত্মানং সৃজাম্যহম্॥
পৰিত্ৰাণায় সাধূনাং বিনাশায় চ দুষ্কৃতাম্।
ধৰ্ম সংস্থাপনাৰ্থায় সম্ভৱামি যুগে যুগে।

ভাৰতবৰ্ষৰ ৰাজনৈতিক আৰু সামাজিক জীৱনত আধ্যাত্মিক তথা দাৰ্শনিক চিন্তাধাৰাৰ দ্বাৰা প্লাৱিত কৰিবলৈ ঊনবিংশ শতিকাৰ দ্বিতীয়াৰ্দ্ধত এজন বিশ্ববৰেণ্য অদ্বৈতবাদী সন্ন্যাসীৰ আবিৰ্ভাৱ হৈছিল— তেৱেঁই হ'ল নৱজাগৰণৰ প্ৰচাৰক, যুক্তিসাধক স্বামী বিবেকানন্দ। ১৮৬৩ খৃঃ ৰ ১২ জানুৱাৰী তাৰিখে বংগদেশৰ সিমুলিয়াত বিশ্বনাথ দত্ত আৰু তেওঁৰ সহধৰ্মিণী ভুৱনেশ্বৰী দেৱীৰ বিশ্বেশ্বৰ শিৱৰ আশীৰ্বাদত এটি পুত্ৰ সন্তান লাভ কৰে। তেওঁৰ নাম ৰখা হ'ল বীৰেশ্বৰ, সৰহভাৱে "বিলে" নামেৰে মতা হয়। অন্নপ্ৰাশনৰ সময়ত নাম ৰখা হয় নৰেন্দ্ৰনাথ। পৰৱৰ্তী কালত তেৱেঁই হ'ল স্বামী বিবেকানন্দ।

বাল্যকালৰ পৰা তেওঁ তীক্ষ্ণবুদ্ধি, সাহসিকতা, উৎসুক্য মনোভাৱে আনৰ দৃষ্টি আকৰ্ষণ কৰিছিল। ১৮৮১ খৃঃ ত নৱেম্বৰ মাহত শ্ৰীৰামকৃষ্ণৰ লগত তেওঁৰ প্ৰথম সাক্ষাৎ হয়। প্ৰথম দৰ্শনতে ৰামকৃষ্ণই তেওঁৰ বুদ্ধিদীপ্ততাৰ পৰিচয় পায় আৰু অমৃত উপদেশ প্ৰদান কৰে। ১৮৮৬ খৃঃ ত মৃত্যুশয্যাত থকা ৰামকৃষ্ণই তেওঁৰ হাতত ভক্তসকলক অৰ্পণ কৰে। শ্ৰীৰামকৃষ্ণৰ বাহক তথা সহচৰ আছিল স্বামী বিবেকানন্দ। যুগোত্তম মহাপুৰুষ এটি সত্যৰেই সুৰ আৰু ভাষা। ১৮৮৭ খৃঃত জানুৱাৰী মাহত বৰাহনগৰ মঠত সন্ন্যাস সংকল্প গ্ৰহণ কৰে, তেতিয়া তেওঁৰ নাম হয় বিবিদিষানন্দ। পিছত প্ৰব্ৰজ্যা কালত স্বামী বিবেকানন্দ নামে পৰিচিত হয়।

১৮৮৭ খৃঃত ভাৰতবৰ্ষৰ প্ৰকৃত স্বৰূপ জানিবলৈ গাওঁ-নগৰ, পাহাৰ-পৰ্বত অতিক্ৰম কৰি হাতত লাখুটি লৈ নগ্নপদেৰে যাত্ৰা বহন কৰি যাত্ৰা আৰম্ভ কৰে হিমালয়ৰ পৰা কুমাৰিকা পৰ্যন্ত। ভাৰতভূমিৰ শেষপ্ৰান্তত জলবেষ্টিত সমুদ্ৰৰ মাজভাগত শিলাখণ্ডৰ ওপৰত

ভাৰতবৰ্ষ স্বামীজীৰ চিন্তাধাৰাত মূৰ্ত হয় ভাৰতীয় জীৱনৰ অতীত, বৰ্তমান আৰু ভৱিষ্যত। এই মহাসন্ন্যাসীজনাৰ কণ্ঠত উচ্চাৰিত হৈছিল— "শক্তিয়ে জীৱন, দুৰ্বলতাই মৃত্যু"।

১৮৯৩ খৃঃ ৰ ১১ ছেপ্তেম্বৰত আমেৰিকাৰ চিকাগো চহৰৰ কলম্বাচ হলত ধৰ্ম মহাসভাত ভাৰতবৰ্ষৰ অনাহূত প্ৰতিনিধি গৈৰিক বসন পৰিহিত সন্ন্যাসী স্বামী বিবেকানন্দই এটি ক্ষুদ্ৰ ভাষণৰ দ্বাৰাই মুনি ঋষিসকলৰ শাশ্বত বাণী উচ্চাৰণ কৰি এক উদাৰ সাৰ্বজনীন ধৰ্মৰ ভেটি প্ৰতিষ্ঠা কৰে। তেওঁৰ অমোঘবাণীৰ দ্বাৰা স্পন্দিত হয় আমেৰিকাবাসী। বেদান্ত প্ৰচাৰক স্বামীজীক গুৰু বৰণ কৰাৰ পৰাই আৰম্ভ হয় প্ৰাচ্য-প্ৰতীচ্যৰ মিলন। প্ৰবাস কালৰ প্ৰতিটো মুহূৰ্তত স্বামীজীৰ অন্তৰত অংকিত হৈ আছিল দাৰিদ্ৰ-তাৰে পীড়িত দেশবাসীৰ অৱস্থা।

আমেৰিকাৰ বিভিন্ন চহৰত ঘূৰি ভাৰতীয় সভ্যতা, সংস্কৃতি প্ৰচাৰ কৰিছিল। ১৮৯৫ খৃঃত তেওঁ লণ্ডন অভিমুখে যাত্ৰা কৰে। বৈদান্তিক সন্ন্যাসীৰ জীৱন নিৰ্বাহ কৰি সনাতন ধৰ্ম প্ৰচাৰ কৰে।

১৮৯৬ খৃঃত স্বদেশলৈ প্ৰত্যাবৰ্তন কৰে। দেশবাসীয়ে বিপুল সমাৰোহেৰে আন্তৰিক সম্বৰ্দ্ধনা জনায়। ১৮৯৭ খৃঃত প্ৰতিষ্ঠা কৰে ৰামকৃষ্ণ মিশন।

ঋষি আবিষ্কৃত তত্ত্ব প্ৰচাৰ কৰাৰ পূৰ্বে তেওঁ দাৰিদ্ৰতা দূৰীকৰণত দৃঢ়সংকল্প হয়। তেওঁৰ মতে বিশ্বত যি আছে, আমাৰ মাজতো সেয়াই বৰ্তমান। জীৱৰ মাজতে শিৱক বিচাৰি পোৱা যায়।

স্বামীজী আছিল জীৱন্ত বিশ্বকোষ। প্ৰতিটো মুহূৰ্ততে তেওঁৰ মুখৰ বাণীয়ে শক্তি বহন কৰে। ১৯০২ খৃঃ ৰ ৪ জুলাইত মহাপুৰুষজনাৰ মহাপ্ৰয়াণ ঘটে। কিন্তু তেওঁৰ দিব্য প্ৰভাই লাখ লাখ ভাৰতীয়ৰ অন্তৰত যি প্ৰদীপ প্ৰজ্বলিত কৰিলে সেই পোহৰত আলোকিত হৈ আছে বিবেকানন্দ।

স্বামী বিবেকানন্দ আধুনিক ভাৰতৰ প্ৰতিনিধি হোৱাৰ উপৰিও হিন্দু ধৰ্ম আৰু সংস্কৃতিৰ উজ্জ্বল প্ৰতীক। কেৱল ভাৰতবৰ্ষই নহয় গোটেই বিশ্বই তেওঁৰ চিন্তাৰ ধাৰাৰ দ্বাৰা প্ৰচুৰ প্ৰভাৱিত হৈছে।

স্বামীজীৰ দৰ্শনৰ ভাগ দুটা— প্ৰথমটো হ'ল জ্ঞানকাণ্ড আৰু দ্বিতীয়টো কৰ্মকাণ্ড। জ্ঞানকাণ্ডৰ দৰ্শন শংকৰাচাৰ্যৰ বেদান্তৰ লগত কোনো পাৰ্থক্য নাই। কিন্তু কৰ্মকাণ্ডৰ দৰ্শনতহে তেওঁৰ দাৰ্শনিক চিন্তাধাৰাৰ বিকাশ হৈছে।

বিবেকানন্দৰ শিক্ষাদৰ্শ বৈজ্ঞানিক ভিত্তিৰ ওপৰত প্ৰতিষ্ঠিত, যাৰ উৎস আছিল আধ্যাত্মিক চেতনা। তেওঁৰ মতে মানুহৰ মাজত যি সম্পূৰ্ণতা আছে তাক বিকশিত কৰি তোলাই প্ৰকৃত শিক্ষা। "Education is the manifestation of the perfection already in man."

স্বামীজীৰ ভাষাত শিক্ষা হ'ল— "Education is the nervous association of certain ideas." তেওঁৰ মতে ভাৰতৰ শিক্ষা ব্যৱস্থা আছিল ত্ৰুটিপূৰ্ণ। Positive Education ৰ প্ৰতি তেওঁ আগ্ৰহী আছিল। তেওঁৰ মতে শিক্ষাৰ মাধ্যম হব লাগে সংস্কৃত, ই সকলো ভাষাৰ মূল। এই ভাষাৰ উচ্চাৰণত বিচিত্ৰ গাম্ভীৰ্যতাৰ মাজত নিহিত আছে জাতিৰ আত্মবিশ্বাস আৰু মৰ্যাদাবোধ। জনশিক্ষা সম্পৰ্কে স্বামীজীৰ বক্তব্য আছিল— ভূগোল-বিজ্ঞান, সাহিত্যৰ জ্ঞান দিয়া মেপ, গ্লোব ইত্যাদি ব্যৱহাৰ কৰি শিক্ষা দিয়া উচিত।

স্ত্ৰীশিক্ষা সম্পৰ্কে স্বামীজীয়ে কৈছিল— The women of India must grow and develop in the foot prints of

Sita and that the only way.

নাৰী পুৰুষৰ সম শিক্ষাদিক্ষাৰ ধাৰণাৰ মাজেদি উঠাই থৈছিল স্বাভাৱিক। Technical Education ৰ যোগেদি মানুহ জীয়াই থাকিব পাৰে, কিন্তু ইয়াৰ ওপৰতো স্বামীজীৰ আস্থা নাছিল। শিক্ষাই যদি সাহসিকতা, বীৰ্য্য আৰু শৌৰ্য্য কাৰণে তেন্তে সেয়া হব নিৰৰ্থক, তেনে শিক্ষাৰ নিষ্প্ৰয়োজন। তেওঁৰ মতে— The end of all Education is man making. প্ৰকৃত মানুহ হব লাগিলে দয়াবান, শ্ৰদ্ধাবান, ইয়াৰ কাৰণে লাগিব গীতা, ভাগৱতৰ সম্যকজ্ঞান।

স্বামীজীয়ে কৈছিল— There is only one way to progress in Education as in all human affairs – science weilded by love without love science is destructive and without science love is powerless. স্বামীজীৰ এই মহানবাণী সকল ভাৰতবৰ্ষৰ কাৰণে নহয়, সমগ্ৰ বিশ্বৰ কাৰণে।

স্বামীজীৰ মতে — "জীৱৰ অন্তৰ্নিহিত দেৱত্বৰ প্ৰকাশেই ধৰ্ম"। প্ৰত্যেক জাতিৰ এটা নিজস্ব চৰিত্ৰ লক্ষণ আছে। সেইদৰে স্বামীজীৰ মতে জাতি ধৰ্ম। ভাৰতীয়ৰ অৱনতিৰ কাৰণ জাতীয় চৰিত্ৰৰ বিচ্যুতি। ধৰ্ম মানুহৰ চিন্তা আৰু জীৱনৰ সকলোতকৈ উচ্চ স্তৰ। তেওঁৰ মতে মানুহৰ অন্তৰৰ প্ৰেম যেনেদৰে ধৰ্মৰ পথ উন্মুক্ত হয় ঠিক তেনেদৰে ঘৃণাৰ উন্মেষ ধৰ্মৰ পৰাই হয়। ধৰ্ম প্ৰেৰণাই মানুহক নিষ্ঠুৰ কৰাৰ দৰে কোমলতাও ধৰ্মই প্ৰদান কৰে।

স্বামীজীৰ মতে প্ৰত্যেক ধৰ্মৰ ভাগ তিনিটা–
(১) দাৰ্শনিক ভাগ (২) পৌৰাণিক ভাগ
(৩) আনুষ্ঠানিক ভাগ। তেওঁ এনে এটি ধৰ্ম প্ৰচাৰ কৰিব বিচাৰিছিল — যিয়ে সকলো প্ৰকাৰ মানসিকতাৰ লোকৰ কাৰণে উপযোগী, ইয়াত জ্ঞান, ভক্তি, যোগ আৰু কৰ্ম সমভাৱে থাকে। ধৰ্ম বিষয়ক সংকীৰ্ণতা আৰু আলোচনাৰ সময় তেখেতে আছিল বেদান্তৰ অদ্বৈত দাৰ্শনিক মতবাদ। স্বামীজী আছিল সৰ্বজনীন ধৰ্মৰ প্ৰৱক্তা। স্বামী বিবেকানন্দৰ জীৱনত তিনিটা তত্ত্বৰ সমন্বয় দেখিবলৈ পোৱা যায়। ঋষি মুনি সকলৰ তপস্যা তথা সাধনালব্ধ বৈজ্ঞানিক যুক্তিসম্মত শাস্ত্ৰ উপনিষদ হ'ল প্ৰথম তত্ত্ব। দ্বিতীয়টো তত্ত্ব হ'ল — পৰম পুৰুষ শ্ৰীশ্ৰী ৰামকৃষ্ণ। যাৰ স্পৰ্শত বিবেকানন্দ প্ৰবুদ্ধ হৈছিল। আসমুদ্ৰ হিমাচল পৰ্যন্ত সনাতন ধৰ্ম হ'ল তৃতীয় তত্ত্ব।

ঊনবিংশ শতাব্দীত অন্ধবিশ্বাস আৰু কুসংস্কাৰেৰে প্লাৱিত আছিল হিন্দুধৰ্ম। অশিক্ষা, দাৰিদ্ৰতা, অস্পৃশ্যতা, সাম্প্ৰদায়িকতা, প্ৰাণশক্তিৰ অভাৱেই আছিল ভাৰতীয়ৰ উন্নতিৰ বাধাৰ প্ৰাচীৰ।

ধৰ্মই হ'ল উন্নতিৰ মূল সূত্ৰ। এই মহৎ আদৰ্শক সাৰোগত কৰি মানুহে আধ্যাত্মিক উন্নতি লাভ কৰিব পাৰে। স্বামীজীয়ে এই কথা ভালদৰে উপলব্ধি কৰি কৈছিল— "উত্তিষ্ঠত জাগ্ৰত। প্ৰাপ্য বৰান্ নিবোধিত" তেওঁৰ এই বাণী আছিল সৰ্বজনগ্ৰাহ্য। সেই সময়ত পৰাধীন ভাৰতবৰ্ষই পাশ্চাত্য শিক্ষাক অনুসৰণ কৰি নিজৰ জাতীয়তা বিসৰ্জন দিছিল। স্বামীজীয়ে নিজৰ ত্যাগ আৰু কৰ্মৰ দ্বাৰা মেৰুদণ্ডহীন ভাৰতবাসীক জগাই তুলি বুজাই দিছিল যে জন্মগতভাৱে মানুহে মাতৃভূমিৰ প্ৰতি দায়বদ্ধ।

অস্পৃশ্যতা, জাতিধৰ্মৰ ভেদাভেদৰ কাৰণে ভাৰতীয় সমাজত কুসংস্কাৰে আৱৰি ধৰিছিল। যুগনায়ক স্বামীজীয়ে জনসাধাৰণক কৈছিল—

বহুকালে অসংখ্য তোমাৰ
ছবি কোনো খুঁজিছ দিব।
চাই [illegible]
[illegible] দিব।

"Service to men is indeed the service to God." এই মহাবাণী ভাৰতীয় জনমানসত প্ৰচাৰ কৰিছিল।

বিবেকানন্দ এজন পৰিব্ৰাজক আছিল। তেওঁৰ সকলো সমস্যা [illegible] দৃষ্টিগোচৰ হৈছিল। জাতীয়তাবোধৰ অভিযানে জাতিক [illegible]। [illegible] বিবেকানন্দই হিন্দুধৰ্ম [illegible]। [illegible] আজি [illegible] তেওঁৰ বাণীয়ে [illegible] — "Arise, Awake, and stop not, till the goal is reached."

আধুনিক জগতৰ সাহিত্যিকসকলে মন কৰিলে দেখা যায় [illegible] কাব্য বহুতাই সমাজ [illegible] আশাবাদী হোৱা নাই। কোনো [illegible] লিখিত অৱস্থাত [illegible] নিজৰ [illegible] ছবি আছিল [illegible]। কিন্তু [illegible] অনুভূতি-শক্তিৰ বিশেষ সহজ। [illegible] এই [illegible] অনেক গুণ অভিজ্ঞতা কৰি একোটি জাতিৰ মাজত [illegible] থাকে। মৌলিক মহান এই গুণবোৰ [illegible] আদি নীতি-সাহিত্য [illegible]।

ড॰ মহেশ্বৰ নেওগ

●

জীৱন মানুহৰ সকলোতকৈ প্ৰিয় সম্পদ। এই জীৱন মানুহে মাথো একবাৰহে পায়। সেয়ে এনেকৈ জীয়াই থাকিব লাগিব যাতে বছৰৰ পিছত বছৰ লক্ষ্যহীন জীৱন-যাপন কৰাৰ যন্ত্ৰণা ভুগিব লগীয়া নহয়। যাতে বিগত জীৱনৰ গ্লানিভৰা হীনতাৰ লজ্জাৰ [illegible] অনুশোচনাত জ্বলিব লগীয়া নহয়। যাতে মৃত্যুৰ মুহূৰ্ত্তত কব পাৰে, মোৰ সমগ্ৰ জীৱন, গোটেই শক্তি, [illegible] সকলোতকৈ উচ্চ আদৰ্শৰ বাবে, মানুহৰ মুক্তিৰ বাবে [illegible]।

ইস্পাত / নিকোলাই অস্ত্ৰভস্কি

সাম্প্ৰতিক অসমীয়া কবিতাৰ দেহবিচাৰ

• ৰাজেন শৰ্মা

বৰ্তমান সমাজৰ অবক্ষয় আৰু সভ্যতাৰ সংকটৰ সময়ত অসমীয়া কবিসকলে ৰচনা কৰা কবিতাসমূহক থাইকৈ বিচাৰ কৰিব পাৰি দুটা দিশক কেন্দ্ৰ কৰি। এটা হ'ল তেওঁবিলাকৰ সমাজ চেতনা আৰু আনটো গভীৰ জীৱন বোধ। তথাকথিত জোনাকী যুগ, ৰামধেনু যুগৰ মাজেদি আহি অসমীয়া কবিতাই বৰ্তমান ৰূপ পৰিগ্ৰহণ কৰোঁতে বিভিন্ন স্তৰত অসমীয়া কবিসকলে গভীৰভাৱে উপলব্ধি কৰিছে যে কবিতা মানুহৰ বাস্তৱানুগত সুখ দুখৰ আনুভূতিক প্ৰকাশ। জোনাকী যুগৰ ৰোমাণ্টিক বিলাস বৈভৱৰ প্ৰাচুৰ্যৰ মাজতো চন্দ্ৰকুমাৰ আগৰৱালা আদি কবিয়ে মানুহৰ জয়গীতি গাইছে। ৰামধেনু যুগত কবিতাৰ আংগিক পৰিৱৰ্তনৰ লগতে সমাজ চেতনাৰ এক প্ৰবল সোঁতো কবিতাত প্ৰবাহিত হৈছিল। ইয়াৰ পিছত বৰ্তমান সময়তো এই সমাজ চেতনাই গভীৰ ভাৱে কবিতাত অন্তৰ্লীন হৈছে। এই সমাজ চেতনা বোলা বস্তুটো লগাচলতে কবিৰ গভীৰ জীৱনবোধৰ নৈৰ্ব্যক্তিক প্ৰকাশহে।

সাম্প্ৰতিক অসমীয়া কবিতাত প্ৰায়ভাগ কবিয়ে সমাজ চেতনাৰ অনুশীলন তেওঁলোকৰ কবিতাত কৰিছে। কিন্তু দেখা যায় যে একোজন কবিয়ে বিভিন্ন কবিতাৰ কিছুমানত সমাজ চেতনাৰ ভাব প্ৰকাশ কৰিলেও আন কিছুমানত আকৌ ব্যক্তিগত প্ৰেম নৈৰাশ্যৰ বিবৰণহে দাঙি ধৰিছে। এই দুই ভাৱচিন্তাৰ সোঁমাজৰ কবিসকলে বহুসময়ত নিৰ্মম বাস্তৱক কবিতাত নিবদ্ধ কৰিবলৈ যেন সাহস গোটাব পৰা নাই। ইয়াৰ মাজতে দুই এগৰাকী কবিয়ে একাগ্ৰতা আৰু নিষ্ঠাৰে সৈতে কঠিন বাস্তৱকো সুন্দৰ ভাব ব্যঞ্জনাৰে কবিতাত প্ৰকাশ কৰিছে। তেনে এগৰাকী কবি সমীৰ তাঁতীয়ে 'যুদ্ধভূমিৰ কবিতা' শীৰ্ষক কাব্যগ্ৰন্থত নিৰ্মম বাস্তৱ, দুৰ্নীতি, অনাচাৰ আৰু সমাজৰ ৰবযুৱীয়াসকলৰ ফোঁপোলা ভেম-ভণ্ডামিৰ আকৰ্ষণীয় চিত্ৰৰ লগতে প্ৰতি বিপ্লৱো সন্ধান কৰিছে। ৰাজপুৰুষ সকলৰ নৈতিক অধঃপতন আৰু এই পতনত সমাজলৈ নামি অহা অন্ধকাৰময় সম্ভাৱনীয়তাই কবিৰ চেতনাত এনেদৰে ধৰা দিছে—

'ৰাজপুৰুষ সকলে কাপোৰ খুলিছে
ৰাজপুৰুষ সকল এতিয়া
একো একোটা মানুহ খোৱা বাঘ।
ঘৰবোৰে মোট সলাইছে
ঘৰবোৰ এতিয়া
একো একোটা পুৰণি শিলৰ গুহা
গুহাত পোহৰ বিচাৰি সুধা মই
এক নীৰৱ প্ৰাৰ্থনা।'

সাম্প্ৰতিক সময়ত কবিসকলে ইন্দ্ৰিয়লব্ধ অভিজ্ঞতাৰ উপৰত কল্পনা আৰু বুদ্ধিৰ প্ৰয়োগ কৰি কবিতাসমূহক আকৰ্ষণীয় কৰি তুলিবলৈ সক্ষম হৈছে। বৰ্তমান কবিতাত অভিনৱ চিত্ৰকল্পৰ লগতে প্ৰতীকি ভাষাৰ প্ৰয়োগ প্ৰায় ভাগ কবিয়ে তেওঁলোকৰ কবিতাত কৰিছে।

[illegible]

[illegible] আমাৰ অনুশীলন কৰা অনুধাৱন কৰিব পাৰি। কবিসকলৰ [illegible] চেতনাৰ [illegible] আৰু [illegible] প্ৰতি [illegible] লক্ষ্য কৰিব-লগীয়া। ইয়াৰ মাজতে অন্যতম দুই এক কবিয়ে নিজ উদ্দেশ্য অভিজ্ঞতাৰ নেতি কৃত্রিম বিজ্ঞাপক ধাৰাবাহিক ভাৱে [illegible] কৰা নাই। ই নিশ্চয় শুভ লক্ষণ নহয়। কবিৰ সঠিক জীৱনবোধ আৰু সমাজ চেতনাৰ মিলনতে শ্ৰেষ্ঠ কবিতা সৃষ্টি হয়। তেতিয়া সেই কবিতাই নিঃসন্দেহে কালজয়ী দাবী কৰিব পাৰে। কবি নীলিম গোস্বামীৰ '[illegible]' নামৰ কাব্যগ্ৰন্থ বিভিন্ন জীৱন জিজ্ঞাসাৰ সন্ধান কৰিছে আৰু কেতিয়াবা সঠিক ইতিহাস চেতনাৰ দ্বাৰা উদ্বুদ্ধ হৈ পৰিছে। তেওঁৰ মতে কবিৰ কোনো দায়বদ্ধতা থাকিব নোৱাৰে। একমাত্র নিজৰ বিবেকৰ প্ৰতি কবি দায়বদ্ধ। সেয়ে কেতিয়াবা কবিয়ে প্ৰতিবাদৰ মাধ্যম হিচাবে বাছনি কৰে কবিতাক—

'ইতিহাসৰ প্ৰকোষ্ঠ সময় অস্থিৰ
অপৰূপ বুঢ় হোৱাৰ সময়ত
মানুহনো হৈ যাই লাগে কোনো এক
কাৰিকৰৰ কমাৰশালত শিয়া
মোৰ অনুভূতিক বনাব লাগে কাৰ
হাতোৰ মত।'

কবিতাক কেৱল লামৰ আবেগৰ বাহন বুলি কোৱাৰ দিন অতিক্ৰম উকলিল। সেই বুলি কবিতা কেতিয়াও কৃত্ৰিম শব্দ-যোজনা হব নোৱাৰে। নিশ্চিত ভাৱে ইয়াৰ এক স্বকীয় বাট আছে আৰু যি হ'ল কবিৰ দায়। [illegible] পাৰি। [illegible] কবিয়ে [illegible] আৰু [illegible] কবিতাত ইয়াৰ [illegible]। বৰ্তমান সাহিত্যৰ কবিতাত আছি এক সঠিক সামাজিক চেতনাৰ উদ্ভৱৰ আভাস পাইছোঁ। তেওঁৰ '[illegible]' এখন [illegible] কাব্যগ্ৰন্থ। মানৱীয় চেতনাৰ [illegible] 'জাতিৰ নৱকী' নামৰ কবিতাত তেওঁ লিখিছে—

'[illegible] নাচিলো মা' নৱকী
মুখৰ ঘামিখিনি মচিলি তই
তথা কৌশলীৰ নাচিলো আনিছু কাৰ
তুলা তুলসীৰ [illegible]
তই মুখ মেলিলেই উঠি আহে তোৰ
মোৰ মানুহৰ হৃদ
হেৰুৱালি ক'ত
নীলা আসমানত যেন মলিন চোৰ
হৈ গৈ [illegible]।'

আপেক্ষিক ভাৱে আমাৰ কিছু সাম্প্ৰতিক সময়ত কাব্যচৰ্চাত ব্ৰতী হৈ থকা কবি নৱকান্ত বৰুৱাদেৱৰ কথা প্ৰাসংগিক ভাৱে উল্লেখ কৰা প্ৰয়োজন। তেওঁৰ সদ্য প্ৰকাশিত '[illegible]' শীৰ্ষক কাব্যগ্ৰন্থখন এখন সঠিক জীৱনবোধৰ সাক্ষৰ। তেওঁৰ কবিতাৰ মননশীলতাই পাঠকক আকৰ্ষণ কৰে। ইয়াৰোপৰি প্ৰণীত অভিজ্ঞতা আৰু চেতনাৰ নিয়মিত প্ৰকাশে কবিতাসমূহক সাম্প্ৰতিক আবেদনময় কবিতাত অন্যতম স্থান দিয়া [illegible]। তেওঁৰ কবিতাৰ বাক্-ভংগী সৰল নহয় যদি কিন্তু ই প্ৰতিভা বিৰোধী নহয়, বৰঞ্চ সঠিক প্ৰতিভা চেতনাৰ বাহক। তেওঁৰ '[illegible]' কাব্যগ্ৰন্থৰ অন্তৰ্গত 'জন্ম-মৃত্যু' কবিতাৰ প্ৰকাশ ভংগী আৰু ভাৱৰ মাধুৰ্য্য আকৰ্ষণীয় তথা মনোগ্ৰাহী। তেওঁ লিখিছে—

'নাগালৰৰ দুৱাৰ মুখত জয় বিজয় ।
একো নকৰা ।
আমাৰ মাথো চেৰাই মানৰ মন নেপায় ।
উলট ফুলৰ খহলা উঠিৰ মাজেৰে
দেখোঁ
ডুক আসনৰ গামোছাখনত তেজৰ বুটা !
হাত ভৰি নাই জগন্নাথৰ ঠেং কোঙা ।
তেজৰ ডোঙাত
সাঁতুৰি আছি চকুৰ পানীত গা ধুইছে ।
জগন্নাথে ।
ৰঙা ফুলৰ জহিল খোপা, চকু মোপা
ঠৰঙা গাৰে
নীলতেলীয়া জয় বিজয় । দুৱাৰ মুখত
থিয় দি আছে
অনৰ্থকৰ বৰ্থীয়া হৈ ।'

সাম্প্ৰতিক কবিতাৰ অন্য এটি দিশৰ কথা এইখিনিতে উনুকিয়াই থোৱা ভাল । এই দিশটো গঢ়ি উঠিছে এক ধৰণৰ প্ৰেমৰ কবিতাৰ ওপৰত । এই দিশটোত যিসকল কবিয়ে আত্মনিয়োগ কৰিছে তেওঁবিলাকৰ বিশেষত্বটো শক্ত হৈ উঠিছে ভাষাৰ কাৰিকৰীৰ ওপৰত । ইয়াত সততে এটা ৰোমাণ্টিক প্ৰৱণতা দেখা যায় । এই শ্ৰেণীৰ কবিতাই এক বিশেষ শ্ৰেণী পাঠকৰ বাবে মনৰ খোৰাক হয়তো যোগাব পাৰে, কিন্তু ই যিহেতু বাস্তৱ সমস্যাৰ উদ্ধৃত নহয় সেই গতিকে ইয়াৰ চিৰন্তনতাও ক্ষন্তেকীয়া । সাম্প্ৰতিক অসমীয়া কবিতাত প্ৰেমমূলক কবিতা সৃষ্টি কৰা কবিসকলৰ ভিতৰত অনুভৱ তুলসী অন্যতম । তেওঁৰ 'নাজমা'ত সুন্দৰ চিত্ৰকল্প, জাতে-পাতে অসমীয়া কিছু অব্যৱহৃত শব্দৰ প্ৰয়োগ আৰু গভীৰ সংবেদনশীলতাই ৰসজ্ঞ পাঠকৰ অন্তৰ স্পৰ্শ কৰে । তেওঁৰ প্ৰকাশ ভংগীৰ চাৰুতাৰ এটি নমুনা দিছোঁ—

'হে সমকালৰ কবিতা
তুমাৰ পৰশেৰে মাতিছোঁ
ভাৱনেৰে নামি আহিবা
নাজমা, সোনৰ সপোন ।'

সাম্প্ৰতিক অসমীয়া কবিতাত বিষয়ৰ ব্যাপকতা ক'ম । কবিসকলৰ দৃষ্টি আৰু দৃষ্টিভংগী দুয়োটাই বাস্তৱানুগ । সাম্প্ৰতিক কবিসকল কিছু কঠোৰ হৈ পৰিছে আৰু কঠোৰ অন্তৰকৰণেৰে সমস্যাৰ উৰ্দ্ধলৈ যোৱাৰ প্ৰয়াসেৰে তেওঁলোকে গভীৰ সাধনাও কৰিছে । সভ্যতা, সংস্কৃতি আদিৰ স্বৰূপ কবিসকলে বুজি উঠিছে । এই পৰিপ্ৰেক্ষিতত এগৰাকী কবি কদ্ৰসিংহ মটকে কৈছে—

'সভ্যতা ম'ত সোণ-ৰূপৰ মুদ্ৰা, ৰঙা নীলা
মাৰ্বলৰ অট্টালিকা
সংস্কৃতি ফেশনাস্ত্ৰৰ হাঁহি, অল্লানহঁতৰ নাচ
ভাত খোৱাক বিৰ্ বিৰ্ বতাহ
অথবা মুকলি আকাশৰ কথা নক'বা ।'

সাম্প্ৰতিক কবিতা আৰু কবিৰ এখন দীঘলীয়া তালিকা প্ৰস্তুত কৰা আমাৰ উদ্দেশ্য নহয় । মাথো সাম্প্ৰতিক কবিতাৰ পটভূমিকাত ইয়াৰ প্ৰগতিশীলতাৰ আভাস এটি দিবলৈ প্ৰবন্ধত প্ৰয়াস কৰা হৈছে । বৰ্তমান বিজ্ঞানৰ, গতিশীলতাৰ যুগ । কিন্তু এই গতিশীলতাই যাতে আমাক এখন কৃত্ৰিম জগতলৈ লৈ যাব নোৱাৰে তাৰ বাবে কবিসকল সচেতন হোৱা উচিত আৰু সাম্প্ৰতিক অসমীয়া কবিতাত ইয়াৰ এক আভাস আমাৰ চকুত পৰিছে । ৰবীন্দ্ৰ চৰকাৰৰ ভাষাত হয়তো সকলোৱেই এখন মন যায়—

'হে নিউক্লিয়াৰৰ অগ্নযুগ
চকু মেলি থাকো জন্ম দিবা
মানুহৰ মুক্তিৰ অকৃত্ৰিম আদিম পৃথিবী ।'

আমি এতিয়া তাকেই প্ৰত্যাশা কৰিছোঁ যাতে কবিতা হয় কল্পনাৰ বৰ্ণনসনা বাস্তৱ সমন্বিত প্ৰতায় ।

উন্নতি আৰু ৰূপান্তৰ পদ্ধতি

● ফণীন্দ্ৰ দাস
প্ৰবক্তা, বাণিজ্য বিভাগ

পদ্ধতিগত ভাৱে আৰ্থসামাজিক উন্নতিত বিভিন্ন উপাদানে অৰিহণা আৰু উৎসাহ যোগায়, সেইবোৰৰ ভিতৰত মূলধন একত্ৰীকৰণ, প্ৰাকৃতিক গঠন আৰু শেহতীয়া সাংগঠনিক সুবিধা, জ্ঞানৰ প্ৰসাৰতা, কাৰিকৰী ব্যৱস্থা, মূল্যবোধৰ আধুনিকীকৰণ, বাস্তৱমুখী উৎপাদনক্ষম কৰ্মপদ্ধতি ইত্যাদি। যদিও এই উপাদানবোৰৰ অৰ্থনৈতিক উন্নতিত আপেক্ষিক সম্পৰ্কৰ সাল-সলনি ঘটে তথাপিও এই উপাদানবোৰৰ বৰগুণি অৰ্থনৈতিক বা সামাজিক উন্নতিৰ দিশত নুই কৰিব নোৱাৰি। কিয়নো যেনেকৈ কৃষি আয়ৰ উন্নতিয়ে ব্যক্তিগত মূলধনী আয়ৰ উন্নতি সূচায় আকৌ যেতিয়া ব্যক্তিগত মূলধনী আয় বৃদ্ধি হয় তেতিয়া আৰ্থসামাজিক উন্নতিৰ বাবে মানৱ সম্পদ, সমাজ আৰু অৰ্থনীতিৰ পৰিবৰ্তন হয়। কিন্তু বৰ্দ্ধিত কৃষি আয়ৰ আদিতে অৰ্থনৈতিক আৰু সাংস্কৃতিগত উপাদান সমূহৰ পৰা পোৱা প্ৰকাম্য সুবিধাৰ জলসিঞ্চন ব্যৱস্থাৰ উন্নতি হব লাগিব।

বাস্তৱিকতে ভাৰতবৰ্ষৰ পৰিকল্পিত উন্নতি সম্পূৰ্ণৰূপে অৰ্থনৈতিক দৃষ্টিকোণৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল, সেয়েহে আৰ্থ-সামাজিক উন্নতিৰ ক্ষেত্ৰত সামাজিক অথবা সাংস্কৃতিক উপাদান সমূহৰ আপেক্ষিক বা সম্পূৰ্ণ হস্তক্ষেপ নুই কৰি অহা হৈছে। এই অন্য অৰ্থনৈতিক উপাদানবোৰৰ ভিতৰত আটাইতকৈ উল্লেখযোগ্য হৈছে জ্ঞান আৰু শিক্ষা বিস্তাৰ। কিয়নো জ্ঞান আৰু শিক্ষাৰ দ্বাৰাইহে মানৱ জাতিয়ে স্বকীয় অৰ্থনীতিক শক্তিশালীকৈ প্ৰতিষ্ঠিত কৰিব পাৰে। আৰ্থাৰ লুইছে বৰ্ণনা কৰিছিল যে "জ্ঞানে হৈছে উন্নতিৰ সঠিক উপায়[১]।" লিখনিৰ উদ্ভাৱনৰ আগতেই অতিকৈ দৰকাৰী উদ্ভাৱন আছিল জ্ঞানৰ সঞ্চয় আৰু প্ৰসাৰ, যিয়েই বিস্তৃত ভাৱে নৈমিত্তিক কাৰ্য্যাৱলীত জ্ঞান বৰ্দ্ধনত অৰিহণা যোগায়। শিক্ষা হৈছে জ্ঞান আহৰণৰ পৰিসীমা বৃদ্ধিৰ একমাত্ৰ উপায়। সেয়েহে উন্নতিৰ বাবে শিক্ষাৰ বৰগুণিয়ে এক গুৰুত্বপূৰ্ণ স্থান অধিকাৰ কৰে। নবেল বঁটা বিজয়ী থিওডোৰ ক্লাত্‌চএও শিক্ষা আৰু প্ৰশিক্ষণৰ দ্বাৰা মূলধন একত্ৰীকৰণ কৰি আৰ্থসামাজিক উন্নতিৰ ওপৰত গুৰুত্ব আৰোপ কৰিছে।[২] মূলধন গঠনৰ অন্যান্য উপায়তকৈ মানৱ জাতিৰ উৎপাদনশীল ক্ষমতাৰ আটাইতকৈ গুৰুত্বপূৰ্ণ স্থান আছে আৰু মানৱ জাতিৰ শিক্ষা প্ৰশিক্ষণ বিনিয়োগ কৰাটোৱেই মূলধন গঠনৰ উত্তম উপায়। ক্লাত্‌চে আকৌ কৈছে যে মানৱ সম্পদে হৈছে ৰাষ্ট্ৰীয় সম্পদৰ ভেটি। কিয়নো জনসাধাৰণে মূলধন একত্ৰীকৰণ, প্ৰাকৃতিক সম্পদৰ বিস্তাৰ, সামাজিক, ৰাজনৈতিক আৰু অৰ্থনৈতিক গাঠনিৰ সৃষ্টি কৰি আৰ্থিক উন্নতিত সহায় কৰে। সেইদৰে অৰ্থনীতিবিদ ফ্ৰেডাৰিক হৰ্‌বিচন্‌, চাৰ্লচ মেয়াৰেও অৰ্থনৈতিক উন্নতিত শিক্ষাৰ অৰিহণা স্পষ্ট কৰিছে।[৩]

[illegible] হৈছে সংস্কৃতিৰ বিশেষত্ব।" মূল্যবোধৰ ধাৰণা আছে। সামাজিক মূল্যবোধে আৰু সামাজিক উন্নতিক যথেষ্ট সহায় কৰে। যেনে ম্যাক্সৱেবাৰৰ প্ৰটেষ্টাণ্ট নীতি শাস্ত্ৰ, মিতব্যয়িতা, কঠোৰ পৰিশ্ৰম, কৰ্মৰ প্ৰতি মনোনিৱেশন ইত্যাদিৰ উদ্দেশ্য আছিল আধুনিক পুঁজিবাদী মূল্যবোধৰ দ্বাৰা অৰ্থনৈতিক উন্নতিৰ পথ প্ৰশস্ত কৰা।[৪] মূল্যবোধ হৈছে মনোনিৱেশনৰ কেন্দ্ৰ, যিয়েই সামাজিক তথা অৰ্থনৈতিক ক্ৰিয়া-প্ৰতিক্ৰিয়াৰ গুৰুত্ব নিৰ্ণয় কৰে।

সামাজিক মূল্যবোধৰ দ্বাৰা অৰ্থনৈতিক উন্নতিৰ ক্ষেত্ৰত হেগেন প্ৰমুখ্যে চিন্তাবিদৰ আলোচনা উল্লেখ কৰিব পাৰি।[৫] হেগেনৰ মতে কোনো দেশৰ অৰ্থনৈতিক উন্নতিৰ বিস্তাৰ-কৰণ সেই দেশৰ জনসাধাৰণৰ ইচ্ছা শক্তি মোচনৰ উপায়ৰ বিভিন্নকৰণৰ সৈতে জড়িত। কিয়নো ইচ্ছা শক্তি মোচনৰ মানসিক ধাৰণা হৈছে বিশেষ কম পৰিচালক বৰ্তমান কৰ্মশক্তি বৃদ্ধি বৈজ্ঞানিক কাৰণ এইটো বৃদ্ধি দক্ষতা পূৰ্ণ আৰু তীব্ৰ। ইয়াৰ ফলত মানৱ জাতিৰ উৎপাদনশীলতা আৰু উৎপাদনৰ বৃদ্ধিত যথেষ্ট অৱদান পৰিলক্ষিত হয়। সেয়েহে ইচ্ছা শক্তি মোচনৰ প্ৰধান উৎস হৈছে মানৱৰ মূল্যবোধ নিশ্চয়।

এলেক্স ইনকিলছে "আধুনিক হোৱা" পদ্ধতিত উল্লেখ কৰিছে যে মানৱ জাতিৰ প্ৰকৃতিৰ পৰিবৰ্তনৰ ফলতহে অৰ্থনৈতিক উন্নতিৰ পথ পাব পাৰি, যদিও বংশানুক্ৰমিক মানৱ সত্তাটোৱে আৰু সামাজিক উন্নতিৰ বাহক তথ্যাপিতো আৰ্থসামাজিক উন্নতিত কিছুমান সংলগ্ন উপাদানৰ ভূমিকা উল্লেখযোগ্য। বয়সস্থ ব্যক্তিৰ বিশ্বাসযোগ্য কিন্তু কিছুমান মৌলিক পৰিবৰ্তন নম্ৰসত্তাৰ পৰ্যায় কৰাটো উচিত। ইনকিলছে কৈছিল যে শিক্ষা হৈছে মানৱ জাতিক আধুনিকীকৰণ কৰাৰ এটা শক্তিশালী শক্তি। অৰ্থনীতিৰ পৰিবৰ্তন আৰু বিনিয়োগ এই ক্ষেত্ৰত বিশেষ উল্লেখযোগ্য [illegible] অধিকাৰ কথা দেখা যায়। পৰিবৰ্তন [illegible] পৰিসীমাহীন পৰিবৰ্তনৰ মান এটা পৰিবৰ্তন [illegible] গুৰুত্ব সহকাৰে সহায় কৰে, বিশেষকৈ [illegible] নিকৌকৰণৰ সুবিধা বহুতো আছে।[illegible]

অৰ্থনৈতিক উন্নয়নত সামাজিক মূল্যবোধৰ ওপৰত গুৰুত্ব দিয়া আন এজন অৰ্থনীতিবিদ হৈছে— হাৰ্ভে লিবেনষ্টেইন।[৬] হাৰ্ভেৰ মতে অধিক হাৰত জনসাধাৰণৰ ভাৱধাৰা, চিন্তাচৰ্চা পৰিবৰ্তন কৰি আধুনিক চিন্তাচৰ্চাৰ আঁতৰাই বংশানুক্ৰমিক সমাজৰ উন্নতি সাধিব পাৰি। হেগেনৰ মতে মূলধন একত্ৰীকৰণেই একমাত্ৰ অৰ্থনৈতিক প্ৰগতি পৰিবৰ্তন নহয়। মূলধন আৰু উৎপাদনৰ ঊৰ্ধগামী পৰিবৰ্তনৰ অনুপাতেহে দেশৰ মূলধনৰ পৰিমাণ আৰু উৎপাদনৰ গতি নিৰ্ণয় কৰে। ফলত দেশৰ সামূহিক পৰিবৰ্তনৰ গতি নিৰ্ণয় কৰিব পাৰি। লিয়েবেনষ্টেইনে ব্যক্তিগত কৰ্মত মনোনিৱেশ আৰু কঠোৰ প্ৰচেষ্টা অৰ্থনৈতিক উন্নতিৰ প্ৰথম পদক্ষেপ বুলি অভিহিত কৰিছে। কিয়নো এজন ব্যক্তিয়েই ব্যক্তিগত কৰ্মক্ষমতা আৰু কৰ্মৰ পৰিসীমা নিজেই নিৰ্ধাৰণ কৰিব পাৰে কিন্তু এই ক্ষেত্ৰত সামাজিক মূল্যবোধ হৈছে ভেটি স্বৰূপ।

চাইমন-কুজনেটছে জনমূৰি মূলধনী আয় আৰু জনসংখ্যাৰ অৰ্থনৈতিক উন্নতিৰ গতি নিৰ্ধাৰণৰ আটাইতকৈ উল্লেখযোগ্য বৈশিষ্ট্য বুলি ব্যাখ্যা কৰিছে।[৭] জনমূৰি মূলধনী আয় বৃদ্ধিৰ লগে লগে উৎপাদিত দ্ৰব্য আৰু সেৱাৰ চাহিদাও বাঢ়ি যায়। ফলত কৰ্ম শক্তিৰ বিস্তাৰ আৰু শ্ৰমিক তথা জনসাধাৰণৰ কৰ্মৰ পৰিবৰ্তন হয়। সেয়েহে অৰ্থনৈতিক উন্নতি আৰু জনসাধাৰণৰ উপায়ক সম্পৰ্কৰ বৃদ্ধিৰ ফলস্বৰূপ হৈছে

জন্মহাৰ আৰু বৃদ্ধি।

অৰ্থনৈতিক উন্নতিৰ প্ৰাথমিক অৱস্থাৰ প্ৰধান বৈশিষ্ট্য হৈছে জনসংখ্যাৰ গতি অনুযায়ী অৰ্থনীতিৰ ক্ষেত্ৰত উচ্চ জন্ম, মৃত্যুৰ হাৰ আৰু জনসংখ্যাৰ চক্ৰ-সামান্যতাই অগ্ৰণী ভূমিকা লোৱা যায়। কিন্তু যেতিয়া অৰ্থনীতিৰ উন্নতিৰ বিভিন্ন ব্যৱস্থা লোৱা হয় যেনে খাদ্য দ্ৰব্যৰ উৎপাদন বৃদ্ধি, স্বাস্থ্য বিজ্ঞানৰ উন্নতি, নিম্নগামী মৃত্যু আৰু জনসংখ্যাৰ হাৰ ইত্যাদি আৱিষ্কাৰৰ ফলস্বৰূপ সমাধানৰ বাবে জ্ঞান আৰু শিক্ষাৰ যোগেদি দৰকাৰ কিছুমান জ্ঞান আৰু শিক্ষাৰ অবিহনে সকলোবিলাক লোৱাৰ আগতেই ব্যক্তিগত পৰাজয় অনিবাৰ্য্য, ফলস্বৰূপে দুখিৰ আৰ্থসামাজিক উন্নতিতে পৰিলক্ষিত হয়। ●

গ্ৰন্থ বিৱৰণি—

১। আৰ্থাৰ লুইচ ; ১৯৫৭, থিওৰি অ'ফ ইক'নমিক গ্ৰোথ, লণ্ডন, এলেন এণ্ড আনউইন।

২। থিওদোৰ স্কাডচ ; ১৯৬৩, ইক'নমিক ভেলু অফ ইদুকেছন, নিউ-ৰ্যক, ক'লম্বিয়া-ইউনিভাৰছিটি প্ৰেছ।

৩। ফ্ৰেদাৰিক হৰবিচন ; ১৯৬৪, ইদুকেছন মেন পাৱাৰ এণ্ড ইক'নমিক গ্ৰোথ, এমচিগ্ৰ হিল কোম্পানী।

৪। মাৰ্ক ওৱেবৰ ; ১৯৫২, দি প্ৰটেষ্টান ইথিক এণ্ড দি স্পিৰিত অফ কেপিটেলাইজম, লণ্ডন, জৰ্জ এলেন এণ্ড আনউইন লিমিটেড।

৫। ডেভিদ এমচি ক্লিলেণ্ড, ১৯৬১, দি এচিভিং ছোচাইটি, ভাননষ্টান কোম্পানী।

৬। এলেক্স ইনকিলে ; ১৯৭৪, বিকামিং মদাৰ্ণ, হেইমেন লণ্ডন।

৭। হাৰবে লিভেন ষ্টেইন ; ১৯৫৭, ইক'নমিক বেকৱাৰ্ডনেচ এণ্ড ইক'নমিক ডেভালপমেণ্ট; নইওৰ্ক উইলে।

৮। চাইমন কুজনেটচ ; ১৯৭১, ইক'নমিক গ্ৰোথ অফ নেচন বেল্কেপ প্ৰেছ।

৯। এন্-আই-আৰ-দি, ১৯৮৯ ডেভলপমেন অফ ৰুৰেল পোৰ হাইদৰাবাদ।

বিহুগীতত এভুমুকি

• ৰম্পালী ৰায় চৌধুৰী

জাৰৰ ঠেঁটুৱা লগা দিনকেইটা অতিবাহিত হোৱাৰ লগে লগে নঙঠা গছ-গছনিৰ নতুন পাত মেলি, ফল-ফুলেৰে জাতিকাৰ হৈ প্ৰকৃতিৰ নতুন সাজেৰে সাজি-কাচি ওলাই আহি বসন্তই আগবঢ়ায় নতুন সম্ভাৰ। বসন্তৰ আগমনিৰ খবৰ পাই সকলো ৰাইজে আনন্দত মতলীয়া হৈ বসন্তোৎসৱ পাতি নৃত্য, গীত আদি গায়—

"ঘৰতো নৰহে মন সমনীয়া
পথাৰতো নৰহে মন
কমুৱা তুলাবোৰ মিলৰে উৰে
সিদৰে উৰিবৰ মন"

আমাৰ বতাৰী বিহু তাৰেই নিদৰ্শন। প্ৰত্যেক ভাষাৰে নিজা গীতি সাহিত্য আছে। অসমীয়া ভাষাৰ আদি যুগ আৰু বিহু গীত এই বহুমুখী জন-সাহিত্যৰ এটা অংশমাত্ৰ। ৰাইজে প্ৰকৃতিৰ বিভিন্ন সৌন্দৰ্য্য ৰাশি, নিজৰ দৈনন্দিন জীৱনৰ অভিজ্ঞতা, প্ৰেম-বিৰহত নিজৰ অন্তৰত জাগৰিত ভাব এই গীতবোৰৰ জৰিয়তে প্ৰকাশ কৰিছিল নিভাঁজ, সৰল, অন্তৰস্পৰ্শী ভাষাৰে। অসমৰ গাৱেঁ-ভূঞে বিহুগীত সিঁচৰিত হৈ আছে। কিন্তু ইয়াতে প্ৰশ্ন হব পাৰে যে এই বিহুগীত আহিল ক'ৰ পৰা? আচলতে বিহু গীত ৰচনা কৰা হৈছিল কেতিয়া তাৰ বিষয়ে বেলেগ বেলেগ মত। মুঠতে এই খিনিকে কব পাৰি যে প্ৰাচীন অসমীয়া সমাজৰ মনৰ আৱেগ-অনুভূতি আদি প্ৰকাশ এটা শ্ৰেণীৰ গীতৰ প্ৰথম ৰচনাৰ উৎস।

বিহু গীতৰ বিষয়ে ভাবি চালে সাধাৰণতে কেইটামান কথা মনলৈ আহে— গীতৰ ৰচক, ৰচনাৰ কাল আৰু সুৰ। অক্লান্ত পৰিশ্ৰম কৰি হোজা গাৱঁলীয়া সৰে মনৰ আনন্দৰ কাৰণে মনৰ গুপ্তভাৱবোৰ এজনে আন এজনৰ আগত প্ৰকাশ। কৰাৰ কথাকেই লৈ এই প্ৰকাশ গীতত পৰিণত হ'লগৈ; আৰু ইয়েই বিহুগীত। বিহু গীতৰ সুৰ বুজা অতি কঠিন, ইয়াৰ অৰ্থ আৰু উপভোগ কৰিবলৈ সকলো সক্ষম নহয়। ইয়াৰ অৰ্থ বুজিবলৈ হলে লাগে অভিজ্ঞতা মুক্ত চিন্তা দেশ-বিদেশৰ সাহিত্য আৰু লোকগীত সমূহৰ জ্ঞান। কিছুমান গীত দ্বাৰ্থবোধক, ৰহস্যপূৰ্ণ আৰু জটিল। যেনে :—

"শিলে বালি চৰাই গিলে ঐ লাহৰী
শিলে বালি চৰাই গিলে,
আৰু বেজি বিহুখন চাবলৈ নেপালোঁ
মতা ম'হ বথীয়া দিলে।"

এই ফাঁকি গীতলৈ মন কৰিলে দেখা যায় যে— তিৰোতাক স্বামীয়ে বা আন কোনো অভিভাৱকে মতা ম'হ ৰখিবলৈও দিব পাৰে নাইবা বিহুক পিচ পেলাই গুৱালে ম'হ ৰাখি থকাৰ দৰে বিহুৰ সময়ত ঘৰতো আৱদ্ধ ৰাখিব পাৰে। তেতিয়া আবদ্ধ কথাটো "শিলে বালি চৰাই গিলা'ৰ দৰে অদ্ভুত বা চলিত প্ৰথাৰ বিৰোধী বুলি ধৰা হৈছিল। আনহাতে এই বিহুগীতত হাস্য ৰসৰ আগতে দুৰ্বোধ্য গীতৰ ঠাঁচ পোৱা যায়।

"মাথিৰ মূৰে কাটি চোলটি সাজিলোঁ
পিপৰাৰ চালেৰে চালোঁ।
জেলেকুৰ চালেৰে ৰবতি বাতিলো
ফৰিঙৰ ঠেঙেৰে বালোঁ।"

ভগৱানে আমাক তিনিটা বস্তু দিছে—সমাজ, বন্ধুত্ব আৰু প্ৰেম। সেইদৰে আমাৰ বিহুৱা কবিয়ে গাইছিল ঃ

"হাঁহ হৈ পৰিম গৈ তোমাৰে পুখুৰীত
পাৰ হৈ পৰিম গৈ চালত
ঘাম হৈ ওলাম গৈ তোমাৰে শৰীৰত
মাখি হৈ চুমা দিম গালত।"

প্ৰকৃত প্ৰেম অজৰ অমৰ। সেই বাবেই বিহু গীতত আছে—

"পীৰিতি নেভাগে পীৰিতি নিচিগে
পীৰিতি নপৰে সৰি
যত মেৰিয়াবা তাতে মেৰ খাবা
পীৰিতি মৰমৰ জৰি।"

বিহুগীতৰ নানান দিশ আলোচনা কৰিলে দেখা যায় যে বিহুগীত অকল প্ৰেম বিৰহৰ কাহিনীৰ মাজতে আবদ্ধ হৈ থকা নাই, বৰং গোটেই অসমীয়া সমাজৰ এটা জাতীয় চিত্ৰ অঙ্কিত কৰি ৰাখিছে। আমি সকলোৱে ভগৱানক বিশ্বাস কৰোঁ। মানুহে নিজ কৰ্ম্মফল মতে যি ফল ভোগ কৰে সেই ফল ভগৱানৰ নিৰ্দ্দেশ মতে হোৱা বুলি মানি লয়। মানুহে বিশ্বাস কৰে যে ভগৱানে যাৰ ভাগ্যত যি ফলাফলৰ হিচাপ লিখি দিছে সেই ফলৰ লৰচৰ নহয়। সেয়ে এজন ভগৱান বিশ্বাসী ডেকা প্ৰেমিকে তেওঁৰ আপোনজনীৰ প্ৰতি আসক্ত হৈ তেওঁক পাবলৈ ভগৱানৰ ওপৰত ভৰসা কৰি কয়—

"বিধি ঐ স্ৰজোতা তেৱেঁই পালোঁতা
তেওঁৰ ওপৰত ভৰ
তোমাৰে মোৰে যদি জোৰা আছে
তেৱেঁই পাতি দিব ঘৰ।"

ৰঙালী বিহুৰ সময়ত গছৰ নতুন কুঁহিপাত ধৰে। কপৌ, নাহৰ, কেতেকী ফুল ফুলি গোন্ধে আমোল-মোলায় আৰু কুলি, কেতেকী চৰাইৰ মাতে ৰাপতে জেউতি চৰায় বিহুৱা কবিৰ অন্তৰত প্ৰাকৃতিক সৌন্দৰ্য্যৰ চাপ পেলায়। বিহুগীতবোৰৰ পৰা ইয়াৰ প্ৰমাণ পোৱা যায়।

"এইবেলি বিহুটি ৰমকে ঐ জমকে ঐ
নাহৰ ফুল ফুলিবৰ বতৰ
নাহৰ ফুলৰ গোন্ধে পাই লাহৰীৰ তত নাই
গছকি ভাঙি যায় যঁতৰ।"

প্ৰাকৃতিক সৌন্দৰ্য্যত ভোল গৈ বিহুগী কবি ৰঘুনাথ চৌধাৰীদেৱে গাইছে—

"লুইতৰ পাৰে পাৰে কঁহুৱাৰ ফুল
বতাহত হালি জালি
চৌৱে চৌৱে চৌ খেলি
তুষাৰ বিপুল কান্তি ধৰিছে বিপুল
যেন সুৰত ৰজিনী পুলকে আকুল।"

তাঁতশাল অসমীয়া সমাজৰ এটা আপুৰুগীয়া বস্তু। অসমীয়া তিৰোতাৰ জীৱনটো যেন ইয়াৰ লগত জড়িত। আগৰ কালত তাঁত বব নজনাটো অসমীয়া ছোৱালীৰ বাবে দোষণীয় বুলি ধৰা হৈছিল আৰু সেয়ে বিয়াৰ সময়ত ছোৱালীৰ আন আন গুণৰ লগত বোৱা-কটা বিষয়ৰ দক্ষতাও বিচাৰ কৰা হৈছিল— বিহুগীতত আছে—

"যঁতৰত কাটি যাবা পাজি ঐ মইনা
যঁতৰত কাটি যাবা পাজি,
যদি মনে আছে ন ছেলেং পাবলৈ
ছোৱালী আনিবা কাজী"

আমাৰ সমাজত এষাৰ লোক-প্ৰবাদ আছে যে "শাল বব নেজান ৰসেৰ কমলা বিয়া নকৰাও ভোক" অসমীয়া ছোৱালীয়েও এই কথা উপলব্ধি কৰিছিল আৰু সেয়ে বোৱা-কটা নজনাটো দুখ আৰু লাজৰ কথা বুলি ভাবিছিল।

বৰ্ত্তমান সমাজত ইয়াৰ উজ্জ্বতাটোহে দেখা যায় আৰু লিপ্ৰুণ্টিকে তাঁতশালৰ স্থান অধিকাৰ কৰা যেন অনুমান হয়। (অৱশ্যে সকলোৱে ক্ষেত্ৰত নহয়) তাঁতশাল, অসমীয়া

সমাজৰ অসমীয়া তিৰোতাৰ ঘনিষ্ঠ সম্বন্ধ আছিল। তেওঁ ছোৱালী বিয়া দিয়াৰ সময়ত পৰিয়ালৰ সকলোৰে লগতে চেনেহীৰ তাঁত শালেও দুখ কৰিছিল বুলি ধৰি লোৱা হৈছিল। বিহুগীতত আছে—

ৰৰঘৰত কান্দিলে মাকে বাপেকে
মাৰলত কান্দিলে ভনী
বাৰীৰ পিছে চালে কান্দে তাঁতৰশালে
আইদেউক বিয়া দিম বুলি।"

বিহুগীতত তামোল-পাণৰ স্থান ওখ, আনকি তামোল-পাণৰ যোগেদিয়েই পবিত্ৰ প্ৰণয় ঘটে। অসমীয়া সমাজত এখন তামোলৰ মূল্য বহুত। প্ৰণয় সম্বন্ধত তামোলৰ শক্তি অসীম। কটা তামোলত প্ৰকাশ পায়— নিতৌৰ হেয়জ্ঞান কৰিব নোৱাৰা প্ৰবল ইচ্ছা, সবল আন্তৰিকতা আৰু চেনেহৰ মাদকতা। মৰমীজনীৰ পৰা কটা তামোল খাই আনন্দত উতলুৱা হোৱা চিন বিহুগীতত পোৱা যায়।

"কিনো তামোলখনি দিলা মোৰ মইনা
দুখনি হাতেৰে লওঁ।
সেইনো তামোলখনি খাবৰনো খ্ৰা
তোমালৈ বলিয়া হওঁ।"

এইদৰে বিহুগীতৰ ভনিয়তে ৰং কৌশলৰো আভাস পোৱা যায়। ইয়াৰ উপৰিও বিহুগীতত হাস্যৰসৰ সুন্দৰ ছবি পোৱা যায়। তলৰ গীত ফাঁকি তাৰেই উৎকৃষ্ট প্ৰমাণ:

"মাখিৰ মূৰে কাটি চোলটি সাজিলোঁ
পিপৰাৰ চালেৰে চালো
জেলুকৰ চালেৰে ...... বাজিলো
ফাৰিঙৰ ঠেঙেৰে বালো।"

অসমীয়া কাব্য সাহিত্যৰ ৰোমান্টিক যুগ সম্বন্ধে আলোচনা কৰি শ্ৰীহেম বৰুৱাদেৱে মন্তব্য কৰিছে যে 'অসমীয়া সাহিত্যত বনগীত আৰু বিহুগীতৰ লেখিয়া লোকগীত, বিষয়বস্তু আৰু প্ৰাঞ্জলতাৰ বাহিৰে ৰোমান্টিক প্ৰাণ গীতৰ প্ৰেৰণা যোগাবলৈ আন উপাদান নাছিল।' ●

শায়েৰী

(১) সায়েদ ওহ বহুত খুচ কিচমত হোতা,
জিচকো তোমহাৰা ইন্তেজাৰ হ্যায়।
গলতি ছেহি ছহি একবাৰ কহ দেতা,
হামছে তুমকো প্যাৰ হ্যায়!!

(আশা) তেওঁ বৰ ভাগ্যৱান হলহেতেন যিজনে তোমাৰ অপেক্ষাত বৈ আছে ভুলতে এবাৰ কৈ দিয়ানা, হয় তোমাক মই ভাল পাওঁ।

(২) দিল ডুবে হো ইয়া ৰৰাত লিয়ে কিস্তি
লেকিন সাহিল পৰ কই কেহৰাস নেহী
হোতা।।

ৰৰযাত্ৰী লৈ অহা নাও এখনত ডাঙৰ আশা এটি ডুব গ'ল সাগৰৰ মাজত, কিন্তু পাৰে এই বিষয়ে অজ্ঞাত।

(৩) তুমছে ওৰ ক্যা মাংগু ইয়া কহে জাজা,
বচ ইতনা কেহ দেনা ইয়ে আসীক থা
মেৰা বেলাৎ কা

তোমাৰ পৰা আৰু কি খুজিম প্ৰিয়া, সেই
অতীতৰ দিনবোৰৰ প্ৰতিদান,
মাথোঁ এইখিনি কৈ দিয়া "এইজন মোৰ প্ৰেমিক
আছিল এসময়ত।"

সংগ্ৰাহক—
খাইৰুল আলম

...... [illegible] [illegible] সবার সাথে

আমার সবার [illegible] ।

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ......

[illegible]

বি, এইচ্, কলেজ, '৯০

□ ধীৰেন শৰ্মা

ন হি জ্ঞানেন সদৃশং পবিত্ৰমিহ বিদ্যতে ।
তৎ স্বয়ং যোগসংসিদ্ধঃ কালেনাত্মনি বিন্দতি ॥
—চতুৰ্থোঽধ্যায়ঃ (গীতা)

তুমি বাৰু গম পাইছানে
কপালী সময়ে দেও দি মাতিছে তোমাক
নিৰ্জনতাৰ পোছাক পিন্ধি তুমি বহি আছা
মুখত মিচিকিয়া হাঁহি
পঁচিশটা সোনালী বসন্তৰ অপেক্ষাৰতত তোমাৰ
মাত অমাতৰ কাতৰ উৎসৱ
বুকুত তোমাৰ মাতাল তেজৰ ফটিকা
কৃষ্ণচূড়াৰো সপোন ভাগিল যৌৱনৰ দুপৰীয়া
কেন্টিনৰ পিৰালিত বহি চকু জুৰোৱা অসংখ্য প্ৰেমিক
আজি তোমাৰ বুকুৰ উত্তাপত মাতাল
আবেগৰ পিয়লা হাতত লৈ যাঁচিছে ভালপোৱা
তুমি বাৰু গম পাইছানে
তোমাৰ পুৰণি প্ৰেমিকবোৰ আহিলে তহল দি ফুৰে
তোমাৰ আপাদ-মস্তক
সিহঁত আহিলে তুমিও দেখোঁ আকুল হৈ পৰা
তুমিয়েতো এদিন বুকুৰ উম্ দি আলিংগন কৰিছিলা
তোমাক সিহঁতে পাহৰিব নোৱাৰে
তুমি বাৰু গম পাইছানে
বাহুত ওলমি তোমাক বিচাৰি আহে
প্ৰতিদিন দুহেজাৰ প্ৰেমিক
সূৰ্য্য প্ৰেমিক সিহঁতৰ দুচকুত আকাশৰ নীলিমা
তোমাৰ দুহাতৰ উদাৰ কোমলতাৰে আঁকোৱালি লোৱা
অনাগত দিনৰ কৰ্মঠ ভবিতব্য
তুমি বাৰু গম পাইছানে
তোমাৰ সন্মুখৰ সোণালী পাৰ্কত বহি সিহঁতে
প্ৰাণভৰি তোমাৰ কথাকে পাতে
সিহঁতে তোমাৰ চকুত চকু থৈ
সংকটৰ বাটত সাহসৰ সংকল্প লয়
তোমাৰ অত্যুজ্জল প্ৰেমাৰত গৰিত সিহঁত
তুমি বাৰু গ'ম পাইছানে
সিহঁত নতুন প্ৰজন্মৰ নাগৰিক
সময় সিহঁতৰ বাবে
ভিখাৰীৰ ভিক্ষাপাত্ৰৰ দৰে ॥

●

অন্ধকাৰ এইটো নদীৰ পাৰ

□ সুনীল নাৰায়ণ গোস্বামী
জ্যেষ্ঠ অধ্যাপক, ইংৰাজী বিভাগ

অন্ধকাৰ আবৃত এইটো নদীৰ পাৰ
যাত্ৰী মই ৰৈ আছো অকলশৰে
যাত্ৰা মোৰ যাওঁ এখনি নাওৰ
আৰু হিয়া শীতল কৰা জোনাকী পোহৰ
ৰিনি ৰিনি দেখা পোৱা সেইটো পাৰৰ ।
কেতিয়া উদিত হ'ব নতুন সূৰ্য্য
অতৰাৰ ক্লেশ ক্লান্তি নিঃসঙ্গ মনৰ
চন্দ্ৰৰ জ্যোতিৰে আলোকিত হ'ব মোৰ
ধূমায়িত মনৰ আকাশ ?
মই মাথো জানো এটি কথা
অন্ধকাৰ কেউদিশে
নদীৰ এইটো পাৰত
যিটো পাৰে ৰৈ আছো মই ।
নেজানো হিচাপ নিকাচ
কতজন ৰৈ আছে জোনাক প্ৰয়াসী,
আছে যদি আন কোনো আঁউসী সাৰথি
মই থকা নিসময় নিস্তব্ধ তীৰত ;
নাৱত তীৰৰ কথা নকৰি ভ্ৰূক্ষেপ
এতিয়ে আশা মোৰ হৃদয় কোণৰ
কামনাৰ জোনাকী পাৰলৈ,
মোৰ স'তে পাৰ হ'ক নিৰাপদে সকলো যাত্ৰী
মই থকা অন্ধকাৰৰ এইটো পাৰৰ ।

●

সিহঁত

□ অজয় কুমাৰ নাথ

এজাক মানুহ আহিছিল
অৰণ্যৰ এজাৰ ফালি
সিহঁতৰ হাদয়ৰ গোন্ধ
আৰু শব্দৰ উৎসত
পৃথিৱীত প্ৰদীপ জ্বলিছিল
মানুহৰ হাদয়ে হাদয়ে
বসন্তৰ কুঁহিপাত মেলিছিল ।

কিন্তু সিহঁত গুচি গ'ল
আস !
আৰু যে সিহঁত নাহিবই

আৰু এজাক মানুহ !
সিহঁত ধুমুহাৰ দৰেই আহিছিল
সভ্যতাৰ চূড়ান্ত আসনত বহি
সিহঁত আলোক সিঁচি দিয়া
নতুন পুৰুষ (?)

কিন্তু মোৰ দেশৰ
ফাগুনৰ ধূলিবোৰ
সিহঁতে তেজেৰে তিয়াই দিছিল ০০

আজি আৰু এজাক মানুহ আহিছে
এটা নতুন সূৰ্য্যৰ সন্ধানত
সম্প্ৰতি সিহঁত এডাল জ্বলন্ত শিখা !

●

এইদৰেই

(এলচালভাদৰৰ সেবিকা বন্ধুলৈ)

☐ প্ৰাণেশ্বৰ বড়ো /

আংগোলাৰ অৰণ্যত সেউজীয়া গছৰ মাজে মাজে
কফি বাগানৰ সেউজী পাতৰ তালে তালে
আমিয়েই গাইছিলো স্বাধীনতাৰ গান
আমিয়ে উদ্ভাসিত কৰিছিলো মুক্তি পতাকা
ছন্'মন ম'ন্টগুৰাৰ আকাশত পেলেষ্টাইনৰ যুদ্ধভূমিত
আমিয়েই ৰচিছিলো "মোৰ দেশ, মোৰ প্ৰেমৰ" কবিতা
সোঁৱা চোৱা বন্ধু, বতাহত হাঁহিছে ধুনীয়া ফুল
এলচালভাদৰৰ ৰণাংগনতো আমিয়েই গাবলৈ শিকিছিলো
মোৰ প্ৰিয় স্বাধীনতাৰ গান
প্ৰতিটো মৃত্যু পথে পথে, অন্ধকাৰৰ মাজে মাজে
সোঁৱা চোৱা বন্ধু, প্ৰতিবাদৰ মিছিল, কি বিশাল
হয় বন্ধু, এইদৰেই আৰম্ভ হয় জীৱন
হাতত ধৰি আগুৱাই যাওঁ
আৰু মুখ তুলি চাওঁ আকাশলৈ' গভীৰৰ পৰা গভীৰতৰলৈ'···
আৰু কওঁ নিজকে ঃ
হয়তো আমি ইয়াতেই আছো
অথবা আদিমতাৰ সেই সোণালী দিন বোৰৰে পৰা
"ষ্টাৰ-ৱাৰ" যান্ত্ৰিক সভ্যতাৰ যুগলৈ
আৰু বাৰে বাৰে মুখ তুলি চাওঁ প্ৰতিজ্ঞাৰত সূৰ্যলৈ'
হয়তো আমি ইয়াতেই থাকিম থিয় হৈ
অন্ধকাৰৰ মাজতো, দুখৰ মাজতো
পিশাচৰ তাণ্ডৱ নৃত্য উপভোগ কৰি
যুদ্ধৰ আগতে তোমাৰ স'তে আকৌ দেখা হ'ম বুলি
হয় বন্ধু, এইদৰেই আৰম্ভ হয় জীৱন
বন্ধনৰ পৰা মুক্ত আকাশ
অথবা— আদিমতাৰ পৰা নতুন পুৰুষলৈ' ··· ।

●

কবিতা

☐ *বিভা দাস*

তেজৰ কি—
আশ্চৰ্য শক্তি—
সংগোপনে—
ভাঙে—
গঢ়ে—
হৃদয়ৰ ঘৰ
তেজে
তেজৰ হৈ কান্দে
তেজৰ হৈ হাঁহে
আহ ?
তেজৰ স্পৰ্শত—
মোৰ মৃত্যু
হয় যদি !

●

অস্ফুট উচুপনি

□ মৃণাল কুমাৰ দাস

নিৰিবিলিৰ মাজত
হঠাৎ
শুনিবলৈ পালো
দূৰ কোনো এক প্ৰান্তৰ পৰা
তাঁহি আহিছে
কোনোবা মাতৃৰ
অস্ফুট উচুপনি
আৰু
ভোকাতুৰ শিশুৰ ক্ৰন্দন
সেই ক্ৰন্দন
অনুভৱ কৰিছো
যেন নিচেই ওচৰত
আৰু বহুত বেছি
অনুভৱ কৰিছো
যেন চৌদিশে
আকৌ শুনিবলৈ পালো
মৃত্যুৰ আগ মুহূৰ্তত
মেদিনী কঁপোৱা
এটি বিকট চিঞৰ
সেয়া আছিল
এজনী অবলা ৰমণী
সিহঁতৰ পাশৱিক অত্যাচাৰৰ
তাইও বলি হ'ল
আৰুনো কিমান সহিম
হেৰা,
তোমালোকে শুনিছানে ?

●

জীয়া মাছৰ একুৱিয়াম

□ পৰমেশ গয়াৰী

একুৱিয়ামত সাঁতুৰি থকা
মাছৰ দৰে
সিহঁতৰ জীৱন ।

নিৰ্দিষ্ট পৰিধিত ঘূৰি থকা
মাছৰ দৰেই
সিহঁতৰ জীৱনৰ চকৰি ঘূৰে......

কৃষক,
শ্ৰমিক,
বনুৱা,
মালিকৰ কাৰখানা, উদ্যোগবোৰ
সিহঁতৰ বাবে যেন
একোটা একুৱিয়াম

আৰু সিহঁত
তাতে আবদ্ধ
এজাক জীয়া মাছ ।।

●

বি. এইচ্. কলেজ সমীপেষু

□ [illegible]

মোৰ নিৰাই নিৰাই
ৰহিছমান
তোমাৰ প্ৰেমাগ্নি

তোমাৰ কোলাত মোৰ
আত্মাটো থলোঁ ।

কবিতা হে

তোমাৰ দেহৰ
ৰন্ধ্ৰে ৰন্ধ্ৰে
নিজকে বোৱালোঁ

গান হে
শব্দ হে
আৰু এটি কামনা হে ।।

●

কৰুণ বিননি

□ [illegible]

আই মাতৃৰ কোলাত
কত জন বীৰ বীৰাংগনাই
আত্মদান দি গ'ল
বিস্মৃতিৰ গৰ্ভত
শেষ হ'ল এক ইতিহাস ।

সমাধিৰ তলত শুই আছে
সেই দেৱ শিশুবোৰ ।
আৰু মুখৰ হাঁহিয়ে
বিলাইছিল
সুখৰ পৃথিৱীত সুখৰ নিজৰা ।
সিহঁতে কবিতা ৰচিছিল দেশৰ বাবে
গীত গাইছিল জনতাৰ বাবে
প্ৰাণ দিছিল দেশৰ বাবে
আক্ষেপ নাছিল—
কোনো দিনে
কিন্তু, আজি এই শুভ মুহূৰ্তত
আমি শুনিছো মাথোন
শ্বহীদৰ আত্মাৰ কৰুণ বিননি ।

●

মানুহৰ জীৱনত কিছুমান সংকটপূৰ্ণ সময় আহে । তথাপি আমি এই ভাবি সান্ত্বনা লভিব পাৰো যে সংগ্ৰাম যিমানেই কঠিন হ'ব, জয়লাভো সিমানেই গৌৰৱময় ।

—টমাছ পেইন

জোনটো যেতিয়া ওলাই আহে

□ দিনেশ কুমাৰ দাস

(১)

জোনটো যেতিয়া
ওলাই আহে এটি
যৌৱনৰ
শিখা হৈ
আৰু
মোৰ চকুৰ ঠাৰত বৈ যায়
এটুকুৰা উজ্জল সোণ হৈ

তেতিয়াই মই তাক
পোহৰে পোহৰে
মোৰ প্ৰেয়সীক বিচাৰি
ফুৰোঁ

কিন্তু
জোনটো যে ধ্ৰুৱ নহয়
কেতিয়াবা এটুকুৰা সাধাৰণ
মেঘৰ আঁৰতে কুচি মুচি খাই যায়

মই হেৰুৱাও পথ
আৰু
বুৰি বওঁ দুখৰ জলাশয়ত ।

●

অনূদিত কবিতা ঃ
চীনদেশীয় লোক কবিতা
ৰিউই এলি (Rewi Alley) ৰ
ইংৰাজী সংকলনৰ পৰা ।

মৌন বেদনা

□ মিচ্ বিজুলি নাথ

বহাগৰ,—
প্ৰথম কুলিৰ মাততো মই সাৰ পোৱা নাছিলোঁ
সাৰ পোৱা নাছিলোঁ মই কপৌফুলবোৰ ফুলি উঠোঁতেও
লাহে লাহে—
মুখৰিত হৈছিল ঢোল, তাল, পেপাৰ সুৰ
মাথো মুখৰিত হোৱা নাছিল মোৰ—
সোনমণিৰ গান— যিবোৰে
এটা এটা শুকান হুমুনিয়াহ হৈ
মোৰ হৃদয় কৰিছিল থকাসৰকা
কঁপি উঠিছিল—
মোৰ অশান্ত অন্তৰ
ঠিক সন্ধ্যাত বাজিবলৈ লোৱা শঙ্খটোৰ দৰে
পুৰিছিল হৃদয়খন আহিনত এফালৰ পৰা
পুৰি যোৱা পথাৰখনৰ দৰে ।

●

বাস্তৱ

□ বিজনলাল দাস

সিহঁতে আৰ্তনাদ কৰে,
শিশুবোৰে উচুপি উচুপি কান্দে
এমুঠি অন্নৰ সন্ধানত !

অনাহাৰে পাৰ হৈ যায় কেবাটা অনিদ্ৰা ৰজনী,—
সিহঁতৰ হুমুনিয়াহ,
আৰু
দুখ-যন্ত্ৰণাবোৰ.............
শূন্যতেই শেষ হৈ যায়
কোনোবাই জানো মূল্য দিছে সেইবোৰৰ ?

শীতৰ সেমেকা, হাড় কঁপোৱা ৰাতিত
এখনি মাথো ফটা বস্ত্ৰ,
বৰ্ষাৰ বৰষুণৰ সতেও চিৰসংগ্ৰাম !

চকুলোৰে কিম্বা হুমুনিয়াহেৰে
মৃত্যুৰ সতেও যুঁজ দিয়ে সিহঁতে
অথচ
দিনটো হাড়ভঙা পৰিশ্ৰম কৰিও অন্নৰ অভাৱ।

পেটৰ ক্ষুধাই চিৰসংগী
হায় ! শোষণৰ তাড়নাত মৰিমৰিও
জীয়াই থাকে সিহঁত !!

●

"যি সকল লোকে স্বাধীনতাক ভাল পাওঁ বুলি কয়, অথচ আন্দোলন বা বিক্ষোভৰ বিৰোধিতা কৰে, সেইলোক হ'ল বিজুলী ঢেৰেকনি নোহোৱাকৈ বৰষুণ বিচৰা মানুহ। সেইলোকে সাগৰ বিচাৰে কিন্তু তৰংগৰ গৰ্জন নিবিচাৰে।

—ফ্ৰেডৰিক ডগ্‌লাচ।

●

বিজ্ঞানৰ দৃষ্টি-ভংগী সাৰ্বজনীন, সেইবাবে সাংস্কৃতিক শিক্ষাৰ আহিলা হিচাবে এটা উদাৰ আৰু বহল আদৰ্শ দাঙি ধৰি চেতনাহীন জাতীয়তাবাদৰ পৰা মানুহক কিছু পৰিমাণে মুক্ত কৰাত ই সহায় কৰিব পাৰে।

—এলবাৰ্ট আইনষ্টাইন।

●

"জীৱনৰ একাঁজলি ৰঙিয়াল হাঁহি, এটোপাল চকুৰ পানী, এমুঠি বিস্ময়ৰ জিলিঙনি, এচেৰেঙা সপোনৰ আভাস, অলপমান দোধোৰ-মোধোৰ এইবোৰেই হ'ল একো একোটা চুটি গল্পৰ অৱলম্বন।"

—ডঃ মহেন্দ্ৰ বৰা।

●

"অধ্যয়নক কেতিয়াও কৰ্তব্য হিচাবে নলবা, অধ্যয়নক তোমালোকে থকা সমাজখনৰ কল্যাণ সধাৰ বাবে মানৱ জাতিৰ ওপৰত সুন্দৰৰ মুক্তিকাৰী প্ৰভাৱ সম্পৰ্কে জ্ঞান আহৰণৰ এটা ঈৰ্ষাজনক সুযোগ হিচাবে লোৱা।"

—এলবাৰ্ট আইনষ্টাইন।

●

বিজ্ঞানৰ আধুনিক পৰিপূৰ্ণতাৰ লক্ষ্য মাটিৰ মানুহৰ স্বৰূপ প্ৰকাশ, বিশ্ব আৰু তাৰ অদৃশ্য মূলাধাৰ শক্তিৰ সৈতে সম্পৰ্ক নিৰ্ণয় কৰা।

—বিজয় কৃষ্ণ দেৱশৰ্মা

●

ব্যক্তি-স্বাৰ্থ জীৱনৰ লোহাৰ দুৱাৰ ভাঙি সমূহীয়া স্বাৰ্থৰ মহান জীৱনলৈ মই ব্যাপি যাওঁ— তেতিয়াহে ব্যক্তিত্বৰ সত্য মূল্য স্বাধীনতা পাওঁ ব্যক্তিপূৰ্ণ প্ৰকাশ। ব্যক্তিত্বৰ মহান বিকাশ জনতাৰ বাইজৰ অন্তৰত পাওঁ।"

—জ্যোতি প্ৰসাদ

●

"মন আৰু বিবেক দুয়োটাৰে উন্নতি সাধনৰ বাবে আৱশ্যক একাগ্ৰতা। এই ভাবটি থকা মানুহনেই পৃথিৱীত নিজ পদচিহ্ন থৈ যাব পাৰে নিজৰ তথা দহৰ কল্যাণৰ বাবে।"

—হুমায়ুন কবীৰ

●

"নিজৰ কোনো কথা বা চিন্তা বা কাৰ্য্যৰ দ্বাৰা আনৰ অশান্তি, অসন্তুষ্টি উৎপাদন নকৰাটোৰ নামেই চৰিত্ৰৰ পবিত্ৰতা।"

—অম্বিকাগিৰী ৰায় চৌধুৰী

●

✻ গল্প ✻

"যি সাহিত্যৰ দৃষ্টিভংগী উদাৰ, যি সাহিত্যই মানৱৰ সমস্যাবহুল জীৱন সমবেদনাৰ সৈতে লক্ষ্য কৰিছে, যি সাহিত্যই ব্যক্তিৰ দুখ বেদনাক ৰূপ দিয়াৰ লগতে সকলো জাতিৰ সকলো দেশৰ হিয়াৰ তাঁৰতো ৰেপ দিব পাৰিছে, সেই সাহিত্যইয়ে "সীমাৰ মাজত অসীম" হৈ, হৃদয় সংবাদী গুণৰ ঐশ্বৰ্যত সভ্যতাৰ বুৰঞ্জীত এক মহান শক্তিৰূপে বৰ্ত্তি আছে আৰু তাৰ গৌৰৱতে সাহিত্যিকেও 'প্ৰজাপতি' স্ৰষ্টা আখ্যা লাভ কৰিছে।

—প্ৰফুল্লদত্ত গোস্বামী

মৌন প্ৰহৰ

এই কিয় যাম ?

...... অকস্মাতে আহি ৰখা ৰিক্সাখন মনীষাক পাৰ হৈ আগবাঢ়ি গুচি গ'ল। ৰিক্সাখনত উঠি তাইক বাট লগে মনীষাই। "এটা ভাৰা যাবনে ?" — ৰিক্সাচালকজনৰ প্ৰশ্নত মনীষা যেন উচপ্ খাই উঠিল। "অফিচলৈ হলো" — এনেয়ে কলে তাই। আচলতে কলৈ যাব নিশ্চয়কৈ তাই ঠিৰাং কৰা-কৈ ভৰাই নাছিল। অফিচৰ সময়খিনিত কিছুন তাই এতিয়াৰৰ একাগ্ৰমনে বহিবৰ মন নাছিল তাইৰ। অফিচত অকণো ভাল নালাগিল .... মনতে ভাবিলে তাই। তেজপুৰ চহৰখন এনেয়ে বেচ ভাল লাগে। পৰিষ্কাৰ আৰু নিয়াতমাত। বিশেষকৈ অফিচৰ শান্ত আৰু মুকলি পৰিবেশটো আগৰে পৰা তাইৰ বৰ প্ৰিয়। তেজপুৰত এইবাৰ তাই বহুদিনৰ পিচত আহিছে। অকণো সময়নাই আহিবলৈ তাইৰ সময়ো নাই আৰু সঁচা কথা কবলৈ' গলে প্ৰয়োজনো নাই। কিন্তু চহৰখনৰ প্ৰতি মনীষাৰ আগৰে পৰাই যেন কিবা এটা দুৰ্বলতা আছে। নাথাকিবই বা কিয় তাইৰ জীৱনৰ অমূল্য দুটা বছৰ যে এই চহৰখনতে পাৰ কৰি দিছে। পি, ইউ, পাছ কৰাৰ পিচত ককাকে তাইক লৈ আহিছিল ইয়ালৈ আৰু ঘৰৰ সম্মুখতে থকা দৰং কলেজখনতে তাইক এডমিচন দি দিছিল। কয়জন ল'ৰা-ছোৱালীক একেলগে পঢ়া-শাৰিৰ খৰচ দিব লগা হোৱাত এম. ই. স্কুলৰ শিক্ষক দেউতাকৰ মাহিলি টান পৰিছিল। মনীষাক ককাকে সৰু কালৰে পৰা পঢ়াৰ ভাৰ আগবঢ়াই আৰু সম্পূৰ্ণ খৰচ-পাতিৰ দায়িত্ব মোমায়েকে লোৱাত দেউতাকে অলপ হলেও সকাহ পাইছিল।

মহাভৈৰৱৰ সন্মুখেৰে পাৰ হৈ বাৰ্ড-ফালৰ কেঁকুৰীটোৰে ৰিক্সাখন ঘূৰিলে। কিমান যে স্মৃতি জড়িত হৈ আছে মনীষাৰ চহৰখনৰ এই প্ৰতিটো অংশৰ লগত। কিছু-মান অপ্ৰিয় যদিও প্ৰায়বোৰেই সজীৱ। কিয় জানো মনীষাৰ আজিকালি স্মৃতিৰ মাজত সাতুৰি থাকিবলৈ ভাল লাগে। বিশেষকৈ দৰং কলেজৰ সেই দুটা বছৰৰ স্মৃতিয়ে প্ৰায়েই আমনি কৰে তাইক। অতনু, বিজয়া, ৰেখা, ছায়াহঁতে কত আছে বাৰু ...... মনে মনে মনীষাই ভাবিলে। আৰু পলাশ ... ?

সন্মুখত শান্ত ৰেস্তোৰা এটা দেখি ৰিক্সাখনৰ চাইড হেণ্ডেলত টানকৈ ধৰিলে তাই। জোৰকৈ খেকেচা এটা মাৰি ৰিক্সাখন আগবাঢ়িল। সৌকাষৰ সৰু পদূলিটোলৈ মনীষাই এবাৰ চাই পঠিয়ালে। এইদিনেৰে অলপমান গ'লেই ডাক্তৰ বিশ্বজিৎৰ নিজাকৈ ঘৰটোৱেই বিনীতাহঁতৰ। বিনীতা তাইৰ ক্লাচমেট আছিল। দুবছৰ আগতেই তাইৰ বিয়া হৈ গ'ল। স্বামীয়েকৰ পৰা এডুইটো লৈ মনীষাকো চিঠিৰে নিমন্ত্ৰণ কৰিছিল। আজিহে গতি কৰি নিয়ালে আহাৰ প্ৰয়োজন

বোধ নকৰিলে মনীষাই। আনহে৷ বিষয়ৰ হৈ-চৈ, উশৃংখলতা তাইৰ ভাল নালাগে। নিজৰ এনেকুৱা মানসিক পৰিৱৰ্তনত কেতিয়াবা আচৰিত হৈ উঠে মনীষাই। তাই বাৰু লাহে লাহে পেচিমিষ্ট হৈ যাব ধৰিছে নেকি? আঃ, পেচিমিষ্ট তাই নিশ্চয় হোৱা নাই। অন্ততঃ পেচিমিষ্ট হ'বলগীয়া নিৰস জীৱন তাইৰ নহয়। তেনেহ'লে ...... ??

তেজপুৰ কলেজৰ সন্মুখেদি পাৰ হৈ বাউণ্ডাৰৰ ৰাস্তাটোৰে ৰিক্সাখন পোনালে। এইখিনিতেই অগ্নিগড়। ঠাইখন বেলেগ বেলেগ লাগিল তাইৰ। সম্পূৰ্ণ সাতোটা বছৰৰ পিচত আহিছে অগ্নিগড়লৈ। বেলেগ বেলেগ লগাটো নিতান্তই স্বাভাৱিক। তদুপৰি ঠাইখিনি আগতকৈ যথেষ্ট জনবহুলো হৈছে। নতুন নতুন ঘৰকেইটা লাহান লক্ষ্য কৰিলে মনীষাই। ব্ৰহ্মপুত্ৰৰ কাষে কাষে ৰিক্সাখন আগবাঢ়িল। মানুহৰ সমাগম যথেষ্ট যদিও ঠাইখনৰ শান্ত আৰু নিমাওমাও পৰিবেশখিনিত যেন একো প্ৰভাৱ পৰা নাই— মনীষাই অনুভৱ কৰিলে। অগ্নিগড় পাহাৰৰ সন্মুখতে ৰিক্সাখন ৰখাই মনীষাই নামিলে। চাৰিওফালে তাৰপৰাই এবাৰ চকু ফুৰালে। অগ্নিগড় পাহাৰৰ উষা-অনিৰুদ্ধ পাৰ্কখনতো যথেষ্ট পৰিবৰ্তন হোৱা যেন লাগিল। তাইৰ কাষেৰে অহা-যোৱা কৰি থকা মানুহবিলাকৰ ফালে কিছুসময় চাই থাকিল তাই। নাই, চিনাকি মুখ এখনো তাইৰ চকুত নপৰিল। মনটো এনেয়ে ভাল লাগি গ'ল তাইৰ। অজানিতে তাইৰ ভৰি দুখন পাহাৰৰ ওপৰলৈ থকা খটখটীৰ ফালে আগবাঢ়িল। লাহে লাহে খোজকেইটা পেলাই ওপৰলৈ উঠিব ধৰিলে মনীষাই। হঠাৎ পিছফালে কাৰোবাৰ মিশ্ৰিত হাঁহি শুনি তাই উভতি চালে। এহাল উৎফুল্লিত পতি-পত্নী; হাতত হাত ধৰি ওপৰলৈ উঠি আহে। হাঁহিত দুয়োৰে বাগৰি পৰো পৰো অৱস্থা। নতুন বে' দিয়া হৈছে চাগে'...... মনে মনে তাই অনুমান কৰিলে। এনেতে কেইজনমান ডেকা-গাভৰুৱে হৈ-চৈ কৰি দৌৰি যোৱাদি তাইৰ কাষেৰে ওপৰলৈ উঠি গ'ল। নতুন যৌৱন, নিৰিবিলি সন্ধিয়া, মনে বিচৰা সঙ্গী, কিছুমান ৰঙীন সপোন— এজাক চেঁচা বতাহে গা-মন শিহৰাই গ'ল মনীষাৰ। পিচফালে অহা দিনবোৰলৈ পুনৰ মনত পৰিল। হৈ-চৈ কৰি পাৰ হৈ যোৱা ডেকা-গাভৰুজাক যেন আন কোনো নহয়; সেয়া অতনু, বিজয়া, ৰেখা, ছায়া, তাই নিজেই আৰু ...... । নাই পলাশক হৈ-চৈ কৰা ল'ৰাৰ লগত মিলাব নোৱাৰি। তথাপিও সি সিহঁতৰ লগতেই আছিল। "অ— পলাশ, আমাৰ চাৰিজনীৰ কোন আটাইতকৈ ধুনীয়া কোৱাচোন? অতনুক সুধিলেতো সি পাচিয়েলাটি কৰিবই।" —মুখত দুষ্টামি-হাঁহিৰে ছায়াই সুধিছিল। ছায়াৰ প্ৰশ্নত পলাশে যেন অলপ অপ্ৰস্তুত বোধ কৰিছিল। প্ৰয়োজনতকৈ এটাও বেছি কথা নোকোৱা, লাজকুৰীয়া স্বভাৱৰ, পঢ়া-শুনাত চিৰিয়াচ ল'ৰা পলাশ। ছায়াৰ এনেকুৱা প্ৰশ্নত সি অপ্ৰস্তুত হোৱাটো একো আচৰিত নহয়। মনীষাৰ খং উঠি গৈছিল তাইৰ ওপৰত। কিয়ে এই ছায়াজনী মুখত যিহকে আহে তিহকে বলকে। লাজত পলাশৰ ৰঙা মুখখন আৰু অধিক ৰঙা হৈ গৈছিল। "অই, পলাশ, নকলু কিয়, ক ক এই বান্ধৱী কেইজনীৰ ভিতৰত কোন জনী আটাইতকৈ ধুনীয়া।"—অতনুটো আনো কম আছিল। ৰেখাই চকুদুটা বহলকৈ মেলি যিহে চাৱনি দিলে, লগে লগে তাৰ মুখ বন্ধ হৈ গৈছিল। ৰেখাৰ চাৱনিটো মনত পৰি হাঁহি উঠি গ'ল মনীষাৰ। ছায়াই বাৰে বাৰে একেটা প্ৰশ্নকে

সোধা বাবে কথাটো তল পেলাবলৈ বিজয়াই কৈছিল— "তুমিয়েই ধুনীয়া দিয়া ক'লা এতিয়া।" স্বস্তিৰ নিশ্বাস পেলাইছিল মনীষাই। পলাশৰ তেনেকুৱা অপ্ৰস্তুত অৱস্থা কিন্তু জানো তাইৰ ভাল লগা নাছিল। পিচত তিনিওজনীয়ে ছায়াক তেনেকুৱা বেবেৰিবাং কথা বলকি থকা বাবে কিনা-কিনি শুনাইছিলো। স্বভাৱসুলভ চপলতাৰে ছায়াই হাঁহি উৰুৱাই দিছিল সিহঁতৰ কথাবোৰ। আচৰিত ভাৱে চটফটীয়া ছোৱালী ছায়া। তথাপিও সিহঁতে কিয়জানো তাইক ভাল পাইছিল। হয়তো তাইৰ সৰল-স্পষ্টবাদী স্বভাৱৰ বাবেই।

ভাৱত বুৰ গৈ থাকোঁতে কেতিয়া যে ওপৰ পালে গমেই নাপালে তাই। পিছে পিছে আহি থকা নৱবিবাহিতা দম্পতী হালে তাইতকৈ বহুত আগতে ওপৰ পাইছে। দুয়ো যেন পৰস্পৰে মগ্ন। ছায়াই ৰেখা আৰু অতনুক ধেমালিতে কোৱা কথা এষাৰলৈ মনত পৰিল তাইৰ··· "অতনু, সোনকালে ৰেখাৰ সঁতে কিবা এটা ব্যৱস্থা কৰা, এনেকৈ' আৰু কিমান দিন লুকাই-চুৰকৈ চুপতি মাৰিবা। ছায়াজনীৰ লগত আৰু উপায় নাছিল। খু-উ-ৰ হাঁহি উঠি গৈছিল তাইৰ।

সোঁমাজতে থকা পকী চিৰিকেইটা দখল কৰি ডেকা-গাভৰু জাক ৰগৰত মছগুল। কিছুসময় সিহঁতৰ ফালে চাই থাকিল মনীষাই। মনতে কিবা কিবিবোৰ ভাবি পাহাৰ খনৰ সিটো মূৰে তাই থিয় দিলে। তলত বিশাল ব্ৰহ্মপুত্ৰ, সাগৰৰ দৰে······! অস্তাচল সূৰ্য্যৰ বাঙলী পোহৰ পৰি সমগ্ৰ নদীখনি চিক্‌মিকাই আছে। অস্তাচলৰ এই দৃশ্য কাৰ বাৰু ভাল নালাগে! ······কিমানটা মধুৰ আবেলি যে পাৰ কৰি দিছে এই দৃশ্য উপভোগ কৰি। ৰেখা, ছায়া, অতনু, বিজয়া আটাই কেইটাই আড্ডা মৰাত ব্যস্ত। কিন্তু তাই যেন সিহঁতৰ ৰসিকতাত ভাগ লবলৈ সংকোচ বোধ কৰিছিল। অস্তাচলৰ সূৰ্য্যটোৰ ফালে অথবা বিশাল ব্ৰহ্মপুত্ৰখনলৈ' চাই কি ভাবিছিল, এতিয়া তাইৰ মনত নাই। পলাশেও হয়তো ভাল পাইছিল সেই দৃশ্য। "অই, তহঁত দুয়ো সেইদিনে চাই চাই কিহৰ সংগোপন বাট আছ হো, দেখা নাই ইয়াত কি ভাবি আছে?" —অতনুৰ মাতত তাইৰ চমক ভাঙিছিল। "আমাৰ গ্ৰুপত এজন বাৰু কিন্তু'চক্ৰাৰ আছিল, তই আকৌ কেতিয়াৰ পৰা কিন্তু'চক্ৰাৰজনী হলি মনীষা?" —ৰসিকতাৰে কোৱা ছায়াৰ কথাত সকলোৱে হাঁহিছিল। মনীষাৰো হাঁহি উঠিছিল। লাজুক লাজুক চাৱনিৰে তাইৰ ফালে চাই পলাশেও হাঁহিছিল —সকৌতুকে। অজানিতে তাইৰ সৰ্বশৰীৰেদি এচন পুলক বাগৰি গৈছিল।

পলাশ আৰু অতনু দুয়োজনে বিহগুৰিৰ। দুয়ো মেচ কৰি আছিল কলেজৰ ওচৰতে। মনীষাৰ মোমায়েকহঁতৰ ঘৰৰ পৰা সিহঁতৰ মেচটো বৰ বেছি দূৰত নাছিল। ছায়া আৰু বিজয়া জামুগুৰীৰ, ৰেখাৰ ঘৰো বিহগুৰিত। তিনিওজনী হোষ্টেলত আছিল। আটাইকেইজনীয়ে প্ৰায়েই অতনুহঁতৰ মেচত আড্ডা মাৰিছিল। কেতিয়াবা সিহঁতৰ মাজত গভীৰ বিষয়লৈও আলোচনা হৈছিল। এনেকুৱা গভীৰ আলোচনাবোৰত পলাশেও প্ৰায়েই অংশগ্ৰহণ কৰিছিল। ছায়াই কিন্তু এনেকুৱা আলোচনাত ভাগ লোৱাৰ আগ্ৰহী মুঠেই নাছিল। "তহঁতবো যে আৰু কথা কোৱাৰ বিষয়বস্তু— একেবাৰে বোৰিং।" —প্ৰায়েই ছায়াই আপত্তি দৰ্শাইছিল।

পলাশ বাৰু এতিয়া ক'ত আছে? নিজকে সুধিলে মনীষাই। বিহগুৰিত নাই কিজানি – অনুমান কৰিলে তাই। সি দিল্লী

ইঞ্জিনিয়াৰিঙৰ ডিগ্ৰী পাইছিল। ককাকৰ (খুড়াৰ) আচৰত তিনিবছৰ আগতে তেজপুৰলৈ আহোঁতে তাই ৰেখাক লগ পাইছিল। তাইৰ মুখতেই গম পাইছিল যোৱা নে আহমেদাবাদৰ কলেজ এখনত তাৰ পোষ্টিং হোৱাৰ কথা। অতনুও হেনো চাকৰি পাইছিল সেইকেত। ৰেখাই দৰং কলেজতে পি. জি. কোৰ্ছ পঢ়ি আছিল। ......আজি বহুদিন ধৰি তাইৰো একো খবৰ পোৱা নাই। ছায়া আৰু বিজয়াৰ বিষয়েও তাই একো জানিব পৰা নাই। প্ৰত্যেকেই যেন হেৰাই গ'ল বাহু পৃথিৱীখনত! এৰা, পৃথিৱীখন সঁচাই বৰ ডাঙৰ— এতিয়াহে যেন কথাখিনি উপলব্ধি কৰিলে। অতনুহঁতৰ মেছত, কলেজ কেণ্টিনত অথবা অগ্নিগড় পাহাৰৰ এই ঠাইডোখৰতে বহি যেতিয়া সিহঁতে গান গাইছিল, অভিনয় কৰিছিল, হাঁহিছিল ক'তা তেতিয়াতো তাই ভবা নাছিল পৃথিৱীখন ইমান বিশাল বুলি। গোটেই পৃথিৱীখন যেন সংকুচিত হৈ পৰিছিল অতনুহঁতৰ সৰু কোঠালীটোত, কেণ্টিনৰ কেবিনটোত, অগ্নিগড় পাহাৰখনিত ....।

পলাশৰ বাৰু সেইবোৰ কথা মনত আছেনে? —নাভাবো বুলিলেও মনীষাই বাৰে বাৰে পলাশৰ কথাই ভাবে ..... কিয় বাৰু??? নিজকে বহুতবাৰ প্ৰশ্ন কৰে তাই। ..... কিন্তু সমিধান জানো পাইছে। ৰেখাৰ পৰা পলাশৰ ঠিকনাটো খুজিম বুলিও খোজা নহ'ল তাইৰ। নিজৰ অলসতাত নিজৰ ওপৰতে তাইৰ বিতৃষ্ণা উঠি গ'ল। শব সময়ত মাৰিবজনা ছায়াজনীৰ কথা এনেয়ে এবাৰ মনত পৰি গ'ল মনীষাৰ। তেজপুৰৰ পৰা ঘৰলৈ যোৱাৰ দুমাহমান পিছতে ছায়াইও মনীষালৈ চিঠি এখন লিখিছিল। বিয়াত বহিব নে পঢ়িব সুধিছিল তাই। — এতিয়ালৈ মনীষাই একো এটা থিৰাং কৰিব পৰা নাই। মোমায়েক আৰু মামীয়েকে বহুত কোৱা সত্ত্বেও এম. এচ্ নাম নলগালে। ককাকে তা পঢ়াৰ খুজিছিল। তাইৰ মন যোৱা নাছিল। আচলতে লোকৰ চাকৰিটো পোৱাত স্থিৰৰ নিশ্বাস পেলাইছিল মনীষাই। বিয়াৰ কথাটো তাই ভবাই নাই কেতিয়াও। দদায়েৰহঁতে জোৰ কৰা সত্ত্বেও বিয়াত নবহিল। একপ্ৰকাৰ জোৰ কৰিয়েই সৰু ভনীয়েক মিতুৰ বিয়াখন পাতি দিলে তাই। তাৰ পিছত দদায়েৰহঁতে তাইক জোৰ নকৰা হ'ল। "মনি, তই বিয়াত নবহ বুলি ফাইনেল ডিচিচন লৈছ নেকি?" —যোৱানিশা মামীয়েকে আকৌ উলিয়াইছিল বিয়াৰ কথা। দদায়েৰহঁতে চিঠিত লিখি পঠাইছে নিশ্চয়— মনে মনে ভাবি হাঁহি উঠিছিল তাইৰ। "মোৰ ইচ্ছা নাই, ইয়াতকৈ ডাঙৰ কি কাৰণ থাকিব পাৰে মামী।" —নিৰ্বিকাৰ ভাবেই তাই উত্তৰ দিছিল। বহুত ৰাতিলৈকে মামীয়েকে তাইক প্ৰায় জেৰা কৰিছিল। তাই যদি কাৰোবাক ভালো পায়......... কথাখিনি কৈ দিবলৈ। মামীয়েকৰ আগ্ৰহত মনে মনে বেয়াও লাগিছিল মনীষাৰ। কিন্তু তাই জানো সঁচাকৈয়ে কোনোবাক .... "লেট্চ গো, কাম অ'ন"— ছোৱালী এজনীৰ চিঞৰত মনীষাৰ তন্ময় ভাঙিল। ঘড়ীটোৰ ফালে চাই তাই চমকি উঠিল। "হৰে ৰাম, ইমান পলম হ'ল, মামীয়েকে চাগে' চিন্তা কৰি আছে"— মনতে ভাবিলে মনীষাই। খৰ-খৰকৈ' তললৈ তাই নামি আহিয়ে ৰাস্তাটোলৈ চাই পঠিয়ালে ৰিক্সাএখন পায় নেকি? দুই এখন স্কুটাৰ, চাইকেলৰ বাহিৰে একোৱে তাইৰ চকুত নপৰিল। মানুহো ইতিমধ্যে ভালে-খিনি পাতলিছে। ষ্ট্ৰীট্ লাইটবোৰো জ্বলি উঠিছে। মনীষাই ৰিক্সালৈ আশা নকৰি লৰালৰিকৈ খোজ ললে ঘৰলৈ। এন্ধাৰ আৰু নিৰ্জনতাত তাইৰ ভয় ভয় যেন লাগিল।

নিজৰ ওপৰতে খং উঠি গ'ল তাইৰ। আনে-কেনো ভাৱত বুৰ যাব লাগেনে ?

সিটো পথেৰে বিক্সা এখন আহি থকা চকুত পৰিল মনীষাৰ। বিক্সাখন পোৱাৰ উদ্দেশ্যে বেগেৰে খোজ কাঢ়িলে তাই, যেন কোনোবাই তাই পোৱাৰ আগতে বিক্সাখনত উঠিবহে! বিক্সাখনৰ ওচৰ পোৱাৰ লগে লগে মনীষাৰ মনটো কোঁচ খাই গ'ল। বিক্সাখনত মানুহ আছে। তাই এইবাৰ খোজ কাঢ়ি যোৱাটোকে সিদ্ধান্ত কৰিলে। "মনীষা" —অকস্মাৎ পিছফালৰ পৰা অহা কোনোবা পুৰুষ কণ্ঠত তাই উচপ্ খাই উঠিল। উভতি চাই দেখিলে এইমাত্ৰ তাইক পাৰ হৈ যোৱা বিক্সাখনৰ পৰা কোনোবা এজন নামি তাইৰ ফালে আহিছে। এন্ধাৰত আগন্তুকক চিনিব নোৱাৰি কিছু আগবাঢ়ি গ'ল মনীষাই। ষ্ট্ৰীট লাইটৰ পোহৰত এখন চিনাকি মুখ জিলিকি উঠিল। 'পলাশ' —স্বয়ংক্ৰিয়ভাৱে অস্ফুট শব্দ এটি ওলাই আহিল তাইৰ মুখৰ পৰা। হয়, তাইৰ অকণো ভুল হোৱা নাই। মুখত চিনাকি লাজুক হাঁহিটিৰে তাইৰ সন্মুখত এয়া পলাশেই হয়। সেই একেই গভীৰ চকুযুৰি। উদ্বেগপূৰ্ণ চাৱনিৰে তাই পলাশৰ পিনে চাই ৰ'ল। খন্তেকৰ বাবে তাইৰ মুখত মাত যেন হেৰাই গ'ল। আৰে, মনীষা, তই ইয়াত অকলে ক'লৈ আহিছ ? —কোনোবা নাৰী কণ্ঠত যেন তাই সম্বিৎ ঘূৰাই পালে। কিন্তু পলাশক দেখি যিমান আচৰিত হৈছিল তাতোকৈ আচৰিত হৈছিল মনীষাই আগন্তুক নাৰীজনীক দেখি। হতবাক হৈ গ'ল মনীষা। তাইৰ মূৰটো অকণমান ঘূৰা যেন বোধ হ'ল। ষ্ট্ৰীট লাইটৰ তীব্ৰ পোহৰত স্পষ্টকৈ' তাই দেখা পালে কপালত ডাঙৰকৈ সেন্দুৰৰ ফোঁট, শিৰত সেন্দুৰ, ৰঙা পাটৰ চাদৰ এযোৰ পিন্ধি ন-কইনাৰ সাজেৰে তাইৰ কলেজৰ অন্তৰংগ বান্ধৱী সেয়া ছায়া। হয়, এইজনী ছায়াহে হয়। মনীষাৰ বুকুখনত যেন কিবা এটাই যেন খুন্দা মাৰি দিছিল। তাইৰ হাত-ভৰিবোৰ কঁপাৰ ধৰা হ'ল। "মনীষা, অকলশৰে কি চাইছ, চিনি পোৱা নাই মোক ····· পলাশক ? দুয়োকো একেলগে দেখি আচৰিত হৈছ নহয় ? মোৰা মাহত দুয়ো কোৰ্ট মেৰিজ কৰিলোঁ। কাকো খবৰ দিয়া নহ'ল জান, পলাশৰ ছুটী বেছিদিন নাছিলতো, লৰালৰিকৈ কোৰ্ট মেৰিজ কৰি বোম্বেলৈ গ'লো।" —একেলগে কৈ যোৱা ছায়াৰ কথাখিনিয়ে তাইৰ কাণত ঝিঁঝি ধৰিছিল। "কইনা সাজেৰে তোক বেচ ভাল লাগিছে দেই।"—স্বাভাৱিক হবৰ চেষ্টা কৰি ক'লে মনীষাই। ডিঙিটোত কিহবাই যেন সোপা মাৰি ধৰিছিল। "'আৰু পলাশক— ? মনীষাই হাঁহি দিবৰ চেষ্টা কৰিলে। " তোৰ খবৰ কি, বিয়া নাপাত নেকি ? ছায়াৰ প্ৰশ্নত তাই অপ্ৰস্তুত বোধ কৰিলে। পলাশৰ পিনে চালে, তাৰ ওঁঠত তেতিয়াও মিঠা হাঁহিটো লাগিয়ে আছিল। "নাই, একো ভবা নাই সেই বিষয়ে" —মনীষাই কৈছিল। তাৰ পিছত ছায়াই একপ্ৰকাৰ নেৰানেপেৰাকৈ লাগিল মনীষাক সিহঁতৰ খুড়াকৰ তাত নিবলৈ। "আজি গাটো ভাল নহয়, মামীয়ে চিন্তা কৰিব, কাইলৈ লগ পাম····· আলিবোৰ অজুহাত দেখুৱাই মনীষাই কিবাকৈ' ছায়াৰ পৰা হাত সাৰিল। "যা বাক, তোৰ জেদী স্বভাৱটোৰ অলপো পৰিবৰ্ত্তনেই নহ'ল।" —অৱশেষত ছায়াই হাৰ মানিলে। তাই আপত্তি কৰা সত্বেও ছায়া আৰু পলাশে সিহঁতে অহা বিক্সাখনতে তাইক উঠাই দিলে। "আমি দুয়ো খোজ কাঢ়িয়ে যাব পাৰিম, ইয়াৰ পৰা বেছি দূৰ নহয় খুড়াহতৰ ঘৰলৈ'। এইখিনিতে তুমি বেলেগ বিক্সাও নাপাবা····· অকলে ভয় নালাগিব জানো ?

······পলাশৰ কথাখিনিয়ে বাৰুৰ তাইৰ কাণত বাৰে বাৰে প্ৰতিধ্বনিত হৈছিল।

সিহঁত দুজনৰ পৰা বিদায় ললে মনীষাই। ছায়াজনীৰ একো পৰিবৰ্তন হোৱা নাই। সেই একেই চঞ্চলা, চটফটীয়া ছায়া। আৰু পলাশ··? তাৰোতো একো পৰিবৰ্তন হোৱা নাই। সেই একেই আত্মভোলা, গম্ভীৰ··· পলাশ। তেনেহলে··· ??? "অকলে ভয় নালাগিব জানো ?" —পলাশৰ কথাখিনি তাইৰ কাণত অনুৰণিত হৈ ৰ'ল বহু সময়। ওবেটো বাট মনীষাই ভাবি গ'ল— তাইৰ বাৰু কোনখিনিত ভুল হৈ গ'ল !!!

'দুখ, ক্ষতি আৰু নৈৰাশ্যৰ ৰূপ ধৰি আশীৰ্বাদ আহিব পাৰে; ধৈৰ্য্য ধৰি থকা সেইবিলাকৰ প্ৰকৃত ৰূপ দেখিবলৈ পাব।'

—এভিচন্

●

মানুহৰ পোহৰ ফটফ'কাটৰ পোহৰৰ দৰে, চৌদিশ আন্ধাৰে আৱৰি থাকিলেহে ইয়াক অত্যন্ত সমতল যেন অনুমান হয়।

—জ্ৰোম ওৱেল

●

নিজৰ অৱস্থা মুখখনৰ বাবে দাপোনক দায়ী কৰি লাভ নাই।

—গেলোল

●

দোষ স্বীকাৰ কৰিব নোৱাৰাতকৈ ডাঙৰ দুৰ্নাম আৰু একো নাই।

—মহাত্মা গান্ধী

●

কবি হ'ল এটা পেলিকান চৰাই। পেলিকান চৰাইয়ে যেনেকৈ নিজৰ পোৱালিৰ পৰিপুষ্টিৰ কাৰণে নিজৰ কলিজাখনি কাটিকে দুখীয়া কৰে, কবিয়ে সেইদৰে নিজৰ তৃপ্তিৰ কাৰণে বিষন্নতাকে আকোৱালি লয়।

—ফৰাচী কবি মাচেট্

●

আনৰ ওচৰত আঁঠু লোৱা ভদ্ৰলোকতকৈ নিজৰ ভৰিত থিয় হৈ হাল বোৱা কৃষকৰ স্থান বহুত ওপৰত।

—ফ্ৰেঙ্কলিন

বিহ মেটেকাৰ ফুল

মোৰ মাহীৰ ছোৱালী নীতা আহিছিল আমাৰ ঘৰলৈ অলপ আগতে। তাই কলেজৰ [illegible] ছাত্ৰী। আমাৰ ঘৰত কিছুদিন থকাৰ পাছত তাই এদিন চিনেমা চোৱাৰ প্ৰস্তাৱ দিলে। আজিকালি চিনেমা হলত চিনেমা চোৱাই নহয়, টিভি, ভিডিঅ', ভিচিডি- আৰৰ দিন পৰা আৰু চিনেমা হলৰ ভীৰ আৰু জনপ্ৰিয়তা যেন বহু পৰিমাণে কমি গল। তথাপি চিনেমা কাহিনীৰ প্ৰতি মোৰ অলপ দুৰ্বলতা আছে। আগতে মানে কলেজ ইউনি-ভাৰ্চিটিৰ দিনত বেচ চিনেমা চাইছিলো। পৰীক্ষাৰ মাজতো চিনেমা চোৱাৰ নজিৰ আছিল। পৰীক্ষাৰ মাজত চাৰি-পাঁচ দিন বন্ধ থাকিলে একেবাৰে পঢ়ি থাকিলে আমনি লাগে (আৰু পৰীক্ষাৰ ওচৰত বিতাৰিত কৰাহে!) সেয়ে কোনোবা এদিন কাৰোবাৰ লগত মেটিনী শ্ব' চাই আহো। অৱশ্যে চিনেমা হলৰ পৰা ওলো-ৱাৰ পাছত ছবিখনৰ কথা সম্পূৰ্ণ পাহৰি পেলাও আৰু আজি-কালিনো হিন্দী ছবিত কি নতুনত্ব আছে? একেবাৰে সস্তীয়া হিন্দী ছবিৰ বিষয়ে চাবেই এটা কব পাৰি, অযথা দৌৰা-দৌৰি মাৰপিট, মুটিয়া-মুটি, সস্তীয়া আবেগ অনুভূতি আৰু নাৰীশৰীৰৰ লাজ-মান আৰু চেণ্টিমেণ্টৰ [illegible] দৰ্শকৰ সহানুভূতি আৰু চকুলো আদায়ৰ বিৰাট প্ৰয়াস! এইবোৰ আমি প্ৰায় সমালোচনা কৰো তথাপি এইবিলাক নোচাবো কাৰণ কম পইচাত নিজৰ বিশেষ ক্ষতি (?) নোহোৱাকৈ মনৰ আনন্দ লাভৰ [illegible] উপায় [illegible] আমাৰ [illegible] নাইহে। অৱশ্যে [illegible] দুই-এখন ভাল চিনেমা প্ৰতিটো নোহোৱা নহয়, কিন্তু সেয়া যেন [illegible] অথবা প্ৰতিযোগিতাৰ বাবেহে, তাৰ বাহিৰে সব ব্যৱসায়ধৰ্মী বস্তু মাথো হিন্দী ছবি।

মাহ'ক মেটিনী শ্ব' চাবলৈ ক'লো নীতাৰ লগত। নীতাই সুনীতাকো মাতি মেলি ওলাইছিল, মাজু [illegible] লগত মিতালি [illegible] আমাৰ [illegible] ওলাইছিলো। বিকালৰ [illegible] চিনেমা হলৰ সন্মুখত নামি দেখো জনতাৰ ভিৰ। ছবিখন হিট হৈছে। নায়ক-নায়িকা জনপ্ৰিয়। আজি-কালিতো 'অমুক' ছবিখন ভাল হৈছে বুলি [illegible] এটা ওলালেই হ'ল। কথা নাই—নামত ছবিখন হিট আৰু জনপ্ৰিয় হৈ যায়। চিনেমা হলত নামি দেখো বেছি ভাগ ডেমনীয়া আৰু ডেকা ল'ৰা-ছোৱালী। [illegible] মানুহবোৰে ছবি চাবলৈ বাদেই দিলে নেকি? আমাৰ [illegible] ইত্যাদি [illegible] ডেমনীয়া আৰু ডেকা [illegible] জীয়াই ৰাখিছে? সেয়ে চাগে চিনেমাত মাৰপিট, ছোৱালী পটোৱা, ল'ৰা [illegible] আৰু [illegible] গুৰুত্ব দেখি। তাকে ক'লো [illegible] আমাৰ [illegible]। মাহ'ক [illegible] অলপ ভিৰ ক'ম। নীতাক টিকেটটো কাটিব দি মই কাষতে থিয় দি থাকিলো। [illegible] মুখৰ ওপৰেৰে চকু [illegible] অৱশ্যে [illegible] চকু

মোৰ চকুৰে পিচ লাগি গৈছে। ছিনেমা হলৰ টিকটৰ সোমোৱা লোৰ জানালা তেতিয়াও খোলা হোৱা নাই, ভিতৰত দুজন যুৱক চকুত পৰিল। নীলা ৰঙৰ চাৰ্ট আৰু ছাই ৰঙৰ পেণ্ট পিন্ধা এজন ল'ৰা, উজ্জ্বলতীয়া খেলুৱৈৰ দৰে চেহেৰা হোৱা, একেবাৰে ফেচনিষ্ট। আন এজন অলপ বেঁটেকা যেন লগা মাখন ৰঙৰ পেণ্ট আৰু ক'লা-বগা চেক চাৰ্ট পিন্ধা। ল'ৰা দুজনলৈ চকু পৰাত দেখিলো সিহঁতে এইফালে চাই আছে। সিহঁতৰ পৰা চকু আঁতৰাই আনি বাহিৰলৈ চকু দিলো। কত ধৰণৰ যে মানুহ আহিছে। এটি বঙালী পৰিয়াল চকুত পৰিল। মাহঁতবোৰে দুটাক দুই হাতে ধৰি আছে, ওৱাইফৰ কোলাত এটি কেঁচুৱা। বাঃ ছিনেমা কি দুৰন্ত আকৰ্ষণ! কোলাত কেঁচুৱা হাতত বিচনী পৰ্যন্ত লৈ ছিনেমা চোৱাৰ চখ। কিছুমান পেয়াৰো চকুত পৰিল।

গীতালৈ চালো। তাই টিকেট কাটিবই পৰা নাই, পাচৰবোৰে তাইৰ কামলতিৰ তলেদি হাত সোমাই টিকেট লৈছে। বেচেৰী অনভ্যস্ত বাবে ঠেলিহেচি হাত সোমাবই পৰা নাই, মই তাইৰ ওচৰলৈ গৈ ক'লো— "বেউতীৰ দৰে আছ কিয়? হাতখন সুমাই দে।"

ইতিমধ্যে দেখো ল'ৰাদুজন বাহিৰলৈ ওলাই আহিছে। সিহঁত দুৱাৰমান মোৰ কামোৰে পাৰ হৈ গৈছে। তাৰে ক'লা-বগা চাৰ্ট পিন্ধা মিহি যেন লগা ল'ৰাজনে এবাৰ মোক সুধিলে। টিকেট পোৱা নাই? লাগিব নেকি? মই গুৰুত্ব নিদি ক'লো 'নালাগে, পাম'। দৰদটো চোৱা! (সহায়ৰ কি মনোভাব।) দেখিলো নীলাৰঙৰ চাৰ্ট পিন্ধা ল'ৰাজনে দূৰত থিয় হৈ চাই আছে। তাৰ ডাঠিয়ে ঠুঁটিওৱা কোমল মুখখন আৰু স্থিৰ চকুদুটালৈ চাই হাঁহি উঠিব খুজিছিল!

এনেতে গীতাই দামিজামি টিকেট দুটা লৈ আনিছে। তাইৰ মুখখন ৰঙা হৈ উঠিছে। তথাপি টিকেট পোৱাৰ আনন্দ। ইতিমধ্যে ছিনেমা হলৰ লোৰ জানালা সুনাম্ৰে এটাৰ দৰে কৰি খুলি দিয়া হৈছে, ভিতৰত সোমাবলৈ হেতাওপৰা লাগিছে। এই সময়তে হঠাৎ এটা বোম ফুটিলে!! আজিকালিতো কত কেতিয়া বোম ফুটে ঠিকনা নাই। জন্তু জানোৱাৰবোৰ আজিকালি মানুহতকৈ বহুত নিৰাপদ। মানুহে মানুহ মাৰি মানুহ হোৱাৰ যুগ এইটো। অনবৰতে ভয় লাগি থাকে কেতিয়াবা ক'ত বোম ফুটে! ভিতৰত সোমাওঁতে পাচফালৰ হেঁচাত দুবাৰমান হাউ-লিয়ে পৰিছিলো, তথাপি কথমপি ভিতৰ সোমালো। ভিতৰ সোমাইহে যেন ৰক্ষা। চিৰি বগাই বেলকনি পালোগৈ। ভিতৰত গৈ বহি পৰিলো নিৰ্দিষ্ট আসনত। ভাগ্য ভাল ফেনৰ তলতে পৰিছে আসন দুখন। ইফালে সিফালে চকু ফুৰাই দেখিলো দুই এখন চিনাকি মুখ নথকা নহয়। এনেতে আমাৰ এফালে কামত আহি বহিল বড়ো ল'ৰা-ছোৱালী এহাল। সিহঁতে বৰ অন্তৰংগভাৱে বহি কথা পাতিছে। সিহঁতৰ ভাষাত কি কথা পাতিছে বুজিব নোৱাৰিলো। আমাৰ ফালে চাওঁতে দুবাৰমান চকুৱে চকুৱে পৰিছিল কিন্তু সিহঁতৰ চকুবোৰত হাঁহি দেখা নাপালো। অজানিতেই মনটো বেয়া লাগিছিল। এনেতে গল খেকাৰি শুনি পাচফালে চাই দেখো সেই ল'ৰা দুজন। সিহঁত আহি ঠিক আমাৰ পিচৰ আসন দুখনত বহিছে। ইহঁতনো বাৰু আমাৰ পাচৰ আসন দুখনহে পালেনে? নে মেনেজ কৰিলে? ইতিমধ্যে লাইটবোৰ নুমাই গ'ল আৰু কাটিং আৰম্ভ হ'ল। নিউজ আৰু এডভাৰটাইজৰ এটা ৰিল ভাল লাগিছিল। এণ্টাৰিকটিকা এক্সপিডিচনৰ এটা

ৰিল। কেনে এডভেঞ্চেৰাচ! অলপ পাচতে ছবিখন আৰম্ভ হ'ল। বম্বেমাৰ্কা ছবি যদিও বেয়া লগা নাই। নায়কৰ অন্যায়ৰ বিৰুদ্ধে জেহাদ ঘোষণা। নায়িকা মুখৰা কিন্তু আদৰ্শবাদী। হঠাৎ অনুভৱ কৰিলো মোৰ চুলিকোচাত কাৰোবাৰ হাতৰ পৰশ। পাচফালে চাই দেখো মোৰ চিটখনত হাত দি নীলা চাৰ্ট পিন্ধা ল'ৰাজনে যেন চিনেমা চোৱাত একো ক'বই নোৱাৰে। মই ঘূৰি চাওঁতে সিও মোৰ ফালে চাইছিল। একো নক'লো যদিও মই বুজিছিলো সি কোন ৰেজিমেণ্টৰ জোৱান। ইয়াৰ পাচত আকৌ মোৰ চুলিত হাতৰ পৰশ। তাৰ পিচত ডিঙি আৰু কান্ধত আঙুলিৰ পৰশ। মই কেবাবাৰো পাচফালে চাইছিলো যদিও ল'ৰাজন নিৰ্বিকাৰ। ভাবিলো কি কৰা উচিত। সি হাতদুখন মোৰ চিটত পেলাই দি তাৰ ওপৰত তাৰ মুখখন দি আছিল। তাৰ নাকৰ গৰম নিশ্বাসে মোক ভীষণ অসুবিধা দিছিল। লাহে লাহে মোৰ মূৰটো গৰম হৈ আহিছিল। এবাৰ পাচফালে চাই ক'লো—"মোৰ অসুবিধা হৈছে।" সি ক'লে "মোৰ ভাল লাগিছে।" মাই গড্! চালু ল'ৰা। অলপ পাচতে ইণ্টাৰভেল হ'ল। হল-ঘৰ পোহৰ হোৱাৰ লগে লগে ল'ৰা দুজন ওলাই গ'ল। মই গীতাক ক'লো "আমাৰ পাচত বহা ল'ৰা দুজন যে! বৰ অসুবিধা দি আছে। কলিজাত ধৰাব লাগিব ৰ।"

অলপ পাচত হল-ঘৰ আন্ধাৰ হ'ল। ল'ৰা দুজন আহি বহিবলৈ লওঁতে মই নীলা চাৰ্ট পিন্ধা ল'ৰাজনৰ ফালে চাই ক'লো—"বাদাম দুপেকেট আনি দিবা নেকি?" ল'ৰাজনে যেন হাততে স্বৰ্গহে চুকি পালে। 'নিশ্চয়' বুলি যাব খোজোতে মই তাৰ ফালে দুটকীয়া এখন আগবঢ়াই দিয়াত সি ক'লে "হ'ব হ'ব।" মই ক'লো— "নাই, পইচা লৈ যোৱা।" অৱশেষত সি পইচা নোলোৱাকৈ' বাহিৰলৈ গ'ল। কিছুসময় পাচত কেইপেকেটমান বাদাম আনি দিলে। তাৰে এপেকেট তাক দি ক'লো—"তুমি এপেকেট লোৱা।" সি মোৰ চিটত থুতৰিটো লগাই দি ক'লে— "মই বাদাম ভাল নাপাওঁ। তুমি কৈছা যেতিয়া লম বাৰু। এপেকেট নালাগে, তাৰে খুলি দিয়া।" মই বাদাম পেকেট খুলি তাৰ হাতত দিওঁতে মোৰ হাতত তাৰ হাতখন লগাই সি ক'লে— "বাদাম বৰ মিঠা নহয়নে?" মই ক'লো "তোমাৰ জিভাখনে মিঠা হ'ব, বাদাম যদি মিঠা হয়।" সি ক'লে "মই দেখোন মিঠা মিঠা গোন্ধ এটা পাই আছো।"

মোৰ কাষৰ চিটটোত এজন ল'ৰা বহি আছিল। সি আৰম্ভণিৰ পৰা বাৰে বাৰে কাহি আছিল। ইন্টাৰভেলৰ পাচত দেখো চিটখন খালী। আকৌ চিনেমাত মন দিলো— "ভাবিছিলো কথা-বতৰা পাতিলো যেতিয়া ল'ৰাজন ভদ্ৰভাৱে বহি থাকিব। কিন্তু অলপ পাচত দেখিলো সি মোৰ কান্ধৰ ওপৰত তাৰ হাতখন থৈছে। লগে লগে পাচফালে চাই ক'লো— "মোৰ কাষৰ চিটখন খালী আছে, তুমি ইয়ালৈ আহিবা নেকি?" 'ওঁ' বুলি লগে লগে আহি সি মোৰ কাষৰ চিটখনত বহিল। মই তাক ক'লো— "তোমাৰ লগত চিনাকি হ'বৰ মন গৈছে। মই ইয়াৰ লোকেল ছোৱালী। তোমাৰ দৰে সাহসী ল'ৰা এই প্ৰথম লোকেল প্লেচত লগ পাইছো।" সি চিটৰ বাৰত দি থকা মোৰ হাতখনৰ কাষেদি তাৰ হাতখন দি ক'লে "তোমাৰ অমনি দেখিয়েই মোৰ ভাল লাগিছে।" মই সুধিলো "তোমাৰ নাম কি?" সি ক'লে 'ভাস্কৰ।' মই সুধিলো "ভাস্কৰ মানে কি জানানে?" সি ক'লে "কিয় নাজানিম? সূৰ্য্য··· ।"

মই আকৌ সুধিলো — "তুমি ইয়াৰে ল'ৰা নেকি ? তোমাকতো চিনি নাপাওঁ। ইয়াৰ ল'ৰাবোৰকতো মই প্ৰায় জানোৱেই।" সি ক'লে "মোৰ দেউতা ইয়াত চাকৰি কৰে। মই জি. চি. চি. ত পঢ়ো। এইবাৰ ফাইনেল দিছো। মই ইয়াত বন্ধতহে আহো। মোক চিনি নাপাবও পাৰা। তোমাৰ কথা কোৱা-চোন।" সি সুধিলে। মই ক'লো "তুমি মোৰ বিষয়ে কি ভাবিছা কোৱাচোন।"

সি ক'লে "কলোৱেই দেখোন। তোমাক দেখিয়েই মোৰ ভাল লাগিছে। তোমাৰ নামটো নিশ্চয় ধুনীয়া হ'ব।"

মই তাক ক'লো "তোমাৰ যদি মোক ভাল লাগিছে তুমি মোৰ লগত কথা পাতিব পাৰিলাহেঁতেন আৰু মোক ডাইৰেক্ট ক'ব পাৰিলাহেঁতেন। তেনেহ'লে তোমাক সাহসী আৰু ভাল ল'ৰা বুলি ভাবিলোহেঁতেন। তোমাৰ ব্যৱহাৰত তোমাক থাৰ্ড ক্লাচ ল'ৰা যেন লাগিছে। চিনেমা চাই চাই এইবোৰ শিকিছা নহয় ?" সি ক'লে "মোৰ ভাললগাৰ এক্সপ্ৰেচনতো মই তোমাক দেখুৱাইছোৱে। অসমীয়া ছোৱালীবোৰ সাধাৰণতে স্মাৰ্ট নহয়, এড্ভান্স নহয়, সেয়ে উলটা বুজে। তুমি অৱশ্যে স্মাৰ্ট।"

মই ওঁঠ কামুৰি ক'লো— "ধন্য অসমীয়া ডেকা ল'ৰা ! তোমালোকে দেশখন ৰাখিব পাৰিবা।"

"মই আলফা সমৰ্থন কৰো। মোৰ বন্ধু কেবাজনো আলফাৰ সদস্য হৈছে। তুমি আলফা ভাল পোৱানে ?"

মই ক'লো "তুমি যদি আলফা হোৱা, জহন্নামলৈ যাওক আলফা।"

সি মোৰ হাতখন চেপি দি ক'লে "কি কোৱাহে ? য'তে ত'তে এইবোৰ নকবা, বিপদ হ'ব পাৰে। বাৰু, সেইবোৰ বাদ দিয়া, তোমাৰ নামটো কোৱানা আৰু বাকী-বোৰ ?"

এইবাৰ তাৰ হাতখন মোৰ হাতৰ কামৰ পৰা ঠেলি দি, মোৰ বাওঁহাতখনেৰে তাৰ কামৰ লতিত ধৰি কলো—

"তুমি মোৰ সৰু ভাইটিৰ লগৰ। তোমাৰ দৰে ল'ৰাবোৰ মই ক্লাচত পঢ়াওঁ।"

মই আন্ধাৰতে মন কৰিছিলো ল'ৰাজন বুৰ্বক হৈ গৈছিল। তাৰ মুখৰ ৰংটো কেনে হ'ব পাৰে ভাবি মই কৌতুক অনুভৱ কৰিছিলো। প্ৰায় দুই-তিনি মিনিটমান সি মৌন আৰু স্থাণুৰ দৰে হৈ পৰিছিল। তাৰ কলিজাৰ ধপ্ধপনি মই শুনিবলৈ পাইছিলো। সি এই বাৰ নিজকে কোৱালি ক'লে।—

"বৰ গৰম লাগিছে। বাহিৰৰ পৰা অলপ কোল ড্ৰিংকছ কৰি আহো।" মই তাক ক'লো "ভাইটি বাহিৰত আয়নাত গৈ এবাৰ নিজৰ মুখখন চাবা। আৰু মোক মনত থাকিবতো ?" সি একো নামাতিলে। তাৰ পিচত সি আৰু ঘূৰি নাহিল। চিনেমা চাই ওলাই আহোতে গীতাক ক'লো, "গীতা আজি ভাইটিৰ বাতি টোপনি নাহিব। সি চাগে বহুত দিন কোনো চিনেমা হলতেই নোসোমাব।"

ভিৰৰ মাজেৰে পাৰ হৈ আহোতে নীলা, ৰঙা, ক'লা বগা চাৰ্ট পিন্ধা বহুতো ল'ৰা চকুত পৰিছিল। সেই ল'ৰাজনক কিন্তু দেখা নাপালো। যৰলৈ আহি দেখো চিনাকি ল'ৰা এজন বহি আছে। সি ক'লে "বাইদেউ, আপোনাকে ৰখি আছো। অসম ছিডিত এখন তৰ্ক প্ৰতিযোগিতা পাতিছে। বিষয় বস্তু হ'ল "যুৱ মানসিকতাই বৰ্তমান সামাজিক অস্থিৰতাৰ কাৰণ।" কেইটামান ভাল ভাল পইন্ট দিয়কচোন।"

মোৰ তেতিয়া চিনেমা হলৰ ঘটনাটোৱে মনত ভাহি উঠিছিল। ●

ল'ৰাজনৰ সতে চিনাকি হোৱাৰ ইচ্ছা অমানিশাৰ বহুদিনৰে। ল'ৰাজন সিহঁতৰ কামৰ এঘৰত ভাড়া কৰি থাকে। ব্যৱসায়ী এই ল'ৰাজনে গল্প প্ৰবন্ধও লিখে বুলি তাই দূৰে দূৰে শুনিছে। অমানিশাই নিজে খুব ভাল নিলিখে যদিও, এইবোৰৰ প্ৰতি তাই বেছ আগ্ৰহী। প্ৰথম দৰ্শনতে চিয়াত সাঁচ বহুৱাব পৰা চকু দুটাৰে সৈতে ল'ৰাজন সঁচাকৈ মনম লগা। যিকোনো ছোৱালীকে অতি সহজে আকৰ্ষণ কৰিব পৰা ক্ষমতা ল'ৰাজনৰ আছে। ব্যৱসায় সংক্ৰান্তীয় কামত লিপ্ত থকাৰ বাবেই হয়তো তেওঁৰ ওলোৱা সোমোৱাৰ কোনো নিৰ্দিষ্ট সময় নাই। ইফালে অমানিশাই তেওঁলৈ সকলো সময়তে বাটত ৰৈ থাকিব নোৱাৰে। তথাপি ল'ৰাজনৰ সতে তাইৰ প্ৰায়ে দেখাদেখি হৈছিল। কেতিয়াবা সিহঁতৰ পদূলি মূৰত, কেতিয়াবা বজাৰত। অলপ গহীন ধৰণৰ ল'ৰাটো; অমানিশাই লক্ষ্য কৰিছিল ল'ৰাজনে কেতিয়াবা তাইৰ চকুলৈ এপলক চাই, পিছ মুহূৰ্ততে তললৈ মুখ কৰি পাৰ হৈ যায়। অমানিশাই বহু চেষ্টা কৰিও একো এটা ভাবি উলিয়াব নোৱাৰে।

আজি তিনিটা বছৰে ল'ৰাজনৰ সতে তাই চিনাকি হওঁ হওঁ বুলিও হব নোৱাৰিলে। কেইমাহমান আগতে তাই তাইৰ বান্ধৱী মিতাৰ পৰা জানিব পাৰিলে যে ল'ৰাজনৰ নাম প্ৰণয়; প্ৰণয় দুৱৰা। ঘৰ যোৰহাটত। মিতাৰ ককায়েকৰ সতে প্ৰণয়ৰ হেনো ভাল বন্ধুত্ব আছে। অমাই মনতে ভাবিছিল তাৰ যোগেদিয়ে প্ৰণয়ৰ সতে চিনাকি হ লাগিব। কেতিয়াবা আকৌ ভাবে কি দৰকা আনৰ যোগেদি চিনাকি হোৱাৰ। তাইতে নিজে যাচিও পাৰে এদিন। কিন্তু এনে-কৈয়ো বহুদিন গ'ল। কেতিয়াবা যাচি বুলি নিশ্চিত হৈ থাকিলেও, হয় তাইৰ লগত নতুবা প্ৰণয়ৰ লগত কোনোবা নহয় কোনোব এজন থাকেই। অতিকেই মতা হোৱা না অমাৰ। কেতিয়াবা খং উঠে অমাৰ নিজৰ উপৰতে। কেতিয়াবা কেতিয়াবা আকৌ প্ৰণয়ক লৈ কিবাকিবিবোৰ ভাবেও। কেনে-কুৱা হব বাৰু ল'ৰাজন? ব্যৱহাৰ পাতি, কথা কোৱাৰ ভঙ্গী, মানসিকতা, প্ৰকৃতি আদি। ল'ৰাজন কেনেকুৱাদে? আকৌ দেখাৰ দৰে গহীনেই হয় যদি অমাৰ সৰু চঞ্চলীয়া ছোৱালী এজনীৰ সঙ্গ ভাল পাব জানো......।

অমাহঁতৰ ঘৰৰ পৰা অলপ আঁতৰত সংঘ এটা আছে; সূৰ্য্যোদয় সংঘ। অমা-হঁতৰে সমবয়সীয়া ল'ৰা-ছোৱালী তাৰ সভ্য / সভ্যা। প্ৰতিবছৰে সংঘৰ বাৰ্ষিক অধিবেশনৰ সময়ত আলোচনী একেখনকে প্ৰকাশ কৰা হয়। দুদিনমান আগতে এইবাৰৰ বাৰ্ষিক অধিবেশন অনুষ্ঠিত হৈ গ'ল। সিদিনা আবেলি অমাই আলোচনীখনত চকু ফুৰাই থাকোতে হঠাতে এঠাইত তাইৰ চকু দুটা ৰৈ গ'ল — প্ৰণয় দুৱৰাৰ নামটো দেখি। গল্প

লিখিছে হবলা— তাই মনতে ভাবি সূচীপত্ৰ অনুসৰি পাতে লুটিয়াই দেখিলে যে গল্প নহয়, প্ৰবন্ধহে লিখিছে— নাৰীৰ তথা পুৰুষৰ অধিকাৰৰ বিষয়ে। অমা সাধাৰণ ছোৱালী হ'লেও এনেবোৰ কথাৰ হকে তাই সদায় যুক্তি আহিছে। গতিকে এনে ধৰণৰ প্ৰবন্ধ এটা পাই তাই একে বহাতে পঢ়ি শেষ কৰিলে। প্ৰণয়, ল'ৰাজনক অজানিতে তাইৰ আৰু ভাল লাগি গ'ল। তাই ভাবিলে নাই, তাই আৰু নাথাকে। প্ৰণয়ক যেনেকৈ হলেও মাতি প্ৰবন্ধটোৰ বাবে ধন্যবাদ এটা জনাব লাগিব। তাই এইদৰে দৃঢ় সংকল্প হৈ থাকিও প্ৰণয়ক মতাৰ সুযোগ নাপালে। যোৱাকালি তাই সান্ধ্য ভ্ৰমণৰ বাবে লগৰ ছোৱালীবোৰৰ সতে ওলাওঁতে প্ৰণয়ক এবাৰ দেখিলে। কিন্তু কি হ'ব! প্ৰণয়ে মোনা ভৰ্তি কৰি বজাৰলৈ বিশ্ৰাত আহি আছে। তাই তেনেক্ষেত্ৰত মাতে কেনেকৈ? হাত দাঙিতো ৰিক্সা ৰখাব নোৱাৰি। লগত ইমানবোৰ ছোৱালী! তাতে আকৌ প্ৰণয়ে বা কি ভাবিলেহেঁতেন। ইমান সুন্দৰ সুযোগ এটা বিফলে যোৱাৰ বাবে অমাৰ মনটো গধুৰ হৈ থাকিল।

কেইদিনমান পাছত বিশেষ কাম এটাৰ বাবে অমা বৰপেটালৈ যাব লগা হ'ল। লগত বায়েকো আছে। সিহঁত স্টেচনতে উঠিলগৈ বাছত। অলপদূৰ আহিয়েই দেখিলে প্ৰণয়ো উঠিল একেখন বাছতে। বাছৰ চিট এটাও খালী নথকাৰ বাবে প্ৰণয় থিয় হোৱাত বাহিৰে গত্যন্তৰ নাছিল। অমাৰ কাষৰ মানুহজন কলেজৰ সন্মুখত নামি যোৱাত চিটটো খালী হ'ল। চিটটোত প্ৰণয় বহে নে আন কোনোবা বহে তাকে লৈ অমাই মুখ নফৰাই খিৰিকীলৈ মুখ কৰি বহি থাকিল। অলপ পিছত কাষত কোনোবা এজন বহা যেন পাই আৰচকুৰে চাই অমাই দেখিলে যে প্ৰণয়ে বহিছে। প্ৰণয়ে সহজ হৈ বহি তাইৰ সতে কথা হোৱাৰ উদ্যোগ কৰা দেখি তায়ে মাত লগালে কৰবালৈ' ওলাল হবলা। প্ৰণয়ে সামান্য হাঁহিৰ নিচিনা কৰি ক'লে বৰপেটাৰ পৰা আহো। তুমি? আমিও বৰপেটালৈকে যাম— অমাই উত্তৰ দিলে। এনেদৰে কথাৰ পাতনি মেলাৰ পাছত দুয়োটাৰ মাজত বহু কথা হ'ল। অমাই লক্ষ্য কৰিছিল প্ৰণয়ৰ কথাৰ এটা অপূৰ্ব সুৰ আছে। কথা কোৱা শেষ কৰাৰ পাছতো তাৰ প্ৰতিধ্বনি কাণত যেন বৈ বৈ বাজে। কথা প্ৰসঙ্গত এবাৰ অমাই কলে আমাৰ সংঘৰ এইবাৰৰ আলোচনীত আপোনাৰ প্ৰবন্ধটো পঢ়িলো। সঁচাকৈয়ে ভাল হৈছে প্ৰবন্ধটো; সময়োপযোগী হৈছে। অমাৰ চকুলৈ চাই প্ৰণয়ে নিঃশব্দে হাঁহিলে। হাঁহিটোৱে আলফুলে চুই গ'ল অমাক। তাৰপাছত প্ৰণয়ে ক'লে তুমিও কিবাকিবি লিখামেলা কৰা বুলি শুনিছো। এইবাৰ অমাৰ নীৰৱে হাঁহাৰ পালা। আকৌ ক'লে প্ৰণয়ে— যোৱাবাৰৰ কলেজ সপ্তাহত সাহিত্য প্ৰতিযোগিতাৰ বহু কেইটা বিষয়ত তুমি পুৰস্কাৰ পোৱা কথাটোও জানো। অ'ত ত'ত কবিতাও পঢ়িছো দুই এটা। কবিতাত প্ৰথম হোৱা নাই জানো? কথা যেন শেষেই নহব প্ৰণয়ৰ— তোমাৰ কবিতাৰ পাণ্ডুলিপি থকাৰ কথাও শুনিছো। অমাই দেখিলে প্ৰণয়ে ইতিমধ্যেই তাইৰ বহু খবৰ সংগ্ৰহ কৰিছে। প্ৰণয়ে পুনঃ মাত লগালে— কবিতাবোৰ প্ৰকাশ কৰাৰ কথা— তেওঁৰ কথা শেষ নৌহওঁতেই অমাই কলে বাপৃৰে! সেইবোৰ কথা নকব দেই। মোৰ কবিতা পঢ়িবনো কোনে? সেইবোৰ এতিয়াই নিশ্চয় প্ৰকাশৰ উপযোগী হৈ উঠা নাই। আপোনালোকৰ সহায় সহযোগ পালে পিছলৈ কি হয় চাওঁচোন। হঠাতে প্ৰণয়ে কৈ উঠিল মোক 'আপুনি'

বোলাতকৈ 'তুমি' বুলিলেহে ভাল পাম। 'আপুনি' বুলিলে কিবা বেছি ডাঙৰ ডাঙৰ লাগে। বন্ধুত্ব গভীৰ নহয় যেন লাগে। সকলো কথা সহজভাৱে কোৱাত অসুবিধাও হয়। ······অমাই শুনি গৈছিল কথাবোৰ। মাজে মাজে চেগ বুজি প্ৰণয়ৰ সেই ধুনীয়া চকু-যুৰিলৈও নোচোৱাকৈ থকা নাছিল। ···তোমাৰ স'তে মোৰ বয়সৰ পাৰ্থক্যও বৰ বেছি নহব চাগে। মই '৮৬ চনত H.S.L.C. পাছ কৰিলোঁ তাৰ পাছত B.A. টো দি উঠিয়েই দেউতাৰ স'তে ব্যৱসায়ত নামি গলোঁ। ভাল লাগিছিল অমানিশাৰ, প্ৰণয়ৰ সহজ-সৰল খোলা কথা বোৰৰ প্ৰকাশভঙ্গী।

কণ্ডাক্টৰে তেনেতে ভাড়া লবলৈ আহিল। অমাই ভাড়া দিবৰ বাবে হাত মেলোঁতেই প্ৰণয়ে মই দিছো বুলি দিয়েই দিলে। সুদীৰ্ঘ দুঘন্টা সময় সিহঁত দুটাই হিয়া উজাৰি কথা হ'ল। আগৰ চিটত বহা বায়েকে অমাৰ বিষয়ে কি ভাবিছিল তাত তাই গুৰুত্ব নিদিলে। লাহে লাহে অমাহঁতৰ নামিবৰ হৈ আহিল। তাই মনে মনে ভাবিছিল আৰু অলপ দীঘল হোৱা হলে ৰাস্তাটো। অনুজ্জ্বল হৈ পৰা প্ৰণয়ৰ ফালে তাই চাই কলে আহিবাচোন আমাৰ ঘৰ লৈ, ঘৰটোতো চিনি পোৱাই (তুমি বুলি তাই প্ৰণয়ৰ অনুৰোধ ৰক্ষা কৰিলে)। অ, আৰু অহাবাৰৰ আলোচনীতো এনেধৰণৰ প্ৰবন্ধ পাম বুলি অপেক্ষাত ৰলো। প্ৰণয়ে কলে এতিয়াই একো কব নোৱাৰো ৰবা। মই অহা ২৫ তাৰিখে যামগৈয়ে নহয়। কলৈ? দিব্ৰুগৈলৈ। —কিয়? দেউতাৰ অসুখ হেনো। টেলিগ্ৰাম এখন পাইছোঁ। ডিব্ৰুগৰেই আমাৰ প্ৰধান শাখা যেতিয়া দেউতাই অকলে নোৱাৰে। মই নগ'লেই নহয়। আকৌ কেতিয়াকৈ অহা হব কবও নোৱাৰোঁ। বস্তু বাহানি কিছু ললো কিছু ৰৈ গ'ল। ভাইটিয়ে পিছত আহি লৈ যাবহি।··· গোটেই দিনটোৰ, বাছত একেলগে অহা সময় হোৱাৰ সমস্ত আনন্দ মাত্ৰ এটা নিমিষতে পানী হৈ গ'ল। তথাপি তাই সুধিলে তোমালোকৰ ঘৰ যোৰহাটৰ কোনখিনিত? প্ৰণয়ে ক'লে কুৰৱাটোলত। কেতিয়াবা সেইপিনে গ'লে নিশ্চয় সোমাবা। তাত বাছৰ পৰা নামিয়েই চ'ক এটা পাবা। যিকোনো দোকানত সুধিলেই আমাৰ ঘৰটো দেখুৱাই দিব। অৱশ্যে 'প্ৰণয়' বুলিলে নাজানিব; অংকু বুলি কবা। আৰু কেইটামান মুহুৰ্ত্তৰ পাছতেই তাইৰ বাছৰ পৰা নামিবৰ হ'ব। তাই কলে অহাবাৰৰ অধিবেশনলৈ আহিবা কিন্তু— প্ৰবন্ধ নিদিলেও। প্ৰণয়ে অলপ ভাবি কলে —আহিম বাৰু।

বাছখন ৰলেই। অমাহঁতে নামিবৰ যো-জা কৰিলে। নমাৰ আগমুহুৰ্ত্তত তাই প্ৰণয়ক কব খুজিছিল চিঠি দিবা কেতিয়াবা। নাই নকলে। প্ৰণয়ে বৰপেটাত এদিন থাকি তাৰ পিছদিনাই অৰ্থাৎ ২৫ তাৰিখে ডিব্ৰুগৈলৈ যাবগৈ। বায়েক নামিছেই। ইজনে সিজনলৈ আকৌ এবাৰ চাই, প্ৰণয়ক মাত লগাই অমাও নামিল।

যি কামৰ বাবে সিহঁত গৈছিল কামটো হ'ল যদিও তাইৰ একোতে মন নবহিল। কিবা এটাৰ শূন্যতাই তাইৰ যেন চৌপাশ আৱৰি আছিল। ঘৰলৈ আহিও তাই সক্ৰিয়াটো ঘৰতে সোমাই থাকিল। কলেজো নোযাল। তাইৰ বাৰে বাৰে মনত পৰিবলৈ ধৰিলে প্ৰণয়ৰ মুখখন, চকুদুটা, কথাবোৰ··। তাই ভাবিবলৈ ধৰিলে আজিৰ পৰা ৩ বছৰ আগতে প্ৰণয়ৰ স'তে চিনাকি হোৱা হ'লে ইমানদিনে হয়তো ২হ কিবাকিবি হৈ গ'লহেঁতেন; তাই আকৌ ভাবিব ধৰিলে ৩ টা বছৰ যে চিনাকি প্ৰণয়ৰ স'তে কথা নোহোৱাকৈ,

(৭০ পৃষ্ঠাত চাওক)—

সুগন্ধি পখিলা

● মৃগেন তালুকদাৰ

টিক্‌……টিক্‌ টিক্‌ বেৰঘড়ীৰ কোনো এঠাইৰ পৰা অহা তেজীৰ শব্দত প্ৰশান্তৰ মনটো দূৰৰ পৰা আৰু দূৰতৰ হ'ল। নিজকে অপৰাধী যেন লাগিল তাৰ। ভাবি ভাবি অৱশ হৈ যাব খোজে প্ৰশান্ত। কিবা এটা কৰি উঠাৰ পাচত মানুহৰ মনত অলপ হলেও সংকোচ থাকি যায়; কিন্তু প্ৰশান্তৰ ক্ষেত্ৰত এই সংকোচ, ভয়ে যেন অধিকতৰতাই আবৰাই পেলাইছিল। কেতিয়াবা ঘৰখনৰ কথাও সি এবাৰ ভাবি চায়। ঘৰখনৰ দ্বিতীয় ল'ৰা প্ৰশান্ত। তাৰ ওপৰৰ ভায়েকজন আজি তিনি বছৰ আগতেই বি, এ, পাছ কৰি বহি আছে। থাকিবৰে কথা। অৱস্থা বেয়া বাবে চাকৰিত ভেটি দিব নোৱাৰে। এজনো বায়েক। তাইৰো যৌৱন প্ৰায় ভটিয়াবৰে হ'ল। আজিলৈকে একো এটা কৰিব পৰা নগ'ল। অৱশ্যে ঘৰখনৰ অৱস্থাৰ দৰে তাইৰ মনটো যেন দুখীয়া নহয়। সকলোৰে অবাঞ্ছিত আশা এটাক তাই সাৱটি লব নোৱাৰে। প্ৰশান্তৰ তলৰ সৰু ভনীয়েকজনী এইবাৰ ক্লাচ টেনত। তাইৰো পঢ়া পাতিৰ খৰচ যথেষ্টই যোগাব লাগে। সৰুতে দেউতাক ঢুকুৱাত এতিয়া ঘৰখনত দাৰিদ্ৰতাৰ নিপীড়নে অধিক চলে! পৈত্ৰিক সম্পত্তি বুলিবলৈ' চাৰি বিঘা মাটি আৰু ঘৰটো। তাৰে কোনোবাকৈ চলি আছে। ককায়েকেও এটা সৰু বিজ্‌নেচ কৰে; কিন্তু সেইটোৰে তাকে নুজুৰে। ……কথাবোৰ ভাবিলে মনটো সেমেকি উঠে তাৰ। জীৱনৰ প্ৰথম পদক্ষেপতে যিটো ভুল কৰিলে এই ভুলৰ যেন সামঞ্জস্য বিচাৰি নাপায় তাৰ কৰ্মবাণিত; কেতিয়াবা বৰ অবাঞ্ছিত ভাৱে নিজৰ অজানিতে কিছুমান ভুল হৈ যায়। সি যদি তাইৰ পৰা অপমানিত হৈ……কথাষাৰি মনত পৰিলেই এক অজান আশংকা আৰু আত্মগ্লানিত শিহৰিত হৈ উঠে প্ৰশান্ত।

……কথাবোৰ ভাবি থাকোঁতে কেতিয়া জানো ৰাতি পুৱাইছিল গমেই পোৱা নাছিল সি। কৰ্ত্তব্যয়ে হওঁক বা দায়িত্বৰ খাতিৰতেই হওঁক বিছনাৰ পৰা উঠি হাত-মুখ ধুই কোঠা-

---

(৬৯ পৃষ্ঠাৰ পিছৰ পৰা)

নোহোৱাকৈ গ'ল সেই একেলৰেই আজিৰ দিনটোও পাৰ হোৱা হলেনো কি হ'লহেঁতেন? এটা দিনৰ বাবে, দুঘন্টাৰ বাবে প্ৰণয়ৰ স'তে কথা নোহোৱাহলেও হ'লহেঁতেন! প্ৰণয়ে ইমান সহজভাৱে তাইৰ স'তে কথা নপতা হলেও, তাই আগতে নমতাহলেও হলহেঁতেন। দুঘন্টাৰ ভিতৰতে তাই পাতি অহা হেজাৰটা স্বপ্ন মাথো এটা কথাৰ পৰশত ভাঙি চুৰমাৰ হৈ গ'ল।

তাই আকৌ ভাবিলে অহাবাৰৰ সংঘৰ অধিবেশনলৈ অংকু বাৰু আহিবনে নাই? —কেতিয়াবা, ক'ৰবাত সিহঁত দুটাৰ পুনঃ দেখাদেখি হ'ব নে নাই বাৰু?? ●

সোঁত সি বহি পৰিছিল । যোৱা নিশাৰ প্ৰতিটো কথাই যেন শেলে বিন্ধাদি বিন্ধিছিল প্ৰশান্তৰ । "Congresulation"— অজয়ৰ মাতত প্ৰশান্তৰ তন্দ্ৰা ভাগিছিল । "আৰে বন্ধু, কলেজৰ শ্ৰেষ্ঠ চিত্ৰশিল্পী আৰু শ্ৰেষ্ঠ সাহিত্যিক হৈ আমাক পাহৰিলিয়েই নেকি ? গতানুগতিক ভাৱে অজয়ে কথাষাৰি কৈছিল প্ৰশান্তক । উদ্বেগ ভৰা চাৱনিৰে অজয়লৈ চাই সি কি কব হয়তো তেতিয়া ভাবি পোৱা নাছিল । তথাপিও চিন্তা-ন্তৰ চাৱনিতে সি মাথো এবাৰ কৈছিল "জানা বন্ধু...... কিবা এটা কৰি যিমান আনন্দ আছে তাতেই যদি সামান্যতম ভুল হৈ যায় তাৰ পৰিণতিও ভয়াবহ হয় ।" —কথাষাৰ অজয়ে যেন ঠিকমতে বুজিব পৰা নাছিল । অজয়ে জানে দাৰ্শনিক ভাবাদৰ্শৰ কথা প্ৰশান্তৰ মুখত সেয়া নতুন নহয় । তথাপিও .... !?? ল'ৰালিৰে পৰা অজয়ে প্ৰশান্তক জানে, বুজে । সেইদৰে প্ৰশান্তইও । আজিও সেই একেই বন্ধুত্ব । স্বভাৱত প্ৰশান্ত আছিল লাজকুৰীয়া ; ছোৱালীৰ সতে আড্ডা দিয়া সন্তীয়া অভ্যাস তাৰ নাছিল । প্ৰশান্তই মাজে মাজে ছবি আঁকিছিল আৰু কবিতা ৰচিছিল—অৱশ্যে সেয়া অজয়ৰ একান্ত প্ৰেৰণাতে কৰিছিল সি । কলেজ সপ্তাহত অংশগ্ৰহণ কৰিবলৈ অজয়ে তাক প্ৰায়ে জোৰ কৰিছিল । কেতিয়াবা কথাটো প্ৰশান্তইও নভবা নহয় অৱশ্যে । কিন্তু জানো সি তাৰ বাবে কিছু সংকোচ কৰিছিল......!

এইবাৰ কলেজ সপ্তাহত অজয়ে কিন্তু নেৰিলে তাক । অগত্যা জোৰ কৰাত প্ৰশান্ত বাধ্য হৈ পৰিছিল হাতত তুলিকা লবলৈ । "নাৰীমুখ চিত্ৰকাৰৰ প্ৰধান লক্ষ্য" কথাষাৰি কিমানদূৰ সত্য বিচাৰ নকৰিলেও পৃথিৱীৰ বিখ্যাত চিত্ৰকাৰ সকলে যে নাৰীৰ প্ৰতিকৃতিৰ প্ৰতি বিশেষ ভাৱে আকৃষ্ট আছিল সেই কথাও নিসন্দেহে সত্য । এনেকি কাৰণতে হয়তো প্ৰশান্তৰ তুলিকাতো নাৰী-মুখৰ প্ৰতিকৃতি সুন্দৰ ভাৱে পৰিস্ফুট হৈ উঠিছিল ।

বাস্তৱিক অভিজ্ঞতাত ঠেকা খোৱা নাই যদিও প্ৰশান্তই জীৱনৰ বহুত কথাই জানে ; বুজি পায় । জীৱনৰ হাঁহি-কান্দোন, সুখ-দুখ আদিৰ লগত তাৰ চিনাকি আজিৰ নহয়, আজন্মৰ । কেবাটা উজাগৰী নিশাৰ অসাধ্য কষ্টেৰে অজয়ৰ নেৰানেপেৰাত সি এখনি ছবি আঁকিছিল — কোনোবা মানুহৰূপী দেৱীৰ ।

'সৰল মনৰ মানুহক আন এটা সৰল মনৰ অধিকাৰী ব্যক্তিয়েহে বুজিব পাৰে ।' কাৰো নাৰী-মুখ আঁকিবলৈ প্ৰশান্তই হাতত তুলিকা লোৱা নাছিল সঁচা ; কিন্তু তাৰ মন-স্তাত্বিক ভাৱৰ নিশ্চয় সঞ্চাৰ ঘটিছিল ছবিখনিৰ জৰিয়তে ..... । "কলেজ সপ্তাহ"-লৈ অজয়ৰ সতে প্ৰশান্তও আহিছিল । কথা-বতৰা পাতি দুয়ো প্ৰদৰ্শনী হললৈ আগবাঢ়িল । "বেচ্ সুন্দৰ আৰু পৰিপাতিকৈ' সজাইছে বস্তবোৰ" ...মনতে ভাবিলে প্ৰশান্তই । "আৰে, অৰু... তই আকৌ ইয়াত কেনেকৈ' ওলমি পৰিলি"... কাষৰ ছোৱালী জাকৰ মাজৰ পৰা ভাহি অহা বাক্যত প্ৰশান্তই যেন চক্‌খাই উঠিছিল । সিহঁতৰ উখল-মাখলত যেন জুই লাগি এখোপ চৰাহে হ'ল । চাওঁ-নাচাওঁ কৰিও লাজ, ভয়, শংকাৰে ছোৱালী জাকলৈ চাই পঠিয়ালে সি । আচৰিত ..... ??? এক মুহূৰ্তৰ বাবে প্ৰশান্তই যেন পাহৰি গৈছিল তাৰ অস্তিত্বক । প্ৰশান্তই ছোৱালীজাকত এনে এখনি মুখ আৱিষ্কাৰ কৰিছিল যি খনি সি নিজেই তুলিকাৰে ধৰি ৰাখিছিল । তাৰ শিল্পীত্বই যে আজি তাৰ বাবে যেন অভিশাপহে হ'ল ! ধিক্কাৰ আহিছিল প্ৰশান্তৰ । লাজত ৰঙা-চিঙা পৰি কি ক'ৰা-নকৰোকৈ ভাবি থকাৰ অৰুণিমালৈ চাই থকাৰ সাহস বা ধৈৰ্য্য কোনোটোৱেই নাছিল তাৰ । "অৰুণিমা" শব্দটো মনলৈ অহাত সৰ্বশৰীৰ

শিহৰিত হৈ উঠিছিল প্ৰশান্তৰ। ইন্সপেক্টৰৰ জীৱন পৰিকল্পনাৰ একমাত্ৰ জীয়েক অৰুণিমা। —কথাটো ভাবি এক নামহীন উত্তেজনাত সি যেন কলপাত লৰালি লৰিছিল। হয়তো ক্ষুদ্ৰ মুহূৰ্ত এটিও তাত থকাৰ সাহস তাৰ নাছিল। অজয়ক মাত এষাৰ দিবলৈও যেন বাকৰুদ্ধ হৈ গৈছিল সি।

কিবাকিবি অবান্তৰ কথাবোৰ ভাবি ভাবি কেতিয়া সি তাৰ বিছনাখন পাইছিল গমেই পোৱা নাছিল। বহুত কথাই তাৰ মনলৈ' আহিছিল তেতিয়াও —অৰুণিমা —দেউতাক পুলিচ ইন্সপেক্টৰ— এখন আভি-জাত্য পৰিয়াল— আদিবোৰ কথাই যেন তাক শ্বাসৰুদ্ধ কৰিবলৈ হেতা-ওপৰা লগাইছিল। ৰাতি পুৱালে কি ঘটিব সেয়া তাৰ ভাবি চোৱাৰ সাহস নাছিল ······ উজাগৰী নিশাটোৰ অন্তত অজয়ে কঢ়িয়াই অনা Congesulation টোৱে তাক শেলে বিন্ধালি বিন্ধিছিল। নিৰ্বি-কাৰ ভাবে অজয়ে দিয়া চিঠি এখন লৈ সি মাথো শুনিছিল কথা কেইষাৰি ·····। অজয়ৰ মুখত প্ৰিন্সিপালে মাতি পঠোৱা কথাফাকিয়ে কিন্তু প্ৰশান্তৰ সৰ্বশৰীৰ থেকেচি দিছিল। চিঠিখন খুলি চোৱাৰ সাহস তেতিয়া আৰু নাছিল তাৰ। অৰুণিমাৰ দেউতাকৰ কথাটো মনত পৰাৰ লগে লগে জেলৰ চাৰিবেৰৰ পৰিবেশটোৰ বিষয়ে সি এবাৰ মনতে ভয়ে ভয়ে আখৰা দিছিল।

জীৱনত কৰা ভুলৰ বাবে আজি আৰু স্বীকাৰোক্তি দিবলৈ সি ভয় নকৰে লাগিলে তাৰ যিহকে নহওঁক। এনে দোধোৰ-মোধোৰ ভাবেৰে কেতিয়া সি কলেজ ৰোড্ পাইছিল গমেই পোৱা নাছিল। ৰাংচালী ছোৱালীজাকৰ হাঁহিতহে তন্ময়তা ভাগিছিল তাৰ। ছোৱালী-বোৰৰ মাজৰ পৰা কোনোবা এজনী তাৰ ফালে আগবাঢ়ি অহা প্ৰশান্তই ঠিকেই দেখিছিল।

অৰুণিমা·········!!! উপায়হীন ভাবেৰে ৰৈ গৈছিল সি। কি কৰো কি নকৰো দোদুল্যমান অৱস্থাটোত প্ৰশান্তৰ দুচকুত তহৰ বাচকুৰা যেন দপদপকৈ জ্বলি উঠিছিল। অৱশেষত সি কিমান অপমানিত হব সেয়াও অনিশ্চিত যেন নালাগিল। "Congresulation—", নিচেই কামল নাৰী-কণ্ঠত প্ৰশান্তই ভয়ে ভয়ে চকুদুটা জোৰেকে' মেলি ধৰিছিল। মুহূৰ্তমান সময় অৰুণিমাৰ চকুলৈ ভীতিবিহ্বলতাৰে চাই আছিল সি। চকুত এপলক পুলক ভৰা চাৰনিৰে তাৰ ফালে চাই কিবা এখন হাতত গুজি দি অৰুণিমা সাউত কৰে তাৰ পৰা আঁতৰি গৈছিল। ঘটনাটো সপোন সপোন যেন লাগিল প্ৰশান্তৰ। তথাপিও অৰুণিমাৰ চিঠিখনে যেন জেইলৰ শিকলি-বোৰহে কঢ়িয়াই আনিছিল— এনে লাগিল তাৰ। প্ৰিন্সিপালৰ ওচৰলৈ যোৱাৰ শেষ উৎসাহ খিনিও হেৰুৱাই পেলাইছিল তেতিয়া·····।

চিঠিখনত কি লিখা আছিল— সেই-বিষয়ে যেন তাৰ অবিদিত নহয়— (মনতে ভাবিলে প্ৰশান্তই) অন্ততো ক্লাচমেট্ হিচাপে অৰুণিমালৈ তাৰ পুতৌও জন্মিছিল, সমূহীয়া ভাৱে তাক অপমান নকৰা বাবে। কলেজ খুলিলে নিশ্চয় অজানিতে হোৱা ভুলৰ বাবে অৰুণিমাৰ ওচৰত ক্ষমা খুজিব········· মনে মনে ভাবি থলে সি। হয়তো তাইৰ কথা-মতেই কোনোদিনে সি আৰু তুলিকাও হাতত নলয়। তথাপি কিয় জানো চিঠিখনৰ প্ৰতি তাৰ কৌতুহলো বাঢ়ি যায়।

মৰমৰ

প্ৰশান্ত

পাতনিতে পত্ৰেৰে সীমাহীন মৰম-ভাল পোৱা যাচিলোঁ। আশাকৰো গ্ৰহণ কৰিবা। যোৱাকালি 'কলেজ-সপ্তাহ'ৰ শেষ দিনা তোমাৰ বাবেই বহুত অপেক্ষাত

(৮৩ পৃষ্ঠাত চাওঁক)

ড° বীৰেন্দ্ৰ নাথ দত্ত (অধ্যাপক আৰু বিভাগীয় প্ৰধান,
লোক-সংস্কৃতি গৱেষণা বিভাগ, গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়)

-দেৱৰ সৈতে বি, এইচ, কলেজৰ আলোচনী সম্পাদকৰ এটি সাক্ষাৎকাৰ—

? ১। আপুনি শান্তিনিকেতনত থকা সময়ত (১৯৭৯ চন) অসমৰ পুৰণি গীতমাত সমূহ উদ্ধাৰৰ কাৰ্যত ব্ৰতী হোৱা বুলি শুনিছিলো। কথাটো সঁচানে ? লোকসংস্কৃতি বিভাগে এই ক্ষেত্ৰত কেনে পদক্ষেপ হাতত লৈছে ?

? ২। অসমৰ লোকসংস্কৃতি বৰ্তমান বিপৰ্যয়ৰ সম্মুখীন হোৱা বুলি বহুতে কব খোজে । আধুনিকীকৰণে আমাৰ সংস্কৃতি বা পৰম্পৰা কিবাপ্ৰকাৰে ব্যাহত কৰা বুলি ভবাৰ থল আছে নেকি ? আধুনিকীকৰণ অৰ্থাৎ (পাশ্চাত্য শিক্ষা, সংস্কৃতি আৰু বিজ্ঞান আৰু প্ৰযুক্তি বিদ্যাই)

? ৩। এজন শিল্পী আৰু এজন শিক্ষক— এই দুটা ভিন্ন দিশৰ অভিজ্ঞতা আপোনাৰ আছে । কোনটো দিশত আপুনি নিজকে বেছি কৃতকাৰ্য্য আৰু সন্তুষ্ট বুলি অনুভৱ কৰে ?

? ৪। বিশ্ববিদ্যালয়ৰ এজন শিক্ষক, এজন শিল্পী আৰু এজন বুদ্ধিজীৱী হিচাপে আপুনি অসমৰ বৰ্তমান পৰিস্থিতি সম্পৰ্কত কি মতামত দাঙি ধৰিব বিচাৰে ?

: ১। অসমৰ শিক্ষিত যুৱক-যুৱতীয়ে গীত-পদ উদ্ধাৰৰ কামত প্ৰত্যক্ষ ভাৱে লাগিছে বুলি ক'ব নোৱাৰি । পিছে সুখৰ কথা, গীত-পদ উদ্ধাৰৰ আৱশ্যকতা সম্পৰ্কে তেওঁলোক সজাগ হৈছে । লগতে এইটোও সঁচা যে বহুতো যুৱক-যুৱতীয়ে আগ্ৰহ আৰু নিষ্ঠাৰে পৰম্পৰাগত গীত-পদ অনুশীলন আৰু পৰিৱেশন কৰাত ব্ৰতী হৈছে ।

পৰম্পৰাগত গীত-পদ লুপ্ত হোৱা মানে আমাৰ সাংস্কৃতিক সম্পদৰ ক্ষতি হোৱা তাক নকলেও হয় । পিছে সংস্কৃতিৰ চৰিত্ৰই এনেকুৱা যে এফালে যদি কিছু লোপ পায়, আনফালে কিছু নতুন সৃষ্টি যোগো হয় ।

আমাৰ বিভাগটো সামগ্ৰিকভাৱে লোক-সংস্কৃতিৰ অধ্যয়ন আৰু গৱেষণাৰ লগত জড়িত— অকল গীত-পদৰ লগত নহয় । আমাৰ বিভিন্ন কাম-কাজৰ ভিতৰত গীত-পদৰ সংগ্ৰহ আৰু বিশ্লেষণো এটা ।

: ২। লোক-সংস্কৃতি বিপদাপন্নৰ সন্মুখীন হোৱা বুলি উঠা ধ্বনিটো আজিৰ নহয় — আগৰ পৰাই সময়ে সময়ে এই ধ্বনি উঠি আহিছে। অকল অসমতেই নহয়, অন্যান্য ঠাইতো। অৱশ্যে এটা কথা ঠিক: সাম্প্ৰতিক কালত মাইকৈ পশ্চিমীয়া যান্ত্ৰিক সভ্যতাৰ আগ্ৰাসী সম্প্ৰসাৰণৰ ফলত পৃথিৱীৰ বিভিন্ন প্ৰান্তৰ লোক-সংস্কৃতি প্ৰবল প্ৰত্যাহ্বানৰ সন্মুখীন হৈছে। আনহাতে তাৰ ফল স্বৰূপে এটা বিপৰীতমুখী প্ৰৱণতাৰো সৃষ্টি হৈছে। সভ্যতাৰ সঙ্কটৰ মুখামুখি হোৱা গোষ্ঠীসমূহে নিজ নিজ অস্তিত্বৰ শিপা বিচাৰি লোক-সংস্কৃতিৰ প্ৰতি অধিক মনোযোগী হৈ উঠিছে। বহু ক্ষেত্ৰত revivalist বা পুনৰুত্থানবাদী আন্দোলনেও গা কৰি উঠিছে।

আৰু আন এটা কথা। লোক-সংস্কৃতিৰ সংজ্ঞা আৰু পৰিসৰৰ পৰিৱৰ্তন হৈছে। অকল গ্ৰামকেন্দ্ৰিক কৃষিভিত্তিক জীৱনতেই লোক-সংস্কৃতি আবদ্ধ বুলি আজি ধৰি লোৱা নহয়। নগৰীয়া পৰিবেশত ঔদ্যোগিক জীৱন-ধাৰাৰ মাজতো লোক-সংস্কৃতিৰ সমল জীয়াই থাকে আৰু নতুন সমলৰো সৃষ্টি হয়।

: ৩। শিল্পী আৰু শিক্ষকৰ জীৱনৰ ভিতৰত মই কোনো বিৰোধ দেখা নাপাওঁ। বৰং শিক্ষকতাই শিল্পী জীৱনক সুনিয়ন্ত্ৰিত কৰাত সহায় কৰিব পাৰে আৰু আনহাতে শিল্পৰ লগত জড়িত নান্দনিক চেতনা আৰু অভিজ্ঞতাই শিক্ষকতালৈ সৰসতা আৰু সংবেদনশীলতা আনি দিব পাৰে। মোৰ নিজস্ব অভিজ্ঞতাও সেয়েই।

: ৪। মই নিজকে বুদ্ধিজীৱী বুলি দাবী নকৰোঁ। শিক্ষক আৰু শিল্পী হোৱাৰ লগতে মই এজন দায়িত্বশীল অভিভাৱক আৰু এজন সচেতন নাগৰিক। বিভিন্ন দৃষ্টিকোণৰ পৰা চাই মই ক'ব খোজোঁ যে শৈক্ষিক পৰিৱেশক সমাজৰ সামগ্ৰিক পৰিৱেশৰ পৰা আঁতৰাই বিচাৰ কৰাৰ অৰ্থ নাই। আমাৰ শৈক্ষিক পৰিৱেশ যদি সন্তোষজনক নহয়— নহয় যে তাক অস্বীকাৰ নকৰোঁ— তেন্তে তাৰ বাবে বেলেগে আক্ষেপ নকৰি তাক আমাৰ সমাজৰ মূল্যবোধ আৰু লক্ষ্যৰ অস্বাভাৱিক পৰিবৰ্তনৰ প্ৰতিফলন বুলি ধৰা হে উচিত বুলি ভাবোঁ। বিষয়টো জটিল আৰু ব্যাপক, দু-আষাৰতে উত্তৰ দিব পৰা বিধৰ নহয়।

শ্ৰীবীৰেন্দ্ৰ নাথ দত্ত
১৭ / ১২ / ৯০

সাংস্কৃতিক বিভাগ

প্ৰতিবেদনৰ আৰম্ভণিতে অসমৰ অস্তিত্ব ৰক্ষাৰ আন্দোলনৰ প্ৰাণ আহুতি দিয়া জ্ঞাত-অজ্ঞাত বীৰ ছহিদ সকললৈ মোৰ শ্ৰদ্ধাঞ্জলি নিবেদিছো। প্ৰতিবেদন লিখিম বুলি ভাবিছো, কিন্তু কি লিখিম কি নিলিখিম মই একো ভাবি পাৰ পোৱা নাই। মোক এই মহান অনুষ্ঠানৰ সাংস্কৃতিক সম্পাদকৰ পদত নিৰ্বাচিত কৰাৰ বাবে মই সমূহ শিক্ষাগুৰুসকলৰ লগতে ছাত্ৰবন্ধু সকলক মোৰ আন্তৰিক ধন্যবাদ জ্ঞাপন কৰিছো। মহাবিদ্যালয়ৰ সাংস্কৃতিক সম্পাদকৰ চমু কাৰ্য্যকালৰ দায়িত্ব বহন কৰি সীমিত সময়ৰ সীমিত কাৰ্য্যসূচী ৰূপায়ণ কৰোতে মই কিমান কৃতকাৰ্য্য হব পাৰিছো তাৰ বিচাৰৰ দায়িত্ব ছাত্ৰ-ছাত্ৰী সকলৰ ওপৰত অৰ্পণ কৰিছো।

বিভিন্ন জনগোষ্ঠীৰ মিলনভূমি অসম। প্ৰতিটো জনগোষ্ঠীৰ স্বকীয় অৱদানেৰেই গঢ়লৈ উঠিছে বিশাল অসমীয়া সংস্কৃতি। সেয়ে আমি সুন্দৰ আৰু শক্তিশালী সংস্কৃতি গঢ়িবলৈ কলাৰ মহান শক্তিৰে সমাজৰ অসুন্দৰতালৈ আঙুলিয়াই দি আৰু তাৰ দ্বাৰা জনসাধাৰণৰ মনৰ মাজত সু-সংস্কৃতিৰ ভাব জগাই তুলিব লাগিব।

বহল ভাবে চাবলৈ হলে সংস্কৃতি শব্দটো বৰ বিশাল। ই সকলো মানবীয় কাৰ্য্যকে সামৰি লয়। মানুহৰ মন যিদৰে প্ৰগতিশীল, সংস্কৃতিও সেইদৰে গতিশীল। উদাহৰণ স্বৰূপে আমি নৱপ্ৰস্তৰ যুগৰ পৰা আধুনিক যুগলৈকে সংস্কৃতিক ক্ৰমবিবৰ্ত্তনৰ প্ৰক্ৰিয়াক ফঁহিয়াই চাব পাৰোহক। সেয়েহে প্ৰত্যাশাৰে বাট চাইছো অসমৰ সংস্কৃতিৰ প্ৰসাৰ আৰু প্ৰচাৰ সমগ্ৰ বিশ্বযুৰি হওঁক।

সংস্কৃতিক বিকাশৰ কাৰণে উপযুক্ত জ্ঞান আৰু পৰিশ্ৰম প্ৰয়োজন। বৰ্ত্তমান এটা কথা পৰিলক্ষিত হৈছে যিটো হ'ল বৰ্ত্তমান অসমৰ উঠি অহা শিল্পীসকল বেপেৰুৱা অৰ্থাৎ অত্যন্ত অৰ্থলোভী হোৱা দেখা গৈছে। ই অসমৰ সংস্কৃতিক বিকাশত যথেষ্ট বাধা জন্মাব পাৰে। উপযুক্ত জ্ঞান আৰু পাৰদৰ্শিতা দেখুৱাবলৈ পাৰিলে শিল্পী সকলৰ নাম লগতে দাম দুয়োতাই বাঢ়ি আহিব।

মোৰ কাৰ্য্যকাল ছোৱাত এখন সাংস্কৃতিক অনুষ্ঠান অনুষ্ঠিত কৰা হৈছিল। বিভিন্ন অসুবিধাৰ বাবে নৱাগত আদৰণি সভাৰ সাংস্কৃতিক অনুষ্ঠান পাতিব পৰা এৰিব নোৱাৰা অসুবিধাৰ বাবে নৱাগত আদৰণি সভাৰ সাংস্কৃতিক অনুষ্ঠান পাতিব পৰা নগ'ল। সাংস্কৃতিক অনুষ্ঠান বিশেষকৈ কলেজ সপ্তাহ। কলেজ সপ্তাহত বিভিন্ন সাংস্কৃতিক প্ৰতিযোগিতা অনুষ্ঠিত কৰা হৈছিল। কিছুমান প্ৰতিযোগিতাত প্ৰতিযোগীৰ সংখ্যা কম আছিল যদিও অইন কেইবছৰৰ তুলনাত অধিক পৰিমাণৰ আছিল। মোৰ বিশ্বাস উপযুক্ত প্ৰতিযোগীসকলৰ মানদণ্ড উন্নত নহলেও নিৰুৎসাহজনক নহয়।

প্ৰশিক্ষণ পালে আমাৰ মহাবিদ্যালয়ৰ পৰা অসমৰ আগশাৰীৰ শিল্পী গঢ়ি উঠিব পাৰে। আমাৰ সংস্কৃতিৰ সঙ্গীত বিভাগটো কোনোপধেই কম হ'ব নোৱাৰে। ইয়াৰ স্থান সদায় ওপৰত। সেয়েহে এই প্ৰতিবেদনৰ জৰিয়তে মই ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলক উপযুক্ত প্ৰশিক্ষণ আৰু চৰ্চা কৰি প্ৰতিযোগিতা সমূহত যোগদান কৰিবলৈ অনুৰোধ জনালো।

আমাৰ মহাবিদ্যালয়ৰ নাটক, স্কিট, মাইমচ, ভকেল আদি দিশত বৰ পিছপৰা। ইয়াৰ কাৰণ হ'ল আমাৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰী সকলে এই দিশ কেইটাত কোনো গুৰুত্ব নিদিয়ে। অভিনয় এটা সুকুমাৰ কলা। এই দিশত অধিক মনোনিবেশ কৰিবলৈ মই ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলক বিনয় অনুৰোধ জনালো। উন্নত মানদণ্ডৰ যন্ত্ৰপাতিৰ অভাৱত ছাত্ৰ-ছাত্ৰী সকলে নিজৰ নিজৰ প্ৰতিভা বিকাশত অসুবিধা পায় সেয়েহে উন্নত মানৰ যন্ত্ৰপাতিৰ যোগান ধৰিবলৈ এই প্ৰতিবেদনৰ জৰিয়তে মই মহাবিদ্যালয়ৰ কৰ্তৃপক্ষৰ দৃষ্টি আকৰ্ষণ কৰিলো।

বি, এইচ, মহাবিদ্যালয় অসমৰ এখন আগশাৰীৰ মহাবিদ্যালয়। ইয়াত এখন স্থায়ী মঞ্চৰ সৈতে এটা প্ৰেক্ষাগৃহ নথকাটো এটা ডাঙৰ অভাৱ। স্থায়ী মঞ্চৰে সৈতে এটা প্ৰেক্ষাগৃহ সজাব পাৰিলে সংস্কৃতিক বিভাগৰ লগতে অন্যান্য বিভাগ সমূহো উপকৃত হ'ব। অৱশ্যে এই ক্ষেত্ৰত নোকোৱাকৈ থাকিব নোৱাৰি যে আমাৰ অধ্যক্ষ মহোদয় শ্ৰীযুত সত্যনাথ দাসদেৱে প্ৰেক্ষাগৃহতো সজাৰ ক্ষেত্ৰত অধিক গুৰুত্ব আৰোপ কৰি আহিছে আৰু তাৰ বাবে প্ৰক্ৰিয়া গ্ৰহণ কৰিছে আৰু মোৰ বিশ্বাস আছে অন্ততঃ আগন্তুক তিনিটা বছৰৰ ভিতৰত আমাৰ বি, এইচ, মহাবিদ্যালয়ত এটা সুন্দৰ প্ৰেক্ষাগৃহ হৈ উঠিব।

মোৰ কাৰ্য্যকালৰ প্ৰথম কাৰ্যসূচী থাকিল কলেজ সপ্তাহ। কাৰ্য্যসূচী মুকলি কৰে অধ্যাপক শ্ৰীযুত ৰবিন্দ্ৰ নাথ ভট্টাচাৰ্য্যদেৱে। কলেজ সপ্তাহৰ কেইদিন উলহ মালহেৰে বিভিন্ন প্ৰতিযোগিতা অনুষ্ঠিত কৰা হৈছিল। সাংস্কৃতিক প্ৰতিযোগিতাৰ বঁটা বিজয়ী ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ লগতে সমূহ প্ৰতিযোগী ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক মোৰ আন্তৰিক ধন্যবাদ জনালো। কলেজ সপ্তাহৰ সাংস্কৃতিক সন্ধিয়া উন্মোচন কৰিছিল উপাধ্যক্ষ শ্ৰীযুত গিৰীন্দ্ৰ নাথ দাসদেৱে আৰু ইয়াৰ গৌৰৱ বঢ়াইছিল অসমৰ যশস্বী শিল্পী সদানন্দ গগৈৰ লগতে তৃষ্ণা দেৱী, লুইতপৰীয়া শিল্পী গোষ্ঠী আৰু স্থানীয় ন-পুৰণি শিল্পীসকলে।

এইবাৰ প্ৰথমবাৰৰ বাবে মহাবিদ্যালয়ৰ পৰা গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়ৰ যুৱ মহোৎসৱত যোগদান কৰা হয়। আৰু সুখৰ বিষয় আমাৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰী সকলে যুৱ মহোৎসৱতো বিজয়ী হোৱাৰ সক্ষম হয়। যুৱ মহোৎসৱৰ দলৰ পৰিচালনা কৰিছিল অধ্যাপক শ্ৰীযুত ৰাধাচৰণ ৰাভাদেৱে।

আজিৰ এই শুভক্ষণত সাংস্কৃতিক বিভাগৰ ভাৰপ্ৰাপ্ত অধ্যাপক শ্ৰীপ্ৰদীপ দাসক মই কৃতজ্ঞতাৰে সুঁৱৰিছো। মাননীয় অধ্যক্ষ শ্ৰীযুত সত্যনাথ দাসদেৱে আৰু অধ্যাপকবৃন্দ সৰ্বশ্ৰী ৰাধাচৰণ ৰাভা, ৰবীন ভট্টাচাৰ্য, মৃণাল ভৌমিক, অৰুণ পাঠক, গুণীন চৌধুৰী, কুল কুমাৰী কলিতা উপাধ্যক্ষ গিৰীন্দ্ৰ নাথ দাসক মোৰ আন্তৰিক শ্ৰদ্ধা নিবেদিলো লগতে মোক সৰ্বোতপ্ৰকাৰে সহায় কৰা ছাত্ৰ একতা সভাৰ সমূহ সদস্য-সদস্যা সকলৰ উপৰিও বন্ধু ৰণজিৎ, ডম্বৰু, যুগল, কৃষ্ণপ্ৰসাদ, উৎপল, মৃণাল, কমল, হিমাংশু, ইলিয়াছ, মিতুমণি, ৰাজু, জ্যোতিৰ্ময়, ৰিদিপ বান্ধৱী তুলিকা, দীপ্তি, তৃষ্ণা, সন্ধ্যা, দীপা আগৰৱালা,

ওৱাহেদা, ৰাজমনি, মিন্টু সাধাৰণ সম্পাদক প্ৰহলাদ নাথ, প্ৰাক্তন সাধাৰণ সম্পাদক দিমান চৌধুৰীক কৃতজ্ঞতাৰে সুঁৱৰিছো। ইয়াৰ উপৰিও বাহিৰৰ পৰা বন্ধুসকলে নানাভাৱে সহায় কৰিছিল। লগতে বিবেকানন্দ চৌধুৰী, চন্দন মিশ্ৰৰ মই শলাগ নলৈ নোৱাৰিলো।

শেষত বি, এইচ, কলেজৰ সৰ্বাঙ্গীণ উন্নতি কামনা কৰি প্ৰতিবেদন সামৰিছো।

জয়তু বি, এইচ, কলেজ

ছাত্ৰ একতা সভা

জয় আই অসম

—মুন দাস

সম্পাদক, সাংস্কৃতিক বিভাগ

ব্যায়াম বিভাগ

প্ৰতিবেদনৰ আৰম্ভণিতে ৰাজ্যৰ এই অশুভ পৰিস্থিতিত বি, এইচ, কলেজৰ অধ্যক্ষ মহোদয়, সমূহ শিক্ষাগুৰু, ছাত্ৰ-ছাত্ৰী তথা বি, এইচ, কলেজ ছাত্ৰ সন্থা গোটেলৈ মই ব্যায়াম বিভাগৰ সম্পাদক হিচাপে সকলোলৈ বৈপ্লৱিক অভিনন্দন জ্ঞাপন কৰিলো। অসমৰ এখন আগশাৰীৰ শিক্ষানুষ্ঠান বি, এইচ, কলেজৰ ব্যায়াম বিভাগৰ সম্পাদক ৰূপে পৰিচয় দিবলৈ সুযোগ দিয়া বাবে শ্ৰদ্ধাৰ অধ্যক্ষ মহোদয় আৰু সংশ্লিষ্ট সকললৈ মই শ্ৰদ্ধা নিবেদিছো।

ব্যায়াম বিভাগৰ সম্পাদক হিচাপে কাৰ্যভাৰ গ্ৰহণ কৰি অনুভৱ কৰিব পাৰিছো যে, আমাৰ কলেজৰ ব্যায়াম বিভাগৰ সা-সঁজুলি আৰু সা-সুবিধাৰ সম্পূৰ্ণ ভাৱেই অভাৱ। আমাৰ কলেজত এটা পূৰ্ণ-পৰ্যায়ৰ ব্যায়ামাগাৰৰ খুবেই প্ৰয়োজনীয়। ইয়াৰ ফলত এই প্ৰতিযোগিতাত অংশ গ্ৰহণ কৰা প্ৰতিযোগীৰ সংখ্যা নিচেই তাকৰ। সেয়েহে এই প্ৰতিবেদনৰ জৰিয়তে কলেজ কৰ্তৃপক্ষক অনুৰোধ জনাও যে ভৱিষ্যতে প্ৰয়োজনীয় সা-সামগ্ৰী আৰু পূৰ্ণ-পৰ্যায়ৰ ব্যায়ামাগাৰ এটা সাজি ব্যায়াম প্ৰদৰ্শনৰ ক্ষেত্ৰত ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক উৎসাহ দিয়ে যেন।

প্ৰতিবেদনৰ শেষত কাৰ্যকালত বিভিন্ন দিহা-পৰামৰ্শেৰে সহায় কৰা বাবে আমাৰ কলেজৰ মাননীয় অধ্যক্ষ মহোদয় আৰু ভাৰপ্ৰাপ্ত অধ্যাপক শ্ৰদ্ধাৰ বিল্লাল হুচেইন দেৱক মোৰ আন্তৰিক শ্ৰদ্ধা নিবেদিছোঁ। লগতে অন্যান্য দিহা-পৰামৰ্শ দি সহায় কৰাৰ বাবে শ্ৰদ্ধাৰ নিপদা, কুলেনদা আৰু যিসকল বন্ধু-বান্ধৱীয়ে মোক বিভিন্ন ধৰণে সহায় কৰিলে সেই সকলৈ মোৰ শ্ৰদ্ধা আৰু কৃতজ্ঞতা জ্ঞাপন কৰিছো।

সদৌ শেষত বি, এইচ. কলেজৰ ভৱিষ্যত উজ্জল কামনা কৰাৰ লগতে মোৰ ভুল ত্ৰুটিৰ মাৰ্জনা বিচাৰি মোৰ প্ৰতিবেদন ইয়াতে সামৰিছোঁ ।

'জয়তু বি, এইচ, কলেজ'

"জয় আই অসম"

শ্ৰীঅশোক কুমাৰ নাথ
সম্পাদক, ব্যায়াম বিভাগ ।

ক্ৰীড়া বিভাগ

প্ৰতিবেদনৰ আৰম্ভণিতে মই সেই সকল কল্যাণকামী ব্যক্তিসকলক সুঁৱৰিছো যিসকল মহাশয় ব্যক্তিয়ে তেওঁলোকৰ প্ৰত্যক্ষ সহায় সহযোগেৰে এই অপূৰ্ব্ব সংগম স্থল ৰৰপেটা বোড-হাউলী মহাবিদ্যালয়খন গঢ়ি তুলি ইয়াৰ উন্নতিৰ হকে এতিয়াও ওতঃপ্ৰোত ভাবে জড়িত ।

লগতে মোক এইখন মহাবিদ্যালয়ৰ প্ৰত্যক্ষ সেৱা আগবঢ়োৱাৰ সুযোগ দান কৰা পৰম শ্ৰদ্ধাৰ অধ্যক্ষ মহোদয় তথা সংশ্লিষ্ট সকলোলৈ মোৰ আন্তৰিক কৃতজ্ঞতা জ্ঞাপন কৰিছো ।

মহাবিদ্যালয় এখনৰ ক্ৰীড়া সম্পাদক এজনৰ দায়িত্ব আৰু কৰ্ত্তব্য নিসন্দেহে গধুৰ আৰু কষ্ট পূৰ্ণ । আৰু মই এই দায়িত্ব পালনত কিমানখিনি সফলতা লাভ কৰিব পাৰিছো সেই কথা মোৰ অৱগত নহয়, কিন্তু মোৰ দৃষ্টি গোচৰ কৰ্ত্তব্য আৰু দায়িত্ব পালনত নিশ্চয় কুণ্ঠাবোধ কৰা নাই । তথাপিও মোৰ অবাঞ্ছিত ভুলত্ৰুটিৰ বাবে পোনতেই ক্ষমা বিচাৰিছো ।

১৯৮৯-৯০ ইং চনৰ বাৰ্ষিক ক্ৰীড়া সম্পাদক হিচাপে মনোনীত হৈ কাৰ্য্যভাৰ গ্ৰহণ কৰাৰ সময়ত মনত যদিও উৎসাহ উদ্দিপনা লাভ কৰিছিলো, প্ৰথমদিনৰ প্ৰতিযোগিতা আৰম্ভ কৰাৰ লগে লগেই মন তেনেই ভাৰাক্ৰান্ত হৈ পৰিছিল ।

কিয়নো প্ৰত্যেক প্ৰতিযোগিতাতেই যথেষ্ট কম সংখ্যক প্ৰতিযোগীহে পৰিলক্ষিত হৈছিল। তিনিটা বিভাগত (কলা, বাণিজ্য আৰু বিজ্ঞান শাখাত) প্ৰায় তিনি হেজাৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে অধ্যয়ন কৰা মহাবিদ্যালয় এখনৰ প্ৰতিযোগিতাৰ পথাৰত মাত্ৰ দহ-বাৰ জন প্ৰতিযোগীৰ সংখ্যা নিশ্চয় সন্তোষজনক হব নোৱাৰে । প্ৰত্যেক ক্ষেত্ৰতেই কৃতকাৰ্য্যতাটোৱেই ডাঙৰ এটা কথা নহয় ।

মোৰ বিশ্বাস কৃতকাৰ্য্যতাটোকেই যদি গুৰুত্ব দিয়া হয় তথাপিও নিঃসন্দেহে প্ৰতিযোগীৰ সংখ্যা কিছু সংখ্যক বাঢ়িব। কিয়নো এনেকুৱা বহুত ছাত্ৰ-ছাত্ৰী আছে যিসকলে প্ৰতিযোগিতাত অংশ গ্ৰহণ কৰিলে নিঃসন্দেহে কৃতকাৰ্য্য হব পাৰিব কিন্তু দেখা যায় যে

তেওঁলোক অংশ গ্ৰহণ নকৰে। ইয়াৰ প্ৰধান অন্তৰায় হৈছে ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলৰ লাজ, সংকোচ মনোভাৱ, মূঠতে তেওঁলোকৰ হীনমন্যতা। এনেকুৱা মনোভাৱৰ কাৰণে ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলে তেওঁলোকৰ অন্তৰ্নীহিত উত্তম গুন সমূহৰ বিকাশ ঘটোৱাৰ পথ বঞ্চিত হয়। গতিকে মই ছাত্ৰ-ছাত্ৰী বন্ধু-বান্ধৱী সকলক এনেকুৱা মনোভাব পৰিহাৰ কৰিবলৈ বিনয় অনুৰোধ জনালো।

ক্ৰীড়া বিভাগৰ পৰিশ্ৰম পুষ্ট কাম কাজবোৰৰ বিভিন্ন দিহা পৰামৰ্শেৰে সহজ সাধ্য কৰি দিয়া পৰম শ্ৰদ্ধাৰ অধ্যক্ষ মহোদয়, প্ৰত্যক্ষ জড়িত তত্বাৱধায়ক শ্ৰীযুত কৃষ্ণ কিংকৰ মহন্তদেৱ প্ৰমুক্ষে উপাধ্যক্ষ শ্ৰীযুত গিৰীন্দ্ৰ কুমাৰ দাস, অধ্যাপক মৃণাল কুমাৰ ভৌমিক, ৰাধাচৰণ ৰাভাদেৱ, অধ্যাপক ৰমেন দাস, উৎপলানন্দ ডেকা, প্ৰদীপ দাস, দিলীপ ৰঞ্জন দত্ত দেৱ, বিল্লাল ছুছেইন, সাধাৰণ সম্পাদক প্ৰহলাদ নাথ তথা খেল পথাৰৰ প্ৰত্যেক কাম-কাজত প্ৰত্যক্ষ ভাবে জড়িত আৰু আগভাগ লোৱা মৃণালকান্তি পাঠক, খাইৰুল দা, ছাহজাহান, মাইদুল দা, মিজানুৰ, আনোৱাৰ, বন্ধু ছফিউৰ, মাহমুদুৰ, আহাম্মদ (মিত্ৰ) ৰেজ্জাক, বাহাৰুল, ছাহজাহান, এনামুল, প্ৰদীপ, প্ৰণৱ, নৃপেন, শ্বেখ আব্দুলাহ এওঁলোক মোৰ চিৰ-কৃতজ্ঞ আৰু চিৰস্মৰণীয়।

সদৌ শেষত মই বৰপেটা ৰোড-হাউলী মহাবিদ্যালয়ৰ সৰ্বাঙ্গীণ উন্নতি আৰু দীৰ্ঘায়ু কামনা কৰি মোৰ ক্ষুদ্ৰ প্ৰতিবেদনৰ সামৰণি মাৰিছো। ইতি—

আহাম্মদ আলী
সম্পাদক, ক্ৰীড়া বিভাগ।

লঘু খেল বিভাগ

প্ৰতিবেদনৰ আৰম্ভনিতে মোক বি, এইচ, কলেজৰ লঘু খেল বিভাগৰ সম্পাদক হিচাপে মনোনীত কৰা বাবে মাননীয় অধ্যক্ষ মহোদয়ৰ সমন্বিতে কলেজৰ সমূহ অধ্যাপক-অধ্যাপিকা, মৰমৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰী তথা বন্ধু-বান্ধৱী সকললৈ মোৰ আন্তৰিক কৃতজ্ঞতা জ্ঞাপন কৰিছো।

মই লঘু খেল বিভাগৰ সম্পাদক হিচাপে কাৰ্যভাৰ গ্ৰহণ কৰিয়ে "কলেজ সপ্তাহ" উপলক্ষে আয়োজিত "বেড্‌মিন্টন" আৰু 'ভলীবল' প্ৰতিযোগিতাৰ আয়োজন কৰিবলৈ আৰম্ভ কৰো। এই খেল সমূহত উৎসাহী উপযোগী সকলে অংশ গ্ৰহণ কৰি নিজ নিজ পাৰদৰ্শিতা দেখুৱাৰ উপৰিও যি সকলে কৃতিত্ব অৰ্জন কৰিছে সেই সকল ছাত্ৰ-ছাত্ৰীলৈ মোৰ তৰফৰ পৰা হিয়া ভৰা অভিনন্দন জ্ঞাপন কৰিছো। ভলীবলত চূড়ান্ত খেলত উচ্চতৰ মাধ্যমিক দ্বিতীয় বাৰ্ষিক (বানিজ্য) বিভাগে স্নাতক দ্বিতীয় বাৰ্ষিক (বানিজ্য) বিভাগক পৰাজিত কৰি বিজয়ীৰ সন্মান লাভ কৰে। এই ভলীবল প্ৰতিযোগিতাত আন এটি আকৰ্ষণীয় খেল হয় সভাপতি দল বনাম সম্পাদকৰ দল। এই খেল খনত অৱশ্যে সভাপতি দলে

জয় লাভ কৰে।

বৰ্তমান দিঠো দেখা গৈছে আমাৰ মহাবিদ্যালয়ত প্ৰতিযোগীৰ সংখ্যা তেনেই তাকৰ। বৰ্তমান ছাত্ৰ-ছাত্ৰীবোৰ খেল-ধেমালিৰ প্ৰতি সিমান উৎসাহী নহয়। যিহেতু খেলা-ধূলা বৰ্তমান শিক্ষাজগতৰ এক অপৰিহাৰ্য্য অংগ হৈ পৰিছে— সেই হেতুকে আমাৰ মহা- বিদ্যালয়ৰ সমূহ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীকে অনুৰোধ জনাও তেওঁলোকে যেন ভৱিষ্যতত সকলো প্ৰতিযোগিতাত স্বইচ্ছায় অংশ গ্ৰহণ কৰিবলৈ আগবাঢ়ি আহে। বিগত বছৰবোৰৰ দৰে যাতে আগন্তুক বছৰত যেন খেলুৱৈ সকলক মাতি আনি খেলুৱাব লগা নহয়।

কৃতজ্ঞতা স্বীকাৰ— মোৰ কাৰ্য্যকাল ছোৱাত বিভিন্ন দিশত দিহা পৰামৰ্শৰে সহায় কৰাৰ বাবে অধ্যক্ষ শ্ৰীযুত সত্যনাথ দাসদেৱ, উপাধ্যক্ষ শ্ৰীযুত গিৰীন্দ্ৰ কুমাৰ দাস, অধ্যাপকদ্বয় শ্ৰীতপীন্দ্ৰ চৌধুৰী, শ্ৰীৰমেন দাস আৰু লগতে মোক উৎসাহ উপদেশ দিয়াৰ উপৰিও শাৰীৰিক ভাবে সহায় সহযোগ কৰা বাবে ভাৰপ্ৰাপ্ত অধ্যাপক শ্ৰীযুত নিৰ্মল কুমাৰ জৈন চাৰক মোৰ আন্তৰিক শ্ৰদ্ধা নিবেদন কৰিলো। কাৰ্য্যকালত বিভিন্ন কামত সহায় কৰাৰ বাবে বন্ধু-বান্ধৱী সকললৈ মোৰ কৃতজ্ঞতা যাচিছো।

সদৌ শেষত বি, এইচ, কলেজৰ ভৱিষ্যত উজ্বল কামনা কৰাৰ লগতে মোৰ অজ্ঞানিতে ভুল ত্ৰুটীৰ মাৰ্জনা বিচাৰি মোৰ প্ৰতিবেদনৰ ইয়াতে সামৰণি মাৰিছো।

"জয়তু বি, এইচ, কলেজ"
জয় আই অসম

শ্ৰীসুৰেশ আগৰৱালা
সম্পাদক, লঘু খেল বিভাগ।

সমাজ সেৱা বিভাগ

প্ৰতিবেদনৰ শুভ আৰম্ভণিতে জাতীয় অস্তিত্ব ৰক্ষাৰ নামত হিংসা আৰু অন্যায়ৰ কবলত পৰি প্ৰাণ আহুতি দিয়া শত সহস্ৰ বীৰ শ্বহীদলৈ মোৰ শ্ৰদ্ধাঞ্জলি নিবেদিছো। লগতে মাননীয় অধ্যক্ষ, অধ্যাপক, অধ্যাপিকা সমন্বিতে মৰমৰ সমূহ ছাত্ৰ-ছাত্ৰী, বন্ধু-বান্ধৱী সকলে মোক সমাজ সেৱা বিভাগৰ সম্পাদক ৰূপে মনোনীত কৰি কলেজৰ সেৱা কৰিবলৈ সুযোগ দিয়া বাবে কৃতজ্ঞতা জনাইছো।

"সমাজ সেৱাৰ মনোভাৱ" সুনাগৰিকৰ এটা অপৰিহাৰ্য্য গুণ। প্ৰতিজন মানুহৰে সমাজ সেৱাৰ প্ৰতি প্ৰবল ধাউতি থকা উচিত। শিক্ষানুষ্ঠানত উক্ত অপৰিহাৰ্য্য বিষয়লৈ কাৰ্য্যকৰী কৰাত ছাত্ৰ-ছাত্ৰী সকলক সমাজ সেৱাৰ প্ৰতি উৎসাহ আৰু সমাজৰ উন্নতিৰ পথলৈ আগবঢ়াই নিয়াৰ বাবে পৰিচায়ক হৈছে।

কাৰ্যভাৰ গ্ৰহণ কৰাৰ কিছুদিন পিছতে "কলেজ সপ্তাহ" আৰম্ভ হয়। 'কলেজ সপ্তাহ' উপলক্ষে 'সমাজ সেৱা' বিভাগৰ তৰফৰ পৰা ছাত্ৰ-ছাত্ৰী সকলৰ মাজত "কৰ্ম প্ৰতিযোগিতা" আয়োজন কৰা হয়। উক্ত প্ৰতিযোগিতাত কলেজৰ তিনিও শাখাৰ শ্ৰেণী কক্ষ লগতে কলেজৰ চাৰিওফালে থকা আবৰ্জনাবোৰ পৰিষ্কাৰ কৰা হয়।

সমাজ সেৱা বিভাগৰ কিছু সা-সঁজুলিৰ অভাৱ আছে। সেইবিলাক পূৰ কৰিবৰ বাবে কৰ্তৃপক্ষলৈ টানি অনুৰোধ জনালো।

মোৰ কাৰ্যকালত বিভিন্ন দিশত মোক দিহা পৰামৰ্শ আগবঢ়োৱাৰ বাবে মাননীয় অধ্যক্ষ শ্ৰীযুত সত্যনাথ দাসদেৱ, ভাৰপ্ৰাপ্ত অধ্যাপক শ্ৰীযুত ৰাধাচৰণ ৰাভা দেৱৰ ওচৰত চিৰ কৃতজ্ঞ। এওঁলোকৰ দুজনৰ বাহিৰেও অধ্যাপক অৰুণ পাঠক, আব্দুল কাদেৰ, বিনয় কুমাৰ বসুমতাৰী, গণেশ গোস্বামী, বিলাল হুছেইন, ৰবীন্দ্ৰ ভট্টাচাৰ্য আৰু দামোদৰ চৌধুৰী, অধ্যাপিকা চন্দ্ৰা দেৱীলৈ মোৰ হিয়া ভৰা শ্ৰদ্ধাঞ্জলি জ্ঞাপন কৰিছো।

মোক সকলো কামত সহায় কৰা বন্ধু সৰ্বশ্ৰী আৰিফ, অপূৰ্ব, অশোক, নাৰায়ণ, চাহজাহান, ৰিচাৰ্ড, ৰমেন, ছাবেদ, নীলকমল, ছাইবুদ্দিন, ধীমান আৰু ডম্বৰু। বান্ধৱী লীলা, ডুলুমণি, নীভা, অনামিকা, ৰীণা, হীৰা, প্ৰনিতা, কবিতা, ৰেখা, গোলাপজান আৰু জোনালী আদি বন্ধু-বান্ধৱীলৈ ধন্যবাদ জ্ঞাপন কৰিছো।

শেষত বি, এইচ, মহাবিদ্যালয়ৰ ভবিষ্যৎ উজ্জ্বল কামনাৰে মোৰ প্ৰতিবেদনৰ সামৰণি মাৰিলো।

"জয়তু বি, এইচ, কলেজ"।

ধন্যবাদেৰে—

শ্ৰীৰবীন্দ্ৰ ৰামচিয়াৰী

সম্পাদক, সমাজ সেৱা বিভাগ

ছাত্ৰ জিৰণী কোঠা ঃ

সম্পাদকীয়, প্ৰতিবেদনৰ আৰম্ভণিতে চিৰস্মৰণীয় ঐতিহ্যপূৰ্ণ সংহতিৰ প্ৰতীক পবিত্ৰ বি, এইচ, কলেজৰ প্ৰতি মোৰ আন্তৰিক ভালপোৱা তথা শ্ৰদ্ধা নিবেদন কৰাৰ লগতে মাননীয় অধ্যক্ষ মহোদয় সমন্বিতে কলেজৰ সমূহ অধ্যাপক-অধ্যাপিকা, কৰ্মচাৰীবৃন্দ, মৰমৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰী তথা বন্ধু-বান্ধৱী সকললৈ মোৰ আন্তৰিক কৃতজ্ঞতা জ্ঞাপন কৰিছো। মই ছাত্ৰ জিৰণী কোঠাৰ সম্পাদক হিচাপে কিমান দূৰ সফল হব পাৰিছো তাৰ মূল্যাংকন কৰাৰ দায়িত্ব ছাত্ৰ-ছাত্ৰী সকলৰ।

ছাত্ৰ জিৰণী কোঠাৰ ভৱনৰ পৰা আয়োজন কৰা খেলত অইন বছৰৰ তুলনাত বহুতো অধিক সংখ্যক প্ৰতিযোগীয়ে অংশ গ্ৰহণ কৰি প্ৰতিযোগিতাৰ সৌষ্ঠৱ বঢ়াইছে। এই প্ৰতিযোগিতাত পুৰস্কৃত সকলৰ লগতে অংশ গ্ৰহণকাৰী প্ৰতিযোগী সকলোকে অভিনন্দন জ্ঞাপন কৰিছো। আগলৈ এই প্ৰতিযোগীৰ সংখ্যা আৰু বৃদ্ধি পাব বুলি আশা ৰাখিছো।

ইতিমধ্যে দুটিমান উল্লেখযোগ্য বিষয়ৰ প্ৰতি কৰ্তৃপক্ষৰ সক্ৰিয় দৃষ্টি আকৰ্ষণ কৰিবলৈ বিচাৰিছো। মোৰ কাৰ্য্যকাল ছোৱাত বিশেষভাৱে অনুভৱ কৰা অভাৱবোৰ হ'ল — শিক্ষাৰ্থী সকলে অৱসৰৰ সময়ত বহি পঢ়িব পৰাকৈ দুখনমান বাতৰি কাকত, কোঠাটোত অন্ততঃ দুখন বৈদ্যুতিক বিচনী, টেবুল আলোচনী আৰু কিছু পুথিৰ ব্যৱস্থা, ছাত্ৰসকলৰ বহাৰ ব্যৱস্থাৰ বাবে উপযুক্ত টেবুলৰ মান সম্পন্ন এখন মেজ আৰু তাৰোপৰি চকীৰ ব্যৱস্থা কৰি সংস্কাৰ আচৰাৰ পৰা। এইবাৰ কৰ্তৃপক্ষৰ লগত আলোচনা কৰি কিছু চকীৰ ব্যৱস্থা কৰি দিয়া হৈছিল অৱশ্যে ছাত্ৰ-ছাত্ৰী বৰ্ধিত সংখ্যালৈ চাই জিৰণী কোঠাৰ পৰিসৰ যথেষ্ট কম হৈছে — যাৰ ফলত অৱসৰ বা বিৰতিৰ সময়ত ছাত্ৰ-ছাত্ৰী সকলে য'তে ত'তে ধূপপান দৃষ্টিকটু পৰিবেশ এটাৰ সৃষ্টি হোৱাও সময়ে সময়ে পৰিলক্ষিত হয় আৰু ই বহু সময়ত শ্ৰেণী সমূহৰ সুস্থ গতি পথত বাধাৰ সৃষ্টি কৰে। শৈক্ষিক ক্ষেত্ৰত সুনামৰ অধিকাৰী এই মহাবিদ্যালয়খনৰ ভৱিষ্যতৰ প্ৰতি ভাবুকিৰ সৃষ্টি কৰিব পৰা এই বিষয়টোৰ ক্ষেত্ৰত সংশ্লিষ্ট সকলোৱে মনোযোগ দিব বুলি আশা কৰা হ'ল।

মোৰ কাৰ্য্যকালত বিভিন্ন দিশত দিহা পৰামৰ্শ তথা সহায় সহযোগেৰে মোক উৎসাহিত কৰাৰ বাবে অধ্যক্ষ শ্ৰীযুত সত্য নাথ দাস, উপাধ্যক্ষ শ্ৰীযুত গিৰীন্দ্ৰ কুমাৰ দাস আৰু মোৰ বিভাগৰ তত্বাৱধায়ক অধ্যাপক শ্ৰীযুত বিনয় বসুমতাৰী দেৱ, শিক্ষাগুৰু শ্ৰীযুগল কান্তি ভৌমিকলৈ মোৰ আন্তৰিক কৃতজ্ঞতা জ্ঞাপন কৰিছো। কলেজ সংস্থাৰ বিভিন্ন দিশত মোক বিশেষ ভাৱে সহায় কৰাৰ বাবে ছাত্ৰাবাসৰ সকলো ছাত্ৰলৈ মোৰ আন্তৰিক কৃতজ্ঞতা জ্ঞাপন কৰি অজানিতে হোৱা দোষ ত্ৰুটিৰ বাবে ক্ষমা প্ৰাৰ্থনাৰে মোৰ প্ৰতিবেদনৰ সামৰণি মাৰিছোঁ।

জয়তু বি, এইচ, কলেজ ছাত্ৰ একতা সভা

জয়তু বি, এইচ, কলেজ

জয় আই অসম

শ্ৰীমনোজ কুমাৰ শৰ্ম্মা

সম্পাদক, ছাত্ৰ জিৰণী কোঠা।

ছাত্ৰী জিৰণি কোঠা—

সম্পাদকীয় প্ৰতিবেদনৰ পাতনিতে ঐতিহ্যপূৰ্ণ আৰু পবিত্ৰ বি. এইচ. মহাবিদ্যালয়ৰ প্ৰতি জ্ঞাপন কৰিছো— মোৰ সশ্ৰদ্ধ আৰু বিনম্ৰ প্ৰণাম। ১৯৮৯-৯০ চনৰ ছাত্ৰী জিৰণি কোঠাৰ সম্পাদিকা হিচাপে মনোনীত কৰি জ্ঞান অৰ্জনৰ সুযোগ দিয়াৰ বাবে মই শ্ৰদ্ধাস্পদ অধ্যক্ষ মহোদয়, শিক্ষাগুৰু সকল আৰু বন্ধু-বান্ধৱীৰ ওচৰত সদায় চিৰকৃতজ্ঞ থাকিম। অৱশ্যে যি আশা লৈ মোৰ ওপৰত এই দায়িত্ব অৰ্পণ কৰা হৈছিল সেয়া হয়তো মই পূৰণ কৰিব পৰা নাই। সেয়ে অজানিতে হোৱা দোষ ত্ৰুটিৰ বাবে সংশ্লিষ্ট সকলোৰে ওচৰত মই ক্ষমা বিচাৰিছো।

মহান বি. এইচ. মহাবিদ্যালয়ৰ এজনী তুচ্ছ ছাত্ৰী হিচাপেও কাৰ্যভাৰ গ্ৰহণ কৰি মই এটি কথা বাৰুকৈয়ে লক্ষ্য কৰিছো যে ছাত্ৰী সকলৰ প্ৰতিযোগী মনোভাৱৰ বৰ অভাৱ আৰু আমি সকলোৱে জানো যে প্ৰতিযোগিতা নহলে পঢ়াশুনা বা খেলা-ধূলা উচ্চমান বিশিষ্ট হ'ব নোৱাৰে। সেয়েহে, ছাত্ৰীসকলক প্ৰতিযোগিতাত অংশ গ্ৰহণ কৰিবলৈ অনুৰোধ কৰিছো। অৱশ্যে এইখিনিতে এটা কথা উল্লেখ নকৰিলে ভুল হ'ব যে বিগত বছৰ সমূহৰ তুলনাত প্ৰতিযোগীৰ সংখ্যা অলপ বৃদ্ধি পাইছে, সেয়েহে ছাত্ৰীসকলক মই ধন্যবাদ জ্ঞাপন কৰিছো।

ছাত্ৰী জিৰণি কোঠাত কিছুমান দৰকাৰী বস্তুৰ অভাৱ বৰকৈ দেখা গৈছে। যেনে, পানীৰ বেচিন এটা, শৌচাগাৰৰ দুৱাৰ, দাপোণ, আলোচনী, বাতৰি কাকত ইত্যাদি। অধ্যক্ষ মহোদয়ৰ ওচৰত মোৰ একান্ত অনুৰোধ থাকিল, তেওঁ পাৰ্যমানে সোনকালে ওপৰত উল্লেখিত বস্তুবোৰৰ যেন ব্যৱস্থা কৰি দিয়ে।

সৰ্বশেষত, মোৰ কাৰ্যকালত বিভিন্ন কাম-কাজ সুচাৰুৰূপে পৰিচালিত কৰিবলৈ পৰামৰ্শ দি উৎসাহিত কৰাৰ বাবে মই ভাৰপ্ৰাপ্ত অধ্যাপিকা শ্ৰীযুতা চন্দ্ৰাদেৱীক মোৰ আন্তৰিক কৃতজ্ঞতা জ্ঞাপন কৰিছো। লগতে শ্ৰদ্ধেয় অধ্যক্ষ মহোদয়, আন শিক্ষাগুৰুসকল, সাধাৰণ সম্পাদক আৰু আলোচনী সম্পাদকৰ ওচৰতো মই কৃতজ্ঞ। কাৰ্যকালৰ প্ৰতিটো পদক্ষেপতে সহায় কৰাৰ বাবে মই মোৰ মৰমৰ বন্ধু-বান্ধৱী সকলক অশেষ ধন্যবাদ আৰু কৃতজ্ঞতা জ্ঞাপন কৰিছো। বন্ধুসকল ক্ৰমে— সৰ্বশ্ৰী মুন দাস, সঞ্জীৱ পোদ্দাৰ, কৃষ্ণ প্ৰসাদ, দিলীপ আগৰৱালা, সুৰেশ আগৰৱালা, শশীভূষণ, ধীমান চৌধুৰী আৰু উত্তম সাহা।

বান্ধৱীসকল ক্ৰমে— কণিকা ব্ৰহ্ম, দীপা জৈন, কুসুম কুমাৰী ডাগা, বীণা কৰ্মকাৰ, দীপা আগৰৱালা, জাহানাৰা বেগম আৰু মহুৱা বিশ্বাস। ইয়াৰ লগতে কলেজৰ কৰ্মচাৰী, পিয়ন সকলোকে মোৰ ধন্যবাদ জনাই প্ৰতিবেদনৰ সামৰণি মাৰিলো।

—উমা পাল

সম্পাদিকা, ছাত্ৰী জিৰণি কোঠা

(৭২ পৃষ্ঠাৰ পিছৰ পৰা) —
আছিলোঁ। কয়েকেকম্‌ পুৰস্কাৰ সমূহ নিবলৈ আহোঁতে তোমাক লগ পোৱাৰ অধিক প্ৰত্যাশাৰে বাট চাইছিলোঁ; কিন্তু তোমাৰ অনুপস্থিতিয়ে মোক ম্ৰিয়মান কৰি তুলিছিল। তোমাৰ শিল্পী প্ৰতিভাৰ উৎকৰ্ষৰ বাবে ভগৱানৰ ওচৰত প্ৰাৰ্থনা জনালোঁ আজিৰ পৰাতো প্ৰায় এমাহেই কলেজ বন্ধ। কলেজ খুলিলে তোমাক নিশ্চয় লগ পাম। কৃষ্ণপক্ষৰ এই অন্ধকাৰ মোৰ বাবে সঁচাই অসহ্যকৰ; কিন্তু বাস্তৱতকতো অস্বীকাৰো কৰিব নোৱাৰি। বিশেষ নাই। শেষত বুজাব নোৱাৰা মৰমেৰে— তোমাৰ—

অঞ্জলিমা।

চিঠিখন পঢ়ি উঠি কেইটামান মুহূৰ্ত সি নিজকে অস্তিত্বহীন যেন অনুভৱ কৰিছিল। টিক্‌······টিক্‌······ ঘেড়ীৰ শব্দতহে তাৰ ভতা কোঠাটোত বহি থকা কথাটো সি আবিষ্কাৰ কৰিব পাৰিছিল। সি ফাকেৰে পৰা অস্তগামী সূৰ্যৰ শেষৰ খিনিত সি আজি আমনি পোৱা নাছিল, মাথো সিৰাই সিৰাই বাগৰি আছিল এক অনামি পুলক !!

সেইদিনা হয়তো পিন্সিপালৰ চিঠিখনৰ বাবে কলেজলৈ যোৱাৰ প্ৰয়োজনীয়তাৰ কথা অনুভৱ কৰা নাছিল প্ৰশান্তই·······

তুমি নিজে এজন সাধু হোৱা আৰু তেতিয়া তুমি নিঃসন্দেহে কব পাৰিবা যে এজন অসৎ লোক পৃথিবীৰ পৰা কমি গৈছে।

— কাৰ্লাইল

জীৱনত সুখ উপভোগ কৰিবলৈ হ'লে আনকো সেই সুখৰ সমভাগী হ'ব দিব লাগিব। এনে কৰাটো কেৱল উদাৰতাই নহয়, বুদ্ধিমানৰো কাম।

— এ. পি. কিউৰাচ.

১৯৮৯-৯০ চনৰ 'কলেজ সপ্তাহ'ৰ ফলাফল

সাংস্কৃতিক প্ৰতিযোগিতাৰ ফলাফল সমূহ

১। বৰগীত

১ম— ৰুণুমা দাস
২য়— দিপ্তী দাস
৩য়— ৰাহেদা বেগম
৩য়— বনশ্ৰী দাস

২। বিহুগীত

১ম— কবিতা দাস
২য়— ৰাহেদা বেগম
৩য়— ৰণজিৎ তালুকদাৰ

৩। জনজাতি সংগীত

১ম— গীতা দেউৰী
২য়— সুভাষ গয়াৰী
৩য়— ৰাহেদা বেগম

৪। জ্যোতি সংগীত

১ম— দিপ্তী দাস
২য়— ৰুণুমা দাস
৩য়— ৰাহেদা বেগম

৫। ৰাভা সংগীত

১ম— দিপ্তী দাস
২য়— মিন্টু দাস
৩য়— ৰাহেদা বেগম

৬। আধুনিক গীত

১ম— দিপ্তী দাস
২য়— ৰাহেদা বেগম
৩য়— ৰুণুমা দাস

৭। লোকগীত

১ম— মিন্টু দাস
২য়— দিপ্তী দাস
৩য়— ৰাহেদা বেগম

৮। ভজন

১ম— ৰাহেদা বেগম
২য়— দিপ্তী দাস
৩য়— ৰুণুমা দাস

৯। গজল

১ম— ৰাহেদা বেগম
২য়— মিন্টু দাস
৩য়— দিপ্তী দাস

১০। ৰবীন্দ্ৰ সংগীত

১ম— নিৰ্ম্মল মল্লিক
২য়— ৰাহেদা বেগম
৩য়— দিপ্তী দাস

১১। হাজৰিকা গীত

১ম— উৎপল দাস
২য়— কমল তালুকদাৰ
৩য়— মিন্টু দাস

১২। যন্ত্ৰ সংগীত

১ম— মৃণাল দাস
২য়— উৎপল দাস
৩য়— প্ৰদীপ ভট্টাচাৰ্য্য

১৩। বিয়ানাম

১ম— নিভাৰাণী তালুকদাৰ আৰু তেওঁৰ দল

২য়— ৰাতু দাস আৰু তেওঁৰ দল

৩য় — প্ৰনীতা দাস

১৪। দবা প্ৰতিযোগিতা (অসমীয়া দবা)

১ম — অমলেন্দু দাস

২য়— প্ৰনতী দাস

৩য় — নলিনী দাস

১৫। কইনা প্ৰতিযোগিতা

১ম— ৰাজমনী তালুকদাৰ (অসঃ কইনা)

২য়— জোনালী দাস (খ্ৰীঃ কইনা)

৩য়— হেনা ডেকা (বঙালী কইনা)

১৬। একক অভিনয়

১ম— সপ্না দাস

২য়— কল্যাণ শৰ্মা

৩য়— অমল বৰ্মণ

১৭। ভেশছন

১ম— কবিতা দাস

২য়— (যুগ্ম ভাবে)

১। কুলদীপ দাস

২। সপ্না দাস

৩য় — মাকনী নাথ আৰু তেওঁৰ দল

কবিতা আবৃত্তি প্ৰতিযোগিতা

অসমীয়া

১ম — ফুলৰা নাথ

২য়— উৎপল দাস

৩য় — মৃনাল দাস

বঙালী

১ম— ফুলৰা নাথ

২য়— পাপীয়া মিত্ৰ

৩য়— উৎপল ভৌমিক

হিন্দী

১ম— দীপক চৌধুৰী

২য়— ৰমেশ আগৰৱালা

৩য়— ফিৰোজা বেগম

ইংৰাজী

১ম— উৎপল ভৌমিক

২য় — মধুৰা বিশ্বাস

৩য় — ফুলৰা নাথ

একাংকিকা নাট প্ৰতিযোগিতা।

শ্ৰেষ্ঠ দল—

নাটকৰ নাম 'মহান আত্মাৰ জীয়া চিত্ৰ' অভিনেতা-অভিনেত্ৰী সকল ক্ৰমে ১। ৰীমা কলিতা ২। সপ্না দাস ৩। কবিতা দাস ৪। ৰঞ্জুমণি ওজা।

শ্ৰেষ্ঠ অভিনেতা—

বিবেচিত নহ'ল।

২য় শ্ৰেষ্ঠ অভিনেতা

কল্যাণ শৰ্মা নাটক—"সাধুকথা"

৩য় শ্ৰেষ্ঠ অভিনেতা

শৈলেন দাস নাটক "নহয়"

শ্ৰেষ্ঠা অভিনেত্ৰী

কবিতা দাস (একেৰাহে দুইবাৰ)

২য় শ্ৰেষ্ঠা অভিনেত্ৰী

ফুলৰা নাথ (Under fire)

শ্ৰেষ্ঠ পৰিচালক

কমল তালুকদাৰ

নাটক — 'মহান আত্মাৰ জিয়া চিত্ৰ'

১৯৮৯ চনৰ শ্ৰেষ্ঠা গায়িকা

শ্ৰীমতী মিণ্টী দাস

২য় শ্ৰেষ্ঠা গায়িকা

মিচ ৰাহেনা বেগম

লঘু খেল বিভাগৰ ফলাফল

VOLLEY-BALL

Champion : H. S. 2nd yr. com.

1. Shri Arabinda Gayari (Captain)
2. " Surendra Narzari
3. " Jagna Das
4. " Gopesh Barman
5. " Banamali Rajbangshi
6. " Rimen Kalita
7. " Ranajit Sharma
8. " Robindra Narayan Dev

Runners-up : T. D. C. 2nd yr. com.

1. Shri Dibyajit Bharali (Captain)
2. " Dhiraj Kr. Nath
3. " Jayanta Das
4. " Himangshu Kalita
5. " Deepak Kr. Sharma
6. " Binod Swargiary
7. " Mrinal Kanti Pathak
8. " Hitesh Dev Sharma

BAD-MINTON

Champion Ship (Boy's Single Competition)

1. Shri Kamal Kr. Gupta H. S. 1st. yr. com.

Runners-up

1. Shri Bibhash Dihider T. D. C. 3rd yr. com.

Championship (Boy's Doubles Competition)

1. Shri Moni Goswami T. D. C. 2nd yr. Arts
2. Shri Raj Kr. Kakoti H. S. 2nd yr. com.

Runners-up

1. Shri Anjay Kr. Khetawat H. S. 2nd yr. com.
2. Shri Ashok Kr. Binaikya H. S. 2nd yr. com.

Championship (Girl's Single Competition)

1. Miss Mamata Jain H. S. 2nd yr. com.

Runners-up

1. Miss Deepa Agarwala T. D. C. 1st yr. com.

Championship (Mix-Doubles Competition)

1. Shri Anjay Kr. Khetawat H. S. 2nd yr. com.
2. Miss Anita Khemka H. S. 1st yr. com

Runners-up

1. Shri Bijoy Kr. Khemka T. D. C. 3rd yr. com.
2. Miss Mamata Jain H. S. 2nd yr. com.

Athletics Section

Boys events

100 Mts Race

1st Mrinal Kanti Pathak T. D. C. 2nd (Arts)
2nd Satya nath Das H. S. 2nd (Arts)
3rd Rimen Kolita H. S. 2nd (Com)

200 Mts Race

1st Golam Mustafa H. S. 1st (Arts)
2nd Combine (a) Satya Nath Das H. S. 2nd yr. (Arts)
(b) Rimen Kolita H. S. 2nd yr. (Com)

800 Mts Race

1st Golam Mustafa H. S. 1st (Arts)
2nd Zakir Hussain H. S. 2nd yr (Arts)
3rd Satya Nath Das H. S. 2nd yr (Arts)
4th Rimen Kolita H. S. 2nd (Com)
5th Ashini kumar Das T. D. C. 2nd (Arts)

100 Mts Hurdle Race

1st Golam Mustafa H. S 1st yr (Arts)
2nd Ashini Kumar Das T. D. C. 2nd (Arts)
3rd Gopesh Barman H. S. 2nd yr (Com)

Shot Put

1st Mrinal Kanti Pathak T. D. C 2nd (Com)
2nd Kandarpa Nath H S. 2nd (Arts)
3rd Shahjahan Ali Ahamed T. D. C. 3rd (Arts)

Jeveline throw

1st Boloram Das H. S. 2nd yr. (Arts)
2nd Gulam Mustafa H. S. 1st (Arts)
3rd Robin Roy T. D. C. 3rd (Com)

Long Jump

1st Rimen Kolita H. S. 2nd (Com)
2nd Golam Mustafa H. S. 1st (Arts)
3rd Abdul Wahab T. D. C. 2nd (Com)

Pole Volt

1st Sheikh Abdullah H. S. 1st yr (Arts)
2nd Kandarpa Nath H. S. 2nd (Arts)
3rd Combine (a) Shahjahan Ali Ahmed T. D. C. 3rd (Arts)
(b) Gopesh Barman H. S. 2nd (Com)

Hope step and jump

1st Satya Nath Das H. S. 2nd (Arts)
2nd Golam Mustafa H. S. 1st yr (Arts)
3rd Zakir Hussain H. S. 2nd yr (Arts)

High jump

1st Atul Ramsheary H. S. 2nd yr (Arts)
2nd Zakir Hussain H. S. 2nd yr (Arts)

3rd Rimen Kolita H. S. 2nd yr (Com)

Hammer throw

1st Shahjahan Ali Ahamed T. D. C. 3rd yr. (Arts)

2nd Rabin Roy T. D. C. 3rd yr (Com.)

3rd Khairujzaman H. S. 1st yr (Arts)

Discuss throw

1st Robin Roy T, D, C, 3rd yr. (Com)

2nd Khairujzaman H, S, 1st yr (Arts)

3rd Nibaran Das H, S. 1st yr (Arts)

Walking Race

1st Tikaram Sarma T, D, C, 2nd (Arts)

2nd Ashini Kumar Das T. D. C, 2nd (Arts)

3rd Shahjahan Ali Ahamed T. D. C. 3rd yr. (Arts)

1500 Mts relay-Race

1st Golam Mustafa H, S, 1st yr (Arts)

2nd Zakir Hussain H, S. 2nd yr (Arts]

3rd Combain [a] Shattya Nath Das H, S, 2nd yr [Arts]
[b] Nibaron Das H, S, 1st yr [Arts]

Girls events

100 Mts Race

1st Gunaboti Talukdar T, D, C, 1st yr [Com]

2nd Beautey Ghose H, S, 2nd yr [Com]

3rd Munju Devi H, S, 1st yr [Arts]

200 Mts Race

1st Monisha Roy T, D, C, 1st yr [Arts]

2nd Sufia Begum T, D, C 3rd yr [Arts]

3rd Gunaboti Talukdar T, D, C, 1st yr [Com]

80 Mts Hurdle Race

1st Makoni Nath T, D, C, 1st yr [Arts]

2nd Sufia Begum T, D, C. 3rd yr [Arts]

3rd Gunaboti Talukdar T, D, C, 1st yr [Com]

400 Mts Race

1st Gunaboti Talukdar T, D, C, 1st yr [Com]

2nd Firuza Ahmeda T, D, C, 1st yr [Arts]

3rd Leela Barman T. D. C. 1st yr. (Arts)

4th Sufia Begum T, D, C 3rd yr [Arts]

Shot Put

1st Aloka Patowary H. S. 2nd yr (Arts)

2nd Sufia Begum T. D. C. 3rd yr. (Arts)

3rd Chipra Das H. S. 1st yr [Arts]

Jeveline throw

1st Dewan Firuza Ahmeda T. D. C. 1st yr [Arts]

2nd Aloka patowary H. S. 2nd yr (Arts)

3rd Munju Devi H. S. 1st yr (Arts)

Discuss throw

1st Monisha Roy T. D. C. 1st yr. (Arts)

2nd Makoni Nath T. D. C 1st yr. (Arts)

3rd Sufia Begum T. D. C. 3rd yr. (Arts)

Niddle Race

1st Sufia Begum T. D. C. 3rd yr. (Arts)

2nd Nalini Nath T.D. C. 1st yr (Arts)

Balance Race

1st Mamata Nath H. S. 1st yr (Arts)

2nd Komola Nath H. S. 1st yr (Arts)

Long jump

1st Combine (a) Aloka Patowary H. S. 2nd yr. (Arts) (b) Monisha Roy T. D. C. 1st yr. (Arts)

2nd Shandhya Nath H. S. 1st yr (Arts)

3rd Santali Goyari H. S. 1st yr (Arts)

Walking Race

1st Aloka Patowary H. S. 2nd yr (Arts)

2nd Nolini Nath T. D. C. 1st yr (Arts)

3rd Makoni Nath T. D. C. 1st yr (Arts)

Music Chair

1st Makoni Nath T. D. C. 1st yr (Arts)

2nd Mamata Nath H. S. 1st yr. (Arts)

BEST ATHLETES

GOLAM MUSTAFA H. S. 1st yr (Arts)

BEST LADY ATHLETES

ALOKA PATOWARY

ছাত্ৰ জিৰণি কোঠাৰ খেল সমূহ

Result, Carrom Single's

Champion

Mr. Shashi Bhusan Choudhury
T. D. C. 2nd yr (Com)

Runners up

Mr. Dhrubajyoti Sen Deka
T. D. C. 1st yr (Com)

Carrom Double's

Champion

(1) Sanjoy Kr. Agarwala
H. S. 1st yr (Com)

(2) Shashi Bhusan Choudhury
T. D. C. 2nd yr (Com)

Runners up

(i) Mani Goswami
T. D. C. 2nd yr ((Arts)

(ii) Jayanta Das
H. S. 2nd yr (Arts)

Carrom Mixed Double's

Champion

(1) Mr. Gautam Choudhury
T. D. C 3rd yr (Arts)

(2) Juri Choudhury
H. S. 1st yr (Arts)

Runners up

(1) Manoj Kr. Sarma
T. D. C. 1st yr (Arts)

(2) Kalpana Goswami
T. D. C. 1st yr (Arts)

Table Tennis (Single)

Champion

Neeladitya Nahata
T. D. C. 1st yr (Com)

Runners up

Deepak Ghose
H. S. 2nd yr. (Com)

Table Tenise (Double)

Champion

(i) Neeladitya Nahata
T. D. C. 1st (Com)

(ii) Girdharilal Sarma
T. D. C. 1st (Com)

Runners up

(i) Laxmikanta Bengani
T. D. C. 1st (Com)

(ii) Sushil Kr. Upadhyaya
H. S. 1st (Com)

Runners up

(i) Ajit Kr. Sarma
T. D. C. 3rd yr (Com)

(ii) Dipak Kr. Sarma
T. D. C. 2nd yr (Com)

Result Breeze

Champion

(i) Samad Ali
T. D. C. 3rd yr (Arts)

(ii) Dulal Saha
T. D. C. 3rd yr (Com)

Result Chess

Champion

Paramesh Gayari
T. D. C. 1st yr (Arts)

Runners up

Pulen Sharma
T. D. C. 1st yr (Com)

— x —

ছাত্ৰী জিৰণি কোঠাৰ খেল সমূহ

CHINESE CHECKER

1st Miss Anita More
H. S. 2nd yr (Com)

2nd Miss Ratna Biswas
T. D. C. 3rd yr (Com)

2nd (a) Miss Reena Harlalka
H. S. 1st yr (Com)

(b) Miss Babita Sharma
H. S. 1st yr (Com)

Carrom Doubles (Girls)

1st (i) Miss Jahanara Begum
T. D. C. 1st yr (Arts)

(ii) Miss Deepa Jain
T. D. C. 2nd yr. (Com)

Carrom Singles (Girls)

1st Miss Kavita Maheswari
T. D. C. 3rd yr (Com)

2nd Miss Jahanara Begum
T. D. C. 1st yr (Arts)

Chess (Jointly declared)

1st Miss Pranali Talukder
T. D. C. 1st yr (Arts)

1st Miss Kavita Maheswari
T. D. C. 3rd yr (Com)

EXHIBITION

Embroidery

1st Miss Deepa Agarwala
T. D. C. 1st yr (Com)

2nd Miss Deepa Jain
T, D, C, 2nd yr (Com)

3rd Miss Anita Khemka
H. S. 1st yr (Com)

Cross stich

1st Miss Kusum Daga
T. D. C. 2nd yr (Com)

2nd ,, Uma Paul
T. D. C. 2nd yr (Com)

'And'

,, Anita Khemka
H. S. 1st yr (Com)

3rd ,, Deepa Jain
T. D. C. 2nd yr (Com)

Hand-loom

1st Miss Saraswati Goyari
H. S. 1st yr (Arts)

2nd ,, Nalini Nath
T. D. C. 1st yr (Arts)

3rd Chitra Das
H. S. 1st year (Arts)

Handi crafts

1st [a] Lima Chowdhuri
T. D. C. 3rd year (Com)

[b] Jyotirmay Das
T. D. C. 1st year (")

2nd [a] Mira Kumari Singh
T. D. C. 1st yr (Arts)

[b] Miss Neeta Bengari
H. S. 1st yr (Com)

3rd [a] " Reena Karmakar
T. D. C. 2nd yr (Com)

[b] Suresh Kr. Agarwala
T. D. C. 2nd yr (")

Manuscript (Pandulipi)

1st prize is not declared

2nd Rajen Sharma
T. D. C. 3rd yr (Arts)

3rd Rumi Barman
T. D. C. 1st yr (Arts)

Stamp collection

Miss Deepa Jain T. D. C. 2nd yr (Com)
Only a certificate to be issued for encouragement.

Coins collection

O. P. Sharma T. D. C. 3rd yr (Com)
Only a certificate to be issued for encouragement.

Match box collection

Master Mitumoni Das
T. D. C. 1st yr (Arts)

Only a certificate is to be issued

Flower decoration

1st Rumi Mahanta
T. D. C. 3rd yr (Com)

2nd [a] Uma Paul
T. D. C. 2nd yr (Com)

[b] Manoj Kr. Sharma
T. D. C 3rd yr (Com)

3rd [a] Swapna Das
T. D. C. 2nd yr (Arts)

[b] Miss Banti Devi
H. S. 1st yr (Arts)

Doll Decoration

Miss Pranali Das T. D. C. 1st yr (Arts)

BEST HELPER

1. Krishna Prasad
T. D. C. 2nd yr (Com)

2. Dilip Agarwal
T. D. C. 2nd yr (")

3. Sanjit Podder
T. D. C. 2nd yr (Com)

4. Shashi Bhushan Chowdhuriy
T. D. C. 2nd yr (")

5. Uttam Saha
T. D. C. 2nd yr (")

6. Moon Das T. D. C. 2nd yr (Arts)

7. Suresh Agarwala
T. D. C. 2nd yr (Com)

8. Dhiman Chowdhury
T. D. C. 2nd yr (Arts)

9. Kanika Brahma
T. D. C. 1st yr (")

10. Deepa Jain
T. D. C. 2nd yr (Com)

11. Kusum Kumari Daga
T. D. C. 2nd yr (")

12 Reena Karmakar
T. D. C. 2nd yr (")

13. Mahua Biswas
T. D C. 1st yr (Arts)

14. Jahanara Begum
T. D. C. 1st yr (")

15. Deepa Agarwala
T. D. C. 1st yr (Com)

—x—

SOCIAL SERVICE

Best Worker

(a) Sri Amalendra Mohon Das
T. D. C, 2nd yr [Com]

(b) Miss Golapjan Ahmed
H. S. 1st yr (Arts)

1st Prize

(a) Sri Apurba Choudhury
H. S. 1st yr [Com]

(b) Shahjahan Ali Ahmed
T, D, C, 3rd yr (Arts)

(c) Richard Choudhury
T, D, C, 1st yr [Arts]

2nd Prize

(a) S. K. Mainul Hoque
T, D, C. 2nd yr [Arts]

(b) Miss Anowara Begum
H, S. 1st yr ["]

c) " Minati Das
T. D. C, 2nd yr ["]

3rd Prize

(a) Sri Chiranjeev Kr. Talukdar
H. S. 1st yr [Com]

(b) Miss Rima Kolita
H. S. 1st yr [Arts]

(c) Miss Dulumani Das
T. D, C. 1st yr [Arts]

Consolation Prize

1] Sri Ashok Biswas
T. D. C. 1st yr (Arts)

2] " Pradip Kr. Das
do

3] Md. Sabed Bhuyan
T. D. C. 3rd yr (")

4] Miss Manju Kumari Devi
H. S. 1st yr (")

5] " Leela Barman
T. D. C. 1st yr (")

6] " Kabita Pathak do

7] " Kachida Khanam
T. D. C. 3rd yr (")

8] " Rekha Das T. D. C. 1st yr (")

9] " Anamika Das do

10] " Ranta Karmakar
T. D. C. 2nd yr (")

11] Sri Milan Chakraborty
H. S. 2nd. yr [Arts]

12] " Jogannath Barman
H. S. 2nd yr (Com)

13] Sri Mun Das H. S. 1st yr (Science)

14] " Vijoy Kr. Prasad T. D. C. 2nd yr (Com)

15] " Deepak Pathak T. D. C. 2nd yr (")

16] " Anil Das H. S. 1st yr (Arts)

17] Arif Rahman T. D. C. 2nd yr (do)

18] Ahmed Ali (do)

19] Nurul Islam T. D. C. 3rd yr (Arts)

20] Rajab Ali Islam (do)

21] Dewan Abdul Kasem H. S. 2nd yr (Arts)

22] Miss Surathi Sarkar H. S. 1st yr (Arts)

23] " Geeta Saha do

24] Sri Dibyajit Nath H. S. 2nd yr (")

25] Omar Faruque Khan T. D. C. 1st yr (Arts)

26] Sri Pranab Kumar Kalita do

27] " Amaljyoti Das T. D. C. 2nd yr (Arts)

28] " Deepak Kr Pathak do

29] " Kamal Kr Das H. S. 1st yr (Arts)

30] Haidar Ali T. D. C. 1st yr (Arts)

31] Ahmed Ali T. D. C. 2nd yr (")

32] Miss Gunabati Talukdar T. D. C. 1st yr (Com)

33] Sri Kamal Ghosh H. S. 1st yr (Arts)

34] " Mangal Baro B. H. College (Howly)

35] Abdul Gani B. H. college (Howly)

— x —

B. H. COLLEGE LIBRARY

B. H. COLLEGE LIBRARY
[illegible]
Dist, Kamrup (Assam)
Estd. 1966
Dept. No.______________
Acc. No.______________